

MED HANDLINGSROM FOR POLITISK PROTEST?

**EN KVALITATIV STUDIE AV KAMPANJEN MOT SHELLS
GASSPROSJEKT I COUNTY MAYO**

Markus André Engen

Masteroppgave i kriminologi
Institutt for kriminologi og rettssosiologi
Det juridiske fakultet
UNIVERSITETET I OSLO

SAMMENDRAG

Tittel: MED HANDLINGSROM FOR POLITISK PROTEST? EN KVALITATIV STUDIE AV KAMPANJEN MOT SHELLS GASSPROSJEKT I COUNTY MAYO.

Av: Markus André Engen

Veileder:

Ragnhild Sollund

Institutt for kriminologi og rettssosiologi,

Det juridiske fakultet

Universitetet i Oslo

Høsten 2017

Denne avhandlingen vil drøfte handlingsrommet kampanjedeltagere i Shell to Sea har hatt for å protestere. Shell to Sea ble dannet på bakgrunn av et kontroversielt gassprosjekt i Rossport, Irland. Shell, som er operatøren for prosjektet, ønsket å legge en gassrørledning nær bebodd område. Flere i lokalbefolkningen uttrykte etter hvert bekymring for deres sikkerhet. Shell har fått mye kritikk da de ikke har vært lydhøre ovenfor lokalbefolkningen i Rossport. Denne avhandlingen vil dog fokusere på hvordan politiet har håndtert den påfølgende protesten, en protest som har fått nasjonal, og til dels internasjonal støtte. En av informantene gikk i 2008 til det drastiske steget å sultestreike. Denne avhandlingen forsøker å forstå hvordan noen går så langt som å sultestreike. Sultestreiken, og de andre protestmidlene informantene har brukt, vil derfor forklares ved å drøfte deres motivasjonsfaktorer, og knytter disse opp til identitet, emosjoner og deprivasjon.

I tillegg vil den ta for seg hvordan rettsapparatet har håndtert sivil ulydighet. I 2002 fikk Shell gjennom ekspropriering retten til å legge gassrørledning på privat eiendom. Dette motsatte flere av grunneierne seg, og de hindret Shells arbeidere i å jobbe på deres eiendom. I 2005 sikret Shell en rettskjennelse som forbød noen å forstyrre Shell i sitt arbeid med gassrørledningen. Noen av grunneierne fortsatte allikevel å hindre Shell i å jobbe på deres eiendom. Fem av innbyggerne i 2005 ble så dømt på ubestemt tid, inntil, eller med mindre de unnskyldte seg ovenfor dommeren og erklærte at de ville følge rettskjennelser i fremtiden. I denne avhandlingen drøftes derfor denne dommen som både straff og tvangsmiddel for å vurdere om den var forholdsmessig eller ei.

Denne avhandlingen vil med et dynamisk perspektiv vise hvordan informantenes bruk av midler har påvirket politiet og til dels rettsapparatets bruk av midler, og vice versa, og at dette har ført til en eskalering av konflikten.

FORORD

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til de som har bidratt til at dette prosjektet har kommet i mål. Takk til mine informanter som har gitt meg verdifull informasjon om situasjonen for de lokale i Rossport.

Tusen takk til mine to veiledere gjennom prosessen, Katja Franko og Ragnhild Sollund. Katja var min veileder gjennom masterprogrammet, men hadde dessverre ikke tid til å veilede meg i siste fase. Ragnhild var gruppeveileder gjennom masterprogrammet, og jeg er veldig takknemlig for at hun kunne steppe inn og veilede meg resten av veien, til tross for at hun og allerede hadde en full timeplan. Jeg har derfor vært så heldig å få tilbakemeldinger og tips fra to faglig dyktige professorer som begge er godt bevandret i det kriminologiske feltet.

Takk til mine medstudenter i mastergruppa for tips og tilbakemeldinger på utkast og innleveringer, dere har vært en god støtte underveis i prosessen!

Takk til medstudenter på masterprogrammet, både faglig og sosialt, jeg sitter igjen med mange gode minner fra tiden med dere.

Takk til Per Jørgen Ystehede for hjelp til søknader til ulike stipendordninger, både i forbindelse med masteroppgaven, og andre ambisiøse dokumentarprosjekter! Jeg har nok deg å takke for at jeg til slutt fikk noe støtte til feltarbeidet i Irland.

Takk til Nordisk Samarbeidsråd for kriminologi (Nsfk) for økonomisk støtte i forbindelse med mitt opphold i Rossport, Irland. Deres støtte gjorde det mulig for en ellers fattig student å samle inn verdifull informasjon om kampanjen mot Shell.

Takk til Colin Sumner ved University College Cork som, selv om han ikke kjente til konflikten i Rossport da han på tidspunktet nylig hadde flyttet til Irland, forhørte seg med sine studenter som tipset meg om noen dokumentarer som er blitt laget om konflikten. Din skepsis til å få intervjuet politiet viste seg å stemme.

Takk til Garda Review for at dere sendte meg en kopi av utgaven til deres magasin hvor konflikten i Rossport beskrives. Da det lokale politiet i Rossport ikke ville la seg intervju, ga en av deres artikler verdifull informasjon om hvordan politiet opplevde konflikten.

Venner; Sarah spesielt som tipset meg om saken første gang for 9 år siden, og som har gitt meg husly i Dublin.

Takk til min familie for støtte i denne prosessen. Spesielt takk til Joakim for korrekturlesning og moralsk støtte.

Jeg vil og rekke en takk til mine ledere på jobben som har vært så fleksible når jeg har hatt behov for ekstra fri til å jobbe med oppgaven.

SAMMENDRAG	2
FORORD	3
KAPITTEL 1-INNLEDNING	6
1.1 PROSJEKTETS TEMA OG BAKGRUNN	6
1.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL.....	11
1.3 SENTRALE TEORETISKE PERSPEKTIVER.....	11
1.4 PROSJEKTETS BIDRAG TIL SAMFUNNSFORSKNING.....	13
1.5 AVHANDLINGENS OPPBYGNING.....	14
KAPITTEL 2- METODE	16
2.1 OM VALG AV METODE.....	16
2.1.1 Valg av forskningsstrategi.....	16
2.1.2 Valg av forskningsdesign.....	17
2.1.3 Valg av forskningsmetode	17
2.1.4 Utvalg.....	19
2.2 INNSAMLING AV DATA	20
2.2.1 Rekruttering.....	20
2.2.2 Intervjuene	21
2.2.3 utfordringer under mitt opphold i Rossport	24
2.2.4 Andre datakilder.....	25
2.3 ANALYSEPROSESSEN.....	25
2.3.1 Analysen av data innsamlet i Rossport.....	25
2.3.3 Faglitteratur.	26
2.4 FORHOLD VEDRØRENDE VITENSKAPELIG KVALITET	26
2.4.1 Om troverdighet og overførbarhet	26
2.4.2 Et helhetlig bilde?	28
2.5 FORSKNINGSETISKE HENSYN	29
2.5.1 Informert samtykke.....	29
2.5.2 Konfidensialitet.....	30
2.5.3 Forskerens situering i feltet	31
2.6 FØRFORSTÅELSE OG FORVENTNINGER	33
KAPITTEL 3 - PROTEST	36
3.1 FRA UENIGHET TIL PROTEST	36
3.1.1. En kort historie om studien av sosiale bevegelser	37

3.2 MOTIVASJONSAKTORER	41
3.2.1 Miljø, helse og sikkerhet som motivasjon	42
3.2.2 Identitet og sted som motivasjon	45
3.3 PROTESTMIDLER	48
3.3.1 Assimilerende protestmidler	50
3.3.1.1 Å bruke media	50
3.3.2 Konfronterende protestmidler	56
3.3.2.1 Organisere eller delta i en demonstrasjon	56
3.3.2.2 Å bruke media som konfronterende middel	57
3.3.2.3 Å få hørt sin sak i retten	58
3.3.2.4 Blokade	60
3.3.2.4. Med kroppen som våpen- sultestreik	61
3.4 OPPSUMMERENDE DISKUSJON	66
KAPITTEL 4: POLITISK REPRESJON	69
4.2 REPRESSIVE KONTROLLMETODER.....	69
4.2.2 Legal represjon	69
4.2.2.1 Tvang eller straff?	73
4.2.2.2 Loven/bestemmelsen om pengeinnsamling	77
4.2.3 Politivold	79
4.2.4 Ingen arrestasjoner	82
KAPITTEL 5- MED HANDLINGROM FOR PROTEST?.....	86
5.1 SAMARBEID MELLOM SIKKERHETSSKAPET OG POLITIET?.....	86
5.2 MAKT OG MOTMAKT- ET DYNAMISK PERSPEKTIV	88
OPPSUMMERING	95
Litteratur.....	96
Vedlegg.....	109
Vedlegg 1	109
Vedlegg 2	112
Vedlegg 3	114
Vedlegg 4.....	116

KAPITTEL 1-INNLEDNING

1.1 PROSJEKTETS TEMA OG BAKGRUNN

Dette prosjektet berører temaer som ytringsfrihet, menneskerettigheter, politiet og de øvrige myndigheters rolle i en globalisert, nyliberalistisk verden.

I 1996 fant Enterprise Energy Ireland gass utenfor County Mayo, langs nordvestkysten av Irland. Planen var å frakte gassen ubehandlet gjennom en gassrørledning først under vann, og så videre over vann frem til et prosesseringsanlegg ved Bellanaboy hvor gassen skulle raffineres (Vulliamy 2011). Dette møtte etter hvert skepsis blant lokalbefolkningen. De ønsket ikke en gassrørledning i nærheten av sine hjem, spesielt ikke når planen var å bygge denne gassrørledningen over områder med torvmyr (Skarsaune 2013). Den 3. august, 2001 ble søknaden om å bygge raffineriet ved Bellanaboy godkjent av fylkesrådet i Mayo (An Bord Pleanála: 2003), og i mai 2002 godkjente ministeren for marine- og naturressurser, Frank Fahey, at gassrørledningen kunne legges på privat eiendom ved ekspropriering. Etter dette fulgte protester fra lokalbefolkningen, og den godkjente søknaden om å bygge raffineriet ble fort påklaget til An Bord Pleanála¹. An Bord Pleanála overstyrte avgjørelsen til fylkesrådet og avslo søknaden om byggingen av raffineriet. Kevin Moore, en av inspektørene ved An Bord Pleanála, uttalte seg følgende om byggesøknaden:

From a strategic planning perspective, this is the wrong site. From the perspective of government policy which seeks to foster balanced regional development, this is the wrong site. From the perspective of minimising environmental impact, this is the wrong site; and consequently: from the perspective of sustainable development this is the wrong site (Vulliamy 2011: 9. avsnitt).

---

¹ Etter min forståelse er An Bord Pleanála et organ tilsvarende Plan- og bygningsetaten i Norge.

Det fremkommer av saksdokumenter fra An Bord Pleanála at Shells planlagte bygging av raffineriet ville innebære utgraving av ca. 650 000 kubikkmeter med torv. Dette skulle dumpes på et sted som ikke ble ansett som trygt og miljøvennlig. Dette ser ut til å ha vært hovedårsaken for at An Bord Pleanála avslo byggesøknaden til Enterprise Energy Ireland (An Bord Pleanála: 2003).

Like etter dette kjøpte Shell opp Enterprise Energy Ireland, og en ny søknad for bygging av raffineriet ble sendt (Vulliamy 2011). Shell hadde nå endret på hvor og hvordan utgravet torv skulle oppbevares, og denne gangen ble søknaden godkjent (An Bord Pleanála: 2004). Det verserer dog mistanker om at grunnen til at den siste søknaden ble godkjent skyldtes korrupsjon. F.eks. viser Vulliamy til et møtereferat fra et møte mellom Shells direktører hvor det ble diskutert om de hadde «(...) well sufficiently well-placed contacts with the Irish government and regulators»² (Vulliamy 2011: 10. avsnitt). Journalisten skriver videre at det var en ny direktør som godkjente søknaden neste gang (Vulliamy 2011).

Grunneierne som ble berørt av at gassrørledningen ville gå gjennom deres eiendom ble tilbudt kompensasjon. Noen av disse tok imot kompensasjonen, men seks av grunneierne fortsatte å motsette seg at Shell skulle bygge en gassrørledning på deres tomt. I april 2005 sikret Shell seg en rettskjennelse som forbød noen å hindre Shell i sitt arbeid med gassrørledningen. Flere av grunneierne og deres familier fortsatte å nekte Shells arbeidere adgang til sine tomter (Vulliamy 2011). Dette resulterte i at fem av disse ble arrestert og den 29. juni 2005 dømt for det som i Irland kalles sivil forakt for retten (Cassidy 2005: 12). Dommen for sivil forakt for retten er fengsel på ubestemt tid med mindre, eller inntil, den domfelte erklærer for dommeren at han eller hun i fremtiden vil føye seg etter rettskjennelsen. De fem nektet å erklære dette (Cassidy 2005: 12). Dommen førte til flere protester i Irland (Jones 2008: 160), og i løpet av de 94 dagene de fem var fengslet, ble de nærmest kjendiser i mediene, og ble omtalt som *The Rossport 5*, og det var som en følge av denne fengslingen at kampanjen Shell to Sea ble startet (Vulliamy 2011). Informantene mine kunne opplyse meg om at *The Rossport 5* er en referanse til *The Guildford Four*, fire personer uskyldig dømt for bombingene av to puber i Guildford 5. oktober 1974 (McNamara 2014). Den nye ministeren for marin- og naturressurser, Noel

---

² Vulliamy viser dessverre ikke til hvordan han har kommet over dette møtereferatet.

Dempsey, beordret i juli samme år en ny sikkerhetsvurdering av prosjektet til Shell, hvorpå Shell måtte stoppe alt arbeid med gassrørledningen i påvente av vurderingen (RTE 2005).

Etter 94 dager i fengsel søkte Shell til Høyesterett om å få rettskjennelsen³ opphevet, med den forklaring at de inntil videre ikke jobbet med gassrørledningen og at de anså det som unødvendig at de fem måtte sitte videre i fengsel, og de fem ble satt fri (Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors [2006] IEHC 108).

Jeg var i Irland og intervjuet flere av innbyggerne i Rossport, i et forsøk på å lage en reportasje om dette for 8 år siden. En av innbyggerne jeg intervjuet da uttalte at han følte seg kriminalisert som følge av Shells aktiviteter i området.

I tillegg beskriver informantene et splittet lokalsamfunn, hvor det spesielt under konflikten var en trykket stemning mellom motstandere av Shells foreslåtte rute for gassrørledningen, og de blant lokalbefolkningen som støttet prosjektet. Shells gassprosjekt åpnet for arbeidsplasser, og flere av de lokale startet å jobbe for oljegiganten. En splid mellom voksne kan også føre til splid mellom barn. En av informantene kan fortelle at han opplevde å bli mobbet på skolen fordi foreldrene hans var imot Shells prosjekt. Han gikk på en skole som lå et stykke unna Rossport, og på denne skolen var det ifølge ham et flertall av barn av foreldre som var for Shells gassprosjekt. «Duncan» forteller:

(...) It was the same thing day in, day out, week out, week in, year after year. But you kind of grew a tolerance to it. You built a harder outer shell, you didn't let people know that it affected you. But it did affect you, you know? I remember when I was 16, there was a week and a half that I didn't go into school, because the bullying and the intimidation had gotten so intense, that I didn't want to go. I couldn't go. I got so sick and mentally.. mental breakdown like. It wasn't really a mental breakdown, it was just stress and everything, [but] I couldn't handle it (...)

Selv om «Duncans» erfaringer under oppveksten ikke er tilstrekkelig for å generalisere hvordan det har vært å vokse opp for barn generelt i Rossport og områdene rundt under konflikten, så gir det et bilde av hvordan det har vært for et barn/en ungdom å vokse opp under denne konflikten, og hvor vanskelig det har vært gjennom oppveksten å være en av de

---

³ Fra det engelske ordet *injunction*.

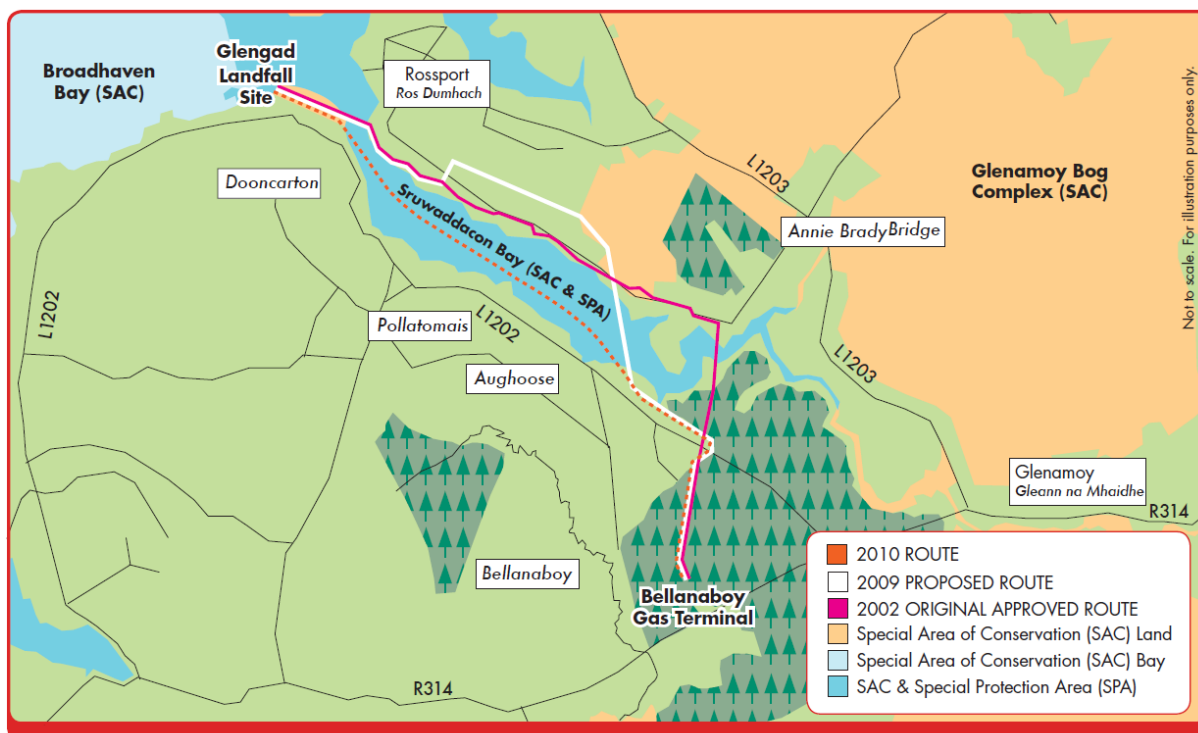
«andre» på en skole hvor de fleste barna med deres foreldre har vært for gassprosjektet til Shell, og at unge i og rundt Rossport kan ha lignende erfaringer.

Shell, og senere Shell Exploration & Production Ireland Limited (SEPIL)⁴ har måttet endre sin planlagte rute for gassrørledningen to ganger. Den nye ruten for gassrørledningen går i en tunnel under Sruwaddacon Bay (Figur 1). Den nye ruten ble godkjent i 2011 (Siggins 2011). Ruten er mindre kontroversiell enn de tidligere foreslåtte rutene, da den i mindre grad går forbi bebodde områder, noe man også kan se på kartet (Figur 1). I desember 2015 ga energiministeren den siste godkjennelsen av prosjektet i sin helhet, og Shell startet å pumpe gass samme måned (Siggins 2017).

Etter at Shell endret ruten for sin gassrørledning, har situasjonen i Rossport roet seg. Flere av informantene beskriver en hverdag mindre preget av konflikter med politi og tilhengere av Shells prosjekt enn før ruten ble endret.

---

⁴ Shells datterselskap Shell Exploration & Production Ireland Limited (SEPIL) har i dag rollen som operatør (Clarke 2017), men for enkelthetens skyld omtales Shell Exploration & Production Ireland Limited som Shell i denne avhandlingen.

Figur 1: Kartet viser gassrørledningens rute slik den er idag, samt de tidligere planlagte rutene (Revised Route Map).

Selv om det nå er roligere, har Shells kontroversielle gassprosjekt, den påfølgende konflikten og myndighetene og politiets håndtering av denne hatt sine skadevirkninger. Tilliten til myndighetene og politiet er blant de intervjuede sterkt svekket. På spørsmål om hans syn på hvorfor det nå er roligere i Rossport, svarer en av informantene kontant: «No police». Ifølge han er politiet i dag helt fraværende, og uttalelsen er beskrivende for hvilket syn informantene har på politiet- mens man normalt ville sett på politiet som dem som bevarer fred og orden (noe jeg skal diskutere mer i detalj), tilskrives politiet i denne uttalelsen ansvaret for uroen som har preget Rossport under konflikten. Flere av informantene forteller om voldsbruk av politiet, noe som vil drøftes i denne avhandlingen. Flere av informantene kan også fortelle at man unngår å snakke om gassprosjektet på sosiale sammenkomster. «Mark» refererer til den kanskje mest kjente strofen fra tv-serien *Hotell i særklasse* når han understreker at gassprosjektet ikke er et tema:

Well, there'd be different events that'd go on, let's say a family have a (...) party or whatever at the pub. That still goes on, we are having one now next week. We'd invite

people that we know (...) but, there's always that thing, it's kind of ' don't mention the war '⁵ (...) Because somebody is goin' to get upset, somewhere. And they'd behave the same way against us, they won't say ' you're protesting ' you know.

Det kan være at det å ikke nevne gassprosjektet til Shell i sosiale sammenkomster er en måte å bevare denne freden på. Det er i hvert fall tydelig at denne konflikten har hatt sine konsekvenser, og denne avhandlingen vil drøfte kampanjedeltagernes protest, samt politiet og rettsapparatets håndtering av denne protesten.

1.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL

Hovedproblemsstillingen er: *I hvilken grad har handlingsrommet for politisk protest for innbyggerne i Rossport blitt ivaretatt?*

Følgende *underproblemstillinger* er:

- Hva protesterer informantene mot, og hva motiverer de?
- Hvilke midler har deltakerne i kampanjen hatt til rådighet for å fremme sine interesser?
- Hvilken rolle har politiet og til dels rettsapparatet hatt i denne konflikten?

1.3 SENTRALE TEORETISKE PERSPEKTIVER

For å drøfte hvilket handlingsrom deltakerne i kampanjen Shell to Sea har hatt, og for å forstå deres situasjon, må man som nevnt forstå deres *motivasjoner*, deres *muligheter*, og *faktorer som begrenser* deres protest.

---

⁵ I en episode av komedieserien Hotell i særklasse får hotelleieren Basil Fawlty noen tyske gjester, og gjør et stort poeng av at man under ingen omstendigheter må nevne krigen, da han er overbevist om at de tyske gjestene kan bli fornærmet av dette.

For å forstå deres motivasjoner, er Manuell Castells (2010) og Richard Jenkins (2008) tanker om identitet relevant. Videre er James M. Jasper (2011) teorier om emosjoner brukt i å forstå informantenes handlinger og motivasjoner. Videre er teorier om deprivasjon en del av denne analysen. Her er Runcimans (1966) tanker om relativ deprivasjon av relevans.

Jeg drøfter kampanjedeltagernes muligheter for å protestere ved å bruke Herbert Kitschelts (1986) strukturelle teori om åpne og lukkede systemer og hvordan dette virker inn på bruken av enten assimilerende eller konfronterende midler. Hvilke muligheter kampanjedeltagerne har, avhenger også av andre faktorer enn disse strukturene som Kitschelt viser til, da det gjerne er andre aktører med andre interesser enn kampanjedeltagerne. I denne konflikten har både Shell, politiet, myndighetene, kampanjedeltagerne i Shell to Sea, og innbyggere i Rossport hatt forskjellige interesser, gjerne ofte motstridende interesser. Jeg vil i den forbindelse også avklare min definisjon av en konflikt, siden dette er et begrep jeg ofte bruker i denne avhandlingen. Della Porta og Diani viser til Tilly (1978) og Touraine (1981) når de definerer en konflikt som

(...) an oppositional relationship between actors who seek control of the same stake – be it political, economic, or cultural power – and in the process make negative claims on each other – i.e., demands which, if realized, would damage the interests of the other actors (Della Porta og Diani 2006: 21).

I denne avhandlingen begrenser jeg meg til å se på politiet og rettsapparatets handlinger, og deres betydning for handlingsrommet til kampanjedeltagerne i Shell to Sea. Jeg vil her fokusere på de *repressive* midlene politiet og rettsapparatet har benyttet for å slå ned på protesten. Represjon er her forstått som (...) efforts to suppress either contentious acts or groups and organizations responsible for them» (McAdam m.fl. 2004: 69). For å forstå politiets bruk av repressive midler, har William Ker Muirs (1977) ulike politityper blitt brukt som verktøy.

Til motsetning fra Kitschelts strukturelle modell, er perspektivet jeg bruker i denne avhandlingen *dynamisk*. I *Dynamics of Contention* går forfatterne metodisk og historisk til verks med det siktemålet å argumentere for at omstridt politikk er dynamisk og ikke statisk

(McAdam m. fl. 2004). De viser til Merton⁶ som utgangspunkt idet de søker å identifisere det Merton kalte de sosiale mekanismene (McAdam m. fl. 2004: 24-25). Sosiale mekanismer er ifølge Merton « (...) social processes having designated consequences for designated parts of the social structure» (Merton 1968: 43). McAdam, Tarrow og Tilly ønsker å identifisere disse mekanismene og hvordan kombinasjoner av disse kan ha forskjellig utfall for aktører innen omstridt politikk:

To explain contentious politics is to identify its recurrent causal mechanisms, the ways they combine, in what sequences they recur, and why different combinations and sequences, starting from different initial conditions, produce varying effects on the large scale (McAdam m.fl. 2004: 13).

Jeg forstår disse mekanismene som de midlene både kampanjedeltagerne, og politiet og rettsapparatet har tatt i bruk, og jeg vil derfor drøfte hvordan partenes handlinger har påvirket hverandre med det slikt dynamisk perspektiv på konflikten i Rossport, Mayo.

1.4 PROSJEKTETS BIDRAG TIL SAMFUNNSFORSKNING

Det har vært forsket mye på sosiale bevegelser (se f.eks. Hilson 2002, McAdam m. fl. 2004, Donk m. fl. 2005, Della Porta og Diani 2006, Jasper 2011, Biggs 2013, Cammaerts 2013, Ellefsen 2014, Ellefsen 2016).

Ifølge James M. Jasper (2011) har emosjoner fått alt for liten plass i studien av sosiale bevegelser. Jeg ønsker derfor å bøte på dette ved å tolke informantenes handlinger og motivasjoner ved å bruke Jaspers teorier om emosjoner.

I tillegg har perspektiver på deprivasjon som motivasjon som protest de senere år fått mindre fokus (se kap. 3), men jeg vil med denne avhandlingen fremheve deprivasjonens relevans for protest.

---

⁶ McAdam, Tarrow og Tilly (2004) viser til kapittelet «The Self-Fulfilling prophecy» i *Social Theory and structure*, noe som er feil. Se rett henvisning i litteraturlisten.

Det har ifølge McAdam med flere (2004) vært for liten fokus på dynamiske prosesser i studier av sosiale bevegelser. Denne avhandlingen vil derfor bidra til dette.

1.5 AVHANDLINGENS OPPBYGNING

I neste kapittel vil jeg redegjøre for hvordan jeg har gått frem i min innsamling og analyse av data. Det er både etisk forsvarlig og akademisk ryddig å redegjøre for dette, slik at min fremstilling av data jeg har samlet inn, samt mine tolkninger av de, kan etterprøves.

I kapittel 3 vil jeg først starte med å avklare noen begreper, før jeg redegjør kort for historien til studier av sosiale bevegelser. Denne fremstillingen av de ulike teoriene danner videre grunnlaget for analysen i kapittel 3, den går altså litt dypere inn i de relevante teoretiske perspektivene enn det jeg nettopp har beskrevet. Med dette som teoretisk grunnlag fortsettes det så med en analyse av hvorfor kampanjedeltagerne har protestert mot Shells gassprosjekt. Kitschelts (1986) strukturelle teori danner så grunnlaget for hvordan resten av kapittelet er bygd opp. En del av hans teori er at sosiale bevegelser vil ty til mer konfronterende midler om mulighetene for protest er begrenset (mer om dette senere). Resten av kapittelet drøfter så de ulike midlene kampanjedeltagerne har benyttet for å protestere, hvor jeg går fra de mer assimilierende, moderate protestformene, til de mer konfronterende.

I kapittel 4 drøftes de ulike repressive midlene som rettsapparatet og politiet har benyttet seg av. Av spesiell interesse er dommen mot *The Rossport 5*, en dom som var uten tidsramme. «Alan», en av mine informanter, forteller om hvorfor han ikke kunne unnskyldes seg ovenfor retten og erklære at han ville følge rettskjennelser i fremtiden. Utover å tolke hans perspektiver, ser jeg også her på hvorvidt denne dommen var rimelig eller ikke. I denne forbindelse sammenligner jeg denne dommen med blant annet ordningen med forvaring her i Norge. Videre drøftes politiets repressive metoder, spesielt deres voldsbruk, i forhold til Muirs (1977) ulike polityper.

I det avsluttende kapittelet vil jeg komme med noen kommentarer om politiets forhold til Shell og sikkerhetselskapet IRMS. Jeg vil til slutt se på informantenes bruk av protestmidler, og politiet og rettsapparatets bruk av repressive midler, for å drøfte hvorvidt man kan spore reaksjoner på hverandres handlinger.

KAPITTEL 2- METODE

Jeg vil i dette kapitlet redegjøre for mine metodevalg, hvordan data er samlet inn og tolket, samt drøfte noen etiske problemstillinger i forbindelse med dette prosjektet. Dette for å dokumentere hvordan jeg har kommet frem til mine funn og tolkninger av disse, som presentert gjennom denne avhandlingen (jf. Thagaard 2009: 11).

2.1 OM VALG AV METODE

Jeg vil først redegjøre for noen strategiske metodevalg, herunder valg av forskningsstrategi, forskningsmetode og utvalg.

2.1.1 Valg av forskningsstrategi

For å kunne svare på forskningsspørsmålene i denne avhandlingen, er metoden for å innhente og analysere data av kvalitativ art. Målet har vært å studere sosiale fenomener, med et spesielt fokus på hvordan informantene opplever sin situasjon, sin sosiale verden, og en kvalitativ tilnærming er derfor godt egnet til dette (jf. Thagaard 2009: 11, Bryman 2012: 36). Videre er tilnærmingen til dataene som er samlet inn i all hovedsak *induktiv*, hvilket innebærer at teorier dannes på grunnlag av data (Bryman 2012: 36, 712, Thagaard 2009: 193-194). I tråd med forskningsspørsmålene er tilnærmingen til data *eksplorerende* da hensikten med avhandlingen er å undersøke sosiale fenomener, og ikke teste ut hypoteser. Teoriene er basert på empiri, en forskningsstrategi gjerne omtalt som *grounded theory* (jf. Thagaard 2009: 194-195).

Tilnærmingen er som nevnt i all *hovedsak* induktiv, men forskning vil gjerne ha både induktive og deduktive (testing av hypoteser) elementer underveis i prosessen, da man gjerne utvikler ideer basert på overordnede teoretiske perspektiver og ens egen førforståelse (jf. Thagaard 2009: 189, 193, 195). Jeg vil derfor avslutningsvis i dette kapitlet redegjøre for min førforståelse og mine forventninger i forkant av mitt opphold i Rosspport, County Mayo.

2.1.2 Valg av forskningsdesign

Dette prosjektet følger forskningsopplegget til en case-studie. En case-studie innebærer å undersøke en empirisk avgrenset enhet, som et samfunn, en organisasjon eller en person, hvor hovedpoenget er å få rikelig med informasjon om de enheter man studerer (Thagaard 2009: 49-50 og Bryman 2012: 45, 67). Siden prosjektet fokuserer på kampanjen Shell to Sea, altså en avgrenset gruppe, og metodene for innhenting av data er kvalitative, er det mer nærliggende å kalle forskningsopplegget for en case-studie enn eksperimentelle, krysseksjonelle, longitudinelle og komparative forskningsopplegg (Bryman 2012: 50,56, 58-59, 63, 72). Flere av de andre forskningsoppleggene ville være for store prosjekter for en masteroppgave. I tillegg har ønsket vært å studere kampanjen til Shell og aksjonistenes opplevelse av sine handlingsrom for protest, og i andre rekke sammenligne mine funn med andre liknende case-studier.

2.1.3 Valg av forskningsmetode

Kalleberg, Malnes og Engelstad beskriver feltstudier som et forskningsopplegg hvor forskeren oppholder seg og lever i feltet som studeres, f.eks. kan et felt være et lokalsamfunn (Kalleberg, Malnes og Engelstad 2009: 71). Metoden innebærer at man studerer deltagere i situasjoner som fremstår naturlige for dem (Fangen 2010: 12). Da jeg hovedsakelig har foretatt intervjuer heller enn å observere personer i deres naturlige situasjoner, og da feltstudier gjerne (men ikke nødvendigvis, jf. Fangen 2010: 123) foregår over lengre tid⁷ (Kalleberg m. fl. 2009: 71), er det ikke dekkende å kalle mitt besøk i Rossport som en feltstudie.

Så hvorfor har jeg ikke bare foretatt intervjuer over telefon eller f.eks. gjennom nettkamera-samtaler? Det er forsket på om telefonintervju kan gi like gode data som intervju ansikt til ansikt. Sammenligninger av data fra semistrukturerte intervjuer har ikke vist store forskjeller

---

⁷ En av styrkene ved å oppholde seg «ute i feltet» over lengre tid, er at informantene lettere glemmer nærværet til forskeren og dermed oppfører seg mer naturlig (Thagaard 2009: 81).

(se f.eks. Sturges og Hanrahan 2004, Irvine med flere 2012). I forbindelse med en studie av fengselsbetjenter og besøkendes refleksjoner over fengselsbesøk fant Sturges og Hanrahan at dybden i svarene gitt av respondentene var de samme for telefonintervju som for intervju foretatt ansikt til ansikt (Sturges og Hanrahan 2004: 112-113). Det råder også uenighet blant forskere om det at man gjennom telefonintervju går glipp av ikke-verbale uttrykksformer egentlig har så stor betydning (se f.eks. Irvine med flere 2012: 89-91, Novick 2008). Jeg er allikevel av den oppfatning av at noe av meningsinnholdet kan gå tapt ved telefonintervjuer kontra intervjuer ansikt til ansikt, og er enig med Gillham når han sier: «All those non-verbal elements which are a major part of live communication are missing: a layer of meaning [is] stripped out» (Gillham 2005: 103, sitert i Irvine med flere 2012: 90). For eksempel kan det være vanskeligere å oppfatte over telefon om den man intervjuer synes noe er vanskelig å prate om. Selv om Sturges og Hanrahan i sin studie ikke fant store forskjeller på data fra telefonintervjuer kontra intervjuer foretatt ansikt til ansikt, er de av den oppfatning at de to intervjuformene vil kunne gi forskjellige data om det man spør om er sensitive tema for respondenten. De anser det som fordelaktig å benytte seg av telefonintervju om temaene som blir tatt opp anses som pinlig for respondenten å snakke om da telefonintervju vil i større grad gi en følelse av anonymitet. Men om man derimot tar opp temaer som er smertefulle for respondenten å snakke om, anser de å intervjuer ansikt til ansikt som en bedre metode (Sturges og Hanrahan 2004: 108, se også fotnote 1). Å foreta intervju med nettkamera kan derfor være en god løsning. I sin studie av mental helse blant sykepleiere foretok Jennifer Oates både intervjuer over nettkamera og intervjuer ansikt til ansikt. Når hun sammenlignet de to intervjuformene fant hun ingen forskjeller i hva sykepleierne formidlet av sensitive tema som depresjon og selvmord. I tillegg så hun det som en fordel at de som ble intervjuet over nettkamera kunne foreta intervjuet i sine egne hjem, i en mer privat setting hvor man kunne snakke om vanskelige tema uten utenforstående tilhørere (Oates 2015: 15-17).

Det later derfor til at intervju over nettkamera kan være en likeså god intervjuform som å intervjuer noen ansikt til ansikt når det gjelder hvilke data man kan få. Men så er det også et spørsmål om å *få tilgang* til informantene. Respondentene til Oates ble rekruttert etter at de allerede hadde svart på en spørreundersøkelse på nett (Oates 2015: 15). Selv om jeg allerede hadde en kontaktperson i Rossport etter mitt forrige besøk (mer om dette senere), er det ikke gitt at de personene vedkommende hadde tipset meg om ville vært villige til å foreta telefonintervju med en totalt fremmed. Som man kan lese om senere i dette kapittelet, hadde

jeg en forventning om at lokalbefolkningen ville være skeptiske til å la seg intervju av fremmede. Å møte opp personlig, og at informantene fikk møte meg ansikt til ansikt, tenkte jeg ville vekke tillit og gjøre det enklere for dem å åpne seg opp for meg om eventuelle vanskelige temaer. I tillegg var det opprinnelig et ønske om å være lenger i Rossport enn det jeg var, for å eventuelt observere en potensiell demonstrasjon mot Shells gassprosjekt. Jeg kom til Rossport med en forventning om at det ville være et høyt aktivitetsnivå i forbindelse med kampanjen mot Shell (se også kap. 2.6), men det viste seg at det var lite aktiviteter i forbindelse med kampanjen under mitt opphold. I tillegg var det økonomiske hensyn som gjorde at oppholdet mitt ble kortere enn opprinnelig planlagt. Mitt opphold i Rossport varte i kun drøyt tre dager.

2.1.4 Utvalg

Til prosjektet har jeg intervjuet seks personer som har vært aktive i kampanjen mot Shell to Sea, alle med ulike erfaringer. Jeg hadde tidlig et ønske om å få intervjuet en av de fengslede, omtalt som *The Rossport 5* for å få hans perspektiver på dette spesielle tvangsmiddelet (mer om dette i kapittelet om politisk represjon), noe jeg var så heldig å få. Det var også et ønske om å intervju hun som hadde sultestreiket, da dette var det jeg ville betegne som en ekstrem form for protest, hvilket jeg lyktes med. Alle de intervjuede med unntak av én person kommer fra Rossport eller nærområdet. En av de intervjuede hadde jeg intervjuet ved en tidligere anledning, i 2009, når jeg var i Rossport for å lage en reportasje om konflikten, og jeg visste at han hadde mye interessant informasjon og at han hadde deltatt i mange demonstrasjoner. En av de intervjuede var en mann på 20 år. Denne personen ble valgt for å få perspektiver fra noen som hadde vokst opp med konflikten.

Når det gjelder fordeling av kjønn er dette noe ubalansert da alle med unntak av én person var menn. Jeg ønsket å intervju flere kvinner, men de jeg kontaktet hadde dessverre ikke tid eller mulighet til å stille opp til et intervju.

Siden prosjektet studerer handlingsrommet til aksjonistene i kampanjen mot Shell, og en av oppgavens underproblemstillinger er hvordan politiet og rettsapparatet har håndtert konflikten, ønsket jeg å intervju det lokale politiet, gjerne politibetjenter som hadde deltatt i

demonstrasjoner og politimesteren ved den lokale politistasjonen *Belmullet Garda Station*. Jeg prøvde først med å ringe stasjonen, men de som svarte virket spesielt mistenksomme og lite behjelpelige. Jeg sendte derfor en forespørsel på e-post sammen med en presentasjon av prosjektet og sa jeg skulle følge opp ved å ringe de noen dager senere. Jeg fikk raskt svar fra distriktssjefen at de dessverre ikke kunne etterfølge mitt ønske per nå. Ettersom politistasjonen nylig har vært under etterforskning for korrupsjon, i tillegg til all kritikk politistasjonen har fått både blant lokale og i media, var ikke dette en stor overraskelse.

Selv om deres perspektiver kunne gitt meg informasjon som ville vært spesielt nyttig når det gjelder å vurdere politiets håndtering av konflikten, ga dette meg ingen andre valg enn å basere analysen av politiet på uttalelser fra aksjonistene, supplert av nyhetskilder og andre dokumenter (mer om dette i kap. 2.2.4).

2.2 INNSAMLING AV DATA

Her vil jeg beskrive hvordan jeg har gått frem for å innhente data, og noen utfordringer i forbindelse med dette.

2.2.1 Rekruttering

Første gang jeg var i Rossport for å foreta intervjuer, den gang med ambisjoner om å skrive en reportasje om konflikten, kom jeg i kontakt med eieren av et vandrerhjem. Vandrerhjem har ofte vært et knutepunkt for tilreisende som på en eller annen måte har engasjert seg i konflikten, og eieren har opparbeidet seg god kjennskap til miljøet, og hun har derfor fungert som det Fangen kaller en *portvakt*, en som åpner opp for tilgang til feltet man ønsker å studere (Fangen 2010: 67). Jeg ringte derfor til vandrerhjemmet for å snakke med eieren og fortelle om prosjektet mitt, og fulgte opp med å sende en e-post om hvem jeg ønsket å snakke med når det nærmet seg avreise.

Vel fremme presenterte eieren av vandrerhjemmet meg for en mann i 20-årene som kunne hjelpe meg å komme i kontakt med lokale, og ga meg tips om flere personer jeg burde snakke med. Han tok meg med for å besøke en venn av ham som har vært aktiv i kampanjen, som endte opp med å bli en av de seks intervjuede. Under dette besøket kom jeg i samtale med hans sønn, og gjennom det som kalles som *snøballmetoden*⁸ fikk jeg avtalt et intervju med ham og. Jeg ønsket å få perspektivene fra en som hadde vokst opp under konflikten, som selv hadde vært aktiv i kampanjen mot Shell, og det passet da perfekt å intervju ham og.

Jeg forsøkte snøballmetoden for å komme i kontakt med lokale som var positive til Shells gassprosjekt, men det viste seg at de jeg intervjuet ikke var på talefot med lokale som var positive til Shells gassprosjekt, og de var heller ikke veldig interessert i å formidle meg videre til noen av dem. Da jeg hadde begrenset med tid og penger til å oppholde meg i Rosspport, ville det være for tidkrevende å forsøke å oppsøke personer som var positive til Shells gassprosjekt. I tillegg var perspektiver fra lokale som var positive ikke prosjektets fokus. Selv om de kunne bidratt til informasjon som kunne gitt et bredere perspektiv på hele konflikten, valgte jeg derfor å sette av mer tid til intervjuene med aksjonistene.

2.2.2 Intervjuene

Intervjuene var semistrukturerte, det vil si at jeg på forhånd hadde skrevet ned spørsmål jeg ønsket å få svar på (se vedlegg 3). Disse spørsmålene skulle guide meg igjennom intervjuet slik at jeg fikk dekket temaene jeg ønsket informasjon om. Jeg ville ikke følge denne intervjuguiden slavisk da dette kunne føre til en kunstig situasjon og ødelegge dynamikken mellom meg og intervjupersonen (Fangen 2010: 177-179). Intervjuene var altså ikke lukket som de gjerne er under utfylling av et spørreskjema, men heller ikke fullstendig åpne da jeg på forhånd hadde klart for meg hva jeg ønsket informasjon om (jf. Kvale og Brinkmann 2015: 46, Fangen 2010: 177-179).

---

⁸ Snøballmetoden innebærer at man først kontakter noen man vil intervju, og ber de om å tipse en om andre som kan være aktuelle å intervju (Thagaard 2009: 56).

Til intervjuene brukte jeg opptaker for å kunne sitere informantene ordrett. I tillegg kunne jeg med opptaker være mer til stede under intervjuene og lettere oppfatte ikke-verbal kommunikasjon fra informantene. Å bruke opptaker under intervju er også noe Thagaard anbefaler, av de samme grunnene (Thagaard 2009: 102). I tillegg kan det være tillitvekkende for informanten å vite at vedkommende ikke blir feilsitert; for eksempel fortalte en av informantene meg da intervjuet var ferdig at han bare stiller opp på intervjuer som blir tatt opp. Jeg tenkte ikke på å spørre hvorfor det var av betydning for ham at et intervju blir tatt opp, men det er nærliggende å tro at opptakeren fungerte som en forsikring mot feilsitering.

Jeg var under intervjuet opptatt av å få svar på hvorfor informantene gjorde som de gjorde i ulike situasjoner, for eksempel når en av informantene fortalte om da hun sultestreiket, ønsket jeg å få informasjon om hvorfor hun gikk til dette steget. Disse oppfølgingsspørsmålene med hvorfor viste seg å gi veldig verdifull informasjon om hvorfor aksjonistene hadde tatt de valgene de gjorde. Jeg var allikevel forsiktig med tonefallet da jeg stilte disse hvorfor-spørsmålene, fordi de kan oppfattes som anklagende eller beskyldende (jf. Fangen 2010: 178-179).

En annen måte å få bekreftet hva informanten mener, er gjennom fortolkende spørsmål. Et fortolkende spørsmål innebærer å omformulere et svar fra respondenten, som f.eks. «Du mener altså at ..?» (Kvale og Brinkmann 2015: 167). For eksempel spurte jeg «Duncan», som nevnt innledningsvis opplevde å bli mobbet på grunn av han og familiens motstand til Shells gassprosjekt, om gassprosjektet ofte var et tema under familiemiddager, hvorpå han svarte:

«Duncan»: At dinner time, it would have been mentioned every now and then, especially with my mother, because my mother used to get very upset about it (...) So back then when the troubles were happening and all that, we used to try and keep it away from the dinner table (...) But it would come up (...) It wouldn't cause a fight or anything, but It'd be quiet, you'd know that there was tension and that things weren't good at the time. Nowadays we would still talk about it every now again at dinner table, but there wouldn't be that tension, it wouldn't be that anger at the community for what they have done.

Meg: Okey, so your mom would be frustrated on your behalf?

«Duncan»: Yes.

«Duncan» avslutter med «for what they have done», og hva lokalsamfunnet hadde gjort mot ham og hans familie kunne vært mye, men i denne konteksten tolket jeg det lokalsamfunnet hadde gjort som mobbingen av «Duncan». Ved å komme med min tolkning fikk jeg bekreftet at jeg hadde forstått han rett. Dette er en form for toveis dialog i produksjon av mening, og jeg skal komme tilbake til dette eksempelet i underkapittelet om vitenskapelig kvalitet, da en slik dialog er en form for meningsproduksjon mellom forsker og informant.

Jeg var opptatt av å få frem presiseringer når informantene sa noe som kunne være tvetydig (jf. Kvale 1997: 79 i Fangen 2010: 179). Det er bedre å stille «dumme» spørsmål enn å anta at man alltid forstår det informanten mener, da det er vanskelig å få presisert dette senere når intervjusituasjonen for lengst er over. Selv om man kan kontakte vedkommende og spørre hva de egentlig mente med en uttalelse, er det ikke gitt at de selv husker hva de mente.

Jeg ønsket å kommunisere tillit til informantene og det de sa, slik at de ville åpne seg mer. Det motsatte, å uttrykke skepsis til hvorvidt informantene snakker sant, vil kunne resultere i at den intervjuede holder tilbake informasjon (jf. Fangen 2010: 173).

Det var tidvis spesielt utfordrende å få noen av respondentene til å svare på mine spørsmål, og en av informantene sporet så mye av at jeg iblant måtte avbryte ham og stille spørsmålet på nytt. Til tross for at jeg hadde informert om mitt masterprosjekt og hva jeg ønsket informasjon om, både ved førstegangskontakt over telefon, innledningsvis før intervjuet og i informasjonsskrivet, opplevde jeg at informantene i stor grad ønsket å formidle at både Shells gassprosjekt og politiets og til dels myndighetenes håndtering av konflikten var lovstridig. Jeg fikk følelsen av at de oppfattet meg som en jurist og ikke som en forsker på sosiale forhold, og jeg måtte iblant under intervjuet gjenta min rolle og hva masterprosjektet handlet om da samtalen kunne spore av i tekniske detaljer om f.eks. planlagt trykk i bar i gassrørledningen. Dette kan tyde på at informantene hadde sin egen agenda hvor de ønsket at håndteringen til Shell og politiet skulle ha juridiske følger, men det er også mulig at informantene assosierte kriminologi med rettsvitenskap. Personen som introduserte meg for en av intervjupersonene kjente meg igjen fra den gang jeg var der i 2009 og spurte meg om jeg studerte journalistikk da jeg sist hadde vært der som frilansjournalist. En tredje mulighet er derfor at noen av informantene kan ha misforstått og trodd jeg kom hit som journalist også denne gang (se også Thagaard 2009: 105).

2.2.3 utfordringer under mitt opphold i RosSPORT

Ifølge Fangen er det spesielt utfordrende å sikre innpass i et land der språk og kulturelle koder er ukjente, sammenlignet med å få innpass i et miljø i ens eget hjemland (Fangen 2010: 58). Dette kjenner jeg meg igjen i; blant annet var jeg ikke forberedt på det som virket som en veldig avslappet holdning til å lage avtaler. Da jeg ikke hadde mye tid jeg skulle være i RosSPORT, ønsket jeg å få avtalt noen intervjuer på forhånd. I e-posten til min kontaktperson ved vandrerhjemmet etterspurte jeg kontaktinformasjon til eventuelle intervjuobjekter, men kontaktpersonen følte det var bedre om jeg fikk kontaktinformasjonen når jeg ankom vandrerhjemmet, og at jeg heller avtalte intervjuer da. Denne tendensen fortsatte når jeg ringte potensielle intervjuobjekter; blant annet når jeg forsøkte å avtale tidspunkt med en av de intervjuede, sa han at han kunne komme innom vandrerhjemmet jeg oppholdt meg på i løpet av dagen, og om jeg ikke var der, kunne han bare komme tilbake senere. Det var litt utfordrende å forholde seg til denne typen fleksible og uformelle avtaler.

Selv om personene snakket engelsk, har de en veldig aksent i Mayo, og jeg måtte ofte be dem jeg intervjuet om å gjenta det de sa. Under oppholdet fikk jeg et mer øvet øre for aksenten, men når jeg var vel hjemme og skulle transkribere intervjuene var det ikke alltid lett å skjønne hva som ble sagt, selv om jeg under intervjuet ofte ba dem gjenta uttalelser.

Som Fangen skriver, er det viktig å oppnå tillit hos dem man skal studere, da man uten tillit ikke vil få innpass i miljøet (Fangen 2010: 59). Da jeg hadde vært i RosSPORT tidligere, var det flere som kjente meg igjen og kjente meg noe fra før, så jeg opplevde ikke noen spesielle utfordringer med tanke på dette. Men historien var en annen første gang jeg var der; den gang var folk mer skeptiske og tilbakeholdne, og jeg kjenner meg igjen i Lewis' erfaringer fra studien av nomader i Somalia hvor han av flere ble sett på som en spion for det britiske regimet (Fangen 2010: 58-59); det var flere som fortalte meg den gang at de hadde dårlige erfaringer med folk som kom for å observere eller intervju personer om konflikten da de mistenkte at flere av dem ikke var dem de utgav seg for å være. Men denne skepsisen ble jeg altså ikke møtt med denne gang, og det var en fordel for meg når det gjelder både tillit, språk og kulturelle koder at jeg hadde vært der før.

2.2.4 Andre datakilder

Under mitt opphold i Rossport ble jeg tipset om *Garda Review*, et politimagasin, hvor en av artiklene beskrev politiets erfaringer i forbindelse med kampanjen mot Shells gassprosjekt. En av informantene hadde en kopi av deler av artikkelen, men da politiet ikke ville la seg intervju, ønsket jeg å få tak i hele denne artikkelen. Jeg sendte derfor en e-post til magasinet og spurte om de kunne sende meg en kopi av artikkelen. Jeg har brukt denne artikkelen som kilde for å få et lite innblikk i politiets erfaringer. En kopi av artikkelen er også vedlagt denne avhandlingen (se vedlegg 4).

I tillegg har jeg benyttet meg av to dokumenter fra An Bord Pleanála, hvorpå den ene omhandler avslaget på å bygge raffineriet, og den andre omhandler godkjennelsen av byggingen av raffineriet. I tillegg har jeg benyttet en kommisjonsrapport fra The Law Reform Commission of Ireland, en rapport fra ingeniør Nigel Wright i An Bord Pleanála, en rapport fra FN, og referatet fra domsavsigelsen mot *The Rossport 5*.

2.3 ANALYSEPROSESSEN

I dette underkapittelet vil jeg beskrive hvordan jeg har gått frem for å analysere mine data. Selv om det kan argumenteres for at også å søke etter akademiske tekster er en måte å innhente data på, har jeg gjort dette for å finne teoretiske perspektiver på det informantene forteller som kunne være fruktbare for å *analysere* hva som har blitt sagt av informantene.

2.3.1 Analysen av data innsamlet i Rossport

Som nevnt benyttet jeg opptaker under intervjuene. Disse har jeg så transkribert i sin helhet, og notert meg hvor de venter veldig lenge før de svarer, ler eller lignende som kan ha betydning for meningsinnholdet (jf. Bryman 2012: 485). Jeg har så fargekodet transkriberingene etter ulike tema. F.eks. uttalelser som handler om politiet har jeg markert i blått, uttalelser som handler om hvilke protestmidler de intervjuede har brukt har jeg markert i

rødt, osv. Med disse fargekodene har jeg kunnet sammenligne informantenes uttalelser om politiet med hverandre. Å kategorisere uttalelser etter tema er den beskrivende fasen av det Thagaard kaller en temasentrert tilnærming til analysen av intervjuer (Thagaard 2009: 171-173). Som ledd i den tolkende fasen (jf. Thagaard 2009: 173) har jeg som neste skritt samlet uttalelsene til informantene etter tema for å sammenligne de med hverandre. F.eks. har de samme syn på politiet? Hva betyr deres uttalelser om politiet? Selv om analysen hovedsakelig har vært temasentrert, har jeg underveis i prosessen gått tilbake til det enkelte intervju når jeg har analysert en uttalelse, for å se i hvilken kontekst vedkommende har uttalt dette (jf. Thagaard 2009: 171).

2.3.3 Faglitteratur.

For å analysere informantenes uttalelser, har jeg benyttet meg av relevant forskning (hovedbidragene har jeg beskrevet i første kapittel). Utover tips om relevant litteratur fra veiledere, har Oria og Google Scholar vært nyttige verktøy i denne forbindelse. Søkeordene jeg har benyttet er mange. F.eks. har jeg søkt etter relevant litteratur eller perspektiver på sultestreik ved å bruke søkeordene «Hunger strike», «self-starvation» og «self-sacrifice». Noen søk har vært med flere ord uten anførselstegn for å fange opp tekster som beskriver f.eks. blokader i forbindelse med protest ved å skrive inn søkeordene *Blockade protest*.

Jeg har hovedsakelig benyttet meg av primærkilder, med noen få unntak hvor det har vært vanskelig å få tak i primærkilden. I disse tilfeller har jeg henvist til sekundærkilden. Med andre ord er altså alle kilder jeg viser til i denne avhandlingen lest av meg.

2.4 FORHOLD VEDRØRENDE VITENSKAPELIG KVALITET

Jeg vil her redegjøre for noen grep jeg har gjort for å styrke den vitenskapelige kvaliteten til avhandlingen.

2.4.1 Om troverdighet og overførbarhet

Et mye anvendt forskningskriterium i naturvitenskapene og kvantitativ forskning er reliabilitetskravet. Reliabilitet har med konsistens å gjøre, og brukes ofte i forbindelse med hvorvidt en annen forsker, med bruk av samme metoder ville kunne komme frem til samme forskningsresultat (Thagaard 2009: 198, Kvale og Brinkmann 2015: 276, Bryman 2012: 168-169). Forskningskvaliteten vurderes med andre ord ut fra repliserbarheten av resultatene, men dette perspektivet på kvalitet utgår fra positivistiske forestillinger om vitenskap som ikke tar innover seg relasjonen mellom forskeren og de som forskes på. Fra et konstruktivistisk perspektiv hvor mening produseres gjennom samhandlingen mellom forsker og den eller de som forskes på, vil det være vanskelig å gjenta resultatene (Kvale og Brinkmann 2015: 22, 276, Thagaard 2009: 198). Thagaard argumenterer for at man heller må redegjøre for hvordan dataene er blitt utviklet og overbevise den kritiske leser om kvaliteten på dataene og forskningsresultatene (Thagaard 2009: 198). Dette innebærer blant annet gjennomsiktighet, hvor man gir en detaljert beskrivelse av forskningsstrategi, analysemetoder og teoretisk ståsted (Thagaard 2009: 199). Gjennom dette kapittelet redegjør jeg for disse tre momentene.

For at leseren kan skille mellom det som informantene faktisk har sagt, og mine tolkninger av utsagnene, har jeg vist til sitater fra informantene. I forskningen betegnes dette som «low-inference descriptors» (se blant annet Seale 1999: 148-153, LeCompte og Goetz 1982: 41). Dette er også gjort for å styrke etterprøvbareheten av mine tolkninger. Sitatene fra intervjuene er så ordrette som mulig, med unntak av der informantene gjentar deler av en setning, som f.eks. «I have, I have» eller der de avslutter en hel- eller leddsetning med «you know». Mine egne kommentarer eller ord i sitater er merket med []. Slik kan en kritisk leser kunne skille hva informanten faktisk sa fra mine egne tolkninger av utsagnene.

Å tydeliggjøre mine egne tolkninger er videre knyttet til et annet kvalitetskriterium- validitet. Validitet handler om hvorvidt forskerens tolkninger av den virkeligheten han eller hun har studert er gyldige. Thagaard understreker betydningen av gjennomsiktighet også når det kommer til validitet- her innebærer dette at man redegjør for hvordan man trekker konklusjoner (Thagaard 2009: 201). Gjennom kapitlene argumenterer jeg for tolkninger ved å vise til primærdata, og jeg vil vise til hvordan konklusjonene baseres på disse fortolkningene og dataene, spesielt i avslutningskapittelet.

Som et ledd i å styrke avhandlingens reliabilitet og validitet har jeg gjennom hele prosessen fått tilbakemeldinger av veiledere på mine metodevalg og tolkninger (jf. Thagaard 2009: 199,

202). Flere er imidlertid skeptisk til bruken av begrepene reliabilitet og validitet i kvalitativ forskning da den innebærer for mange kvantitative implikasjoner, og bruker heller begrepet kredibilitet i forbindelse med kvalitativ forskning (se f.eks. Corbin og Strauss 2008: 301). Kredibilitet, eller troverdighet (jf. Thagaard 2009: 198) innebærer at funnene, og som jeg forstår- analysen av disse, er «(...) trustworthy and believable in that they reflect participants', researchers', and readers' experiences with a phenomenon but at the same time the explanation is only one of many possible «plausible» interpretations possible from data» (Corbin og Strauss 2008: 302). Det finnes altså sikkert andre plausible tolkninger av mine data, men gjennom dette kapitlet har jeg dokumentert veien frem til disse tolkningene slik at den kritiske leser selv kan bedømme funn og tolkninger.

Jeg kom tidligere med et eksempel på et fortolkende spørsmål hvor jeg tolket «Duncan» sin uttalelse om «what they have done» som å bety mobbingen «Duncan» hadde blitt utsatt for under sin oppvekst. Ved å spørre «Duncan» om denne frustrasjonen moren hans følte var frustrasjon på vegne av ham, tok jeg del i hans tolkninger av hans egne erfaringer. Dette kan være problematisk da jeg kan ha ledet ham til å svare ja. For eksempel om jeg heller hadde spurt «hva mener du med «what they have done?» kunne han svart noe annet. Men det er min oppfatning at man som intervjuer ikke kan unngå å påvirke svarene til informanten, og jeg stiller meg bak Kvale og Brinkmann når de hevder at det under intervjusituasjonen «(...) skjer en samtalebasert erkjennelsesprosess som er intersubjektiv og sosial. Erkjennelsesprosessen involverer intervjueren og den intervjuede som i fellesskap skaper kunnskap» (Kvale og Brinkmann 2015: 37). At en annen forsker ville kunne komme frem til samme svar om vedkommende hadde brukt akkurat samme spørsmål er mulig, men så er det også andre forhold som virker inn på svar gitt av informanten enn relasjonen mellom forsker og informant.

2.4.2 Et helhetlig bilde?

Jeg ønsket som nevnt å intervju politiet og lokale som var for Shells gassprosjekt. Siden dette ikke lot seg gjøre, forsøker jeg ikke i denne oppgaven å komme med en objektiv fremstilling av konflikten, snarere en fremstilling av konflikten fra aksjonistenes perspektiver.

For å gi et mer helhetlig bilde av konflikten, kunne man intervjuet politiet, lokale som var for Shells gassprosjekt, Shell, ombudsmannen, An Bord Pleanála og sentrale myndigheter. Dette ville vært et for stort prosjekt for en masteroppgave, og selv om man hadde intervjuet alle involverte parter kunne man fortsatt hevde at de intervjuedes uttalelser var påstander om hva som faktisk skjedde, og at man ikke kan vite sannheten uten å ha vært tilstede overalt, som et allestedsværende og allvitende vesen. Og, som Fangen skriver, kan et forskningsprosjekt umulig få med seg alle versjonene av virkeligheten, og at idealet derfor heller er at flere studier av samme konflikt sammen kan gi et mer helhetlig bilde (Fangen 2010: 167-168).

Jeg har vært ute etter beskrivelser av hendelser og informantenes opplevelser og refleksjoner om disse hendelsene, f.eks. hvordan de reagerte på politiets bruk av makt under demonstrasjonene. Det er ikke gitt at informantene faktisk husker hva de følte og tenkte under en demonstrasjon for flere år siden, og deres beskrivelser av deres reaksjoner kan være farget av senere erfaringer da forståelse av fortiden er farget av nåtidens erfaringer (jf. Thagaard 2009: 94). Allikevel sier uttalelsene noe om deres reaksjoner på politiets handlinger og hvordan politiet har håndtert konflikten *generelt* sett, og det har heller ikke vært siktemålet å spore følgene av én handling utført av en eller flere polititjenestemenn.

2.5 FORSKNINGSETISKE HENSYN

Jeg vil her redegjøre for noen etiske problemstillinger i forbindelse med mitt forskningsprosjekt. Dette prosjektet er meldt til og godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (se vedlegg 1). Jeg vil her redegjøre for noen forutsetninger for denne godkjennelsen. Jeg vil også drøfte spørsmålet om nøytralitet i forskningssammenheng.

2.5.1 Informert samtykke

Et viktig prinsipp innen samfunnsforskning er at de som studeres skal ha samtykket til dette. Informert samtykke innebærer gjerne at de som studeres er informert om prosjektets formål, fordeler eller ulemper ved å delta i prosjektet, og at den som deltar står fritt til å trekke seg

underveis (Thagaard 2009: 25-26, Fangen 2010: 191-192). Som et ledd i dette har alle mine informanter mottatt et informasjonsskriv. I informasjonsskrivet er bakgrunn og formål ved prosjektet beskrevet. I tillegg har jeg informert i skrivet om at det kan stilles spørsmål som er av mer emosjonell karakter, men at den som intervjues står fritt til å svare på disse (jf. Thagaard 2009: 110). Til slutt har jeg skrevet hva som vil skje med informasjonen som samles inn (at den vil bli anonymisert, mer om dette i neste underkapittel) og at vedkommende når som helst, og uten å oppgi noen grunn, kan trekke seg fra studiet (se vedlegg 2). Informasjonsskrivet ble signert av informanten i forkant av intervjuet, etter at de hadde fått en muntlig gjennomgang av hva prosjektet innebar, hva jeg ønsket informasjon om, samt etter at jeg hadde gitt informantene muligheten til å komme med spørsmål de hadde i tilknytning til dette.

2.5.2 Konfidensialitet

Et kriterium innen samfunnsforskning er at all informasjon den som studeres gir, skal behandles konfidensielt. Dette innebærer at datamaterialet anonymiseres (Thagaard 2009: 27, Fangen 2010: 196). I den forbindelse har alle mine informanter fått kallenavn (jf. Thagaard 2009: 224). Informantene presenteres derfor i denne avhandlingen med kallenavnene «Mark», «Duncan», «Dawn», «Sean», «Pat» og «Alan». I tillegg har jeg utelatt å ta med stedsnavn, navn på grupper eller familiemedlemmer og lignende der informantene nevner slikt, da dette kan avsløre deres identitet (jf. Thagaard 2009: 224).

Da de jeg har intervjuet tilhører et lite miljø og kommer fra et lite lokalsamfunn, er det ikke til å unngå at noen kan kjenne dem igjen basert på deres uttalelser. Dette byr på utfordringer for det Fangen kaller *den interne konfidensialiteten* (Fangen 2010: 197). F.eks. vil det ikke være vanskelig å identifisere «Dawn» når hun forteller om at hun sultestreiket (mer om denne sultestreiken i neste kapittel), eller å identifisere «Alan» når han forteller om da han ble fengslet i 94 dager. I forkant av intervjuet har jeg derfor gjort informantene ekstra oppmerksomme på at selv om jeg vil anonymisere dem så godt jeg kan, vil de kunne kjennes igjen av andre. Dette var de tydeligvis godt klar over, og flere av informantene sa at de ikke trengte å bli anonymisert. Thagaard skriver at anonymisering spesielt er et problem i

forskningsprosjekter hvor informantene tilhører samme nettverk, siden det vil være vanskelig å unngå at informantene identifiserer hverandre (Thagaard 2009: 225). Med ett unntak er ikke dette et aktuelt problem for dette forskningsprosjektet, da prosjektet mitt ikke fokuserer på hvordan informantene har forholdt seg til hverandre, og jeg har følgelig ikke spurt om slike ting. I neste kapittel har jeg med et sitat fra en av de intervjuede, hvor vedkommende omtaler andre aksjonister, uten å nevne navn, som sosialister og for å være imot globalisering. Jeg har derfor utelatt å henvise til hvem som sier dette. Fangen løser dette ved at man i slike tilfeller gir vedkommende en annen identitet akkurat i forbindelse med sitatet det gjelder (Fangen 2010: 197), men jeg anser det som mer ryddig å henvise til «en av informantene» enn å gi inntrykk av at jeg har intervjuet flere enn jeg har. Jeg skriver videre at vedkommende startet en ny gruppe, uten å nevne hvilken. Det kan være at noen allikevel kan skjønne hvem som har kommet med denne uttalelsen, men siden jeg har gjort informantene spesielt oppmerksomme på at de kan identifiseres, og siden vedkommende ikke nevner noen navn, og ei heller bruker spesielt sterke ord når han omtaler andre aksjonister som har deltatt i kampanjen, anser jeg det som etisk forsvarlig å ha med dette sitatet.

2.5.3 Forskerens situering i feltet

Å forholde seg nøytral til det eller dem man studerer har tidligere vært et rådende forskningsideal innen samfunnsforskning (Fangen 2010: 165). Idealet stammer fra naturvitenskapene, hvor man med et positivistisk syn skulle komme frem til absolutte sannheter om virkeligheten. Innen samfunnsvitenskapsforskning var oppgaven i den positivistiske tradisjon å oppdage sosiale lover. En positivist ville således insistere på at forskeren skulle være verdinøytral i sin søken etter disse sosiale lovene. F.eks. ville en positivist dokumentere og analysere tradisjoner for omskjæring av kvinner, men ikke kritisere praksisen som kjønnslemlestelse (Kalleberg m. fl. 2009: 10-12). Innen sosialvitenskapen er det i dag færre og færre som tror at man som forsker kan være helt verdinøytral igjennom forskningsprosessen (Bryman 2012: 39, Fangen 2010: 165). I tillegg er det et spørsmål om det i det hele tatt er *ønskelig* å være nøytral (Sollund 2017: 248). Ragnhild Sollund viser til Harding, som igjen viser til Novick og Proctor når hun argumenterer for at forskningsidealet om nøytralitet (omtalt her som objektivitet) har blitt brukt både for å fremme og hemme

forskning (Sollund 2017: 248, se også Harding 1995: 333). Nøytralitet eller objektivitet er, som alt, annet sosiale konstruksjoner (jf. Foucault 1972). Objektivitet er ikke

« (...) a single idea, but rather a sprawling collection of assumptions, attitudes, aspirations and antipathies. At best it is what the philosopher W. B. Gallie has called an "essentially contested concept," like "social justice" or "leading a Christian life," the exact meaning of which will always be in dispute» (Novick 1988: 1, sitert i Harding 1995: 333).

Eksempelet til Kalleberg med flere (2009) om positivisten som forsker på *omskjæring* av kvinner, og ikke *kjønnslemlestelse*, er et godt eksempel på at selv ikke han/hun er objektiv da å definere det som omskjæring og ikke kjønnslemlestelse i seg selv innebærer en verdivurdering.

Istedenfor argumenterer flere for at man er refleksiv⁹ under forskningsprosessen, her forstått som at man som forsker reflekterer over sine egne verdiers betydning for forskningsprosjektet (Bryman 2012: 393, Fangen 2010: 165, Sollund 2008a: 182). F.eks. skriver Sollund at hun har en agenda med sin forskning, hvor hun ønsker at dyr blir anerkjent som ofre, at skade mot dyr anerkjennes som kriminalitet, og bevisstgjøre om at skillet mellom dyr og mennesker er en sosial konstruksjon (Sollund 2017: 249). Herunder føler jeg at det også er nødvendig å si noe om min motivasjon for å forske på nettopp konflikten i Rossport. Personer som tross motgang har kjempet for sine verdier har, i de tilfeller jeg har kunnet identifisere meg med disse verdiene, alltid vært helter i mine øyne, om det har vært fiktive historier, eller historier fra virkeligheten. Historier om *the underdog* som står opp mot en mye mektigere motstander har vært spesielt engasjerende, og slike historier har ofte vært drivkraften til hvorfor jeg tidligere ønsket å bli journalist, og hvorfor jeg valgte å studere kriminologi. Da jeg først fikk høre om konflikten i Rossport, hørtes det ut som virkelighetens David versus Goliat; noen bønder hadde stått opp mot Shell, et av verdens største oljeselskaper (Helman 2012). Dette ønsket jeg å undersøke nærmere. Og jeg vil understreke *undersøke*; for å kritisere noe må man først forstå hvordan det hele henger sammen (jf. Fangen 2010: 166). Selv om jeg har stor sympati for den svakere part, er det ikke slik at jeg lukker øynene for motforestillinger – en sak har alltid flere sider, og det er ikke gitt at den svakere part har uforbeholdent rett, selv om den

---

⁹ Refleksivitet har flere betydninger (se f.eks. Bryman 2012: 393-394 og Lynch 2000).

svakere part står for verdier som jeg anser som gode. Det kan være at begge/flere/alle partene i en konflikt har gode argumenter for det de gjør, ønsker å gjøre, eller ønsker å formidle. Noen argumenter ser jeg som mer legitime enn andre, hvilket har med mitt verdisyn å gjøre. F.eks. tar økonomiske argumenter alt for mye plass i vår verden når det gjelder å utnytte ressurser om det er snakk om natur, dyr eller mennesker som ressurser. Dette er ødeleggende for økosystemer. I en nyliberalistisk (vestlig) verden hvor individualisme og individets frihet står i fokus får egoisme og grådighet råde. Det er i denne kontekst jeg rett og slett synes det er feil at et multinasjonalt selskap som Shell skal kunne legge en gassrørledning gjennom bebodd område for å spare penger, på bekostning av innbyggernes trygghet. Jeg mener så klart ikke at man kan unngå å dra nytte av jordens ressurser, men at man kan gjøre dette på en mer bærekraftig måte, og at det må investeres mer i alternative kilder til energi enn olje og gass, kilder som er mindre skadelige for miljø, dyr og mennesker.

I interessekonflikter som denne avhandlingen studerer, er det viktig at kritiske røster får tale og at den enkelte får handlingsrom til å protestere. Myndighetene, herunder politiet, spiller etter mitt syn en vesentlig rolle i å ivareta befolkningens trygghet og rett til å protestere.

Dette innebærer som nevnt ikke at jeg lukker øynene for andre perspektiver eller verdier, men at jeg, som andre forskere jeg har henvist til i dette kapittelet, har liten tro på at verdifri forskning eksisterer. Som Howard S. Becker i en mye sitert artikkel skriver:

«To have values or not to have values: the question is always with us (...) This dilemma, which seems so painful to so many, actually does not exist, for one of its horns is imaginary. For it to exist, one would have to assume, as some apparently do, that it is indeed possible to do research that is uncontaminated by personal and political sympathies» (Becker 1967: 239).

2.6 FØRFORSTÅELSE OG FORVENTNINGER

Som nevnt innledningsvis i dette kapittelet, vil jeg reflektere over hva jeg forventet å finne av data før mitt opphold i Rossport, County Mayo. Da jeg allerede hadde vært der og foretatt intervjuer ved en tidligere anledning, er det klart at dette påvirket hva jeg forventet å finne.

Under mitt første opphold i Rossport merket jeg en veldig skepsis fra lokalbefolkningen med tanke på hvem jeg egentlig var. Etter samtale med folk fikk jeg vite at denne skepsisen bunnet i at det ved tidligere anledninger hadde vært personer i Rossport som hadde foretatt intervjuer med lokalbefolkningen, hvor det i ettertid ble sådd tvil om hvem disse personene egentlig var. F.eks. var det noen som hadde utgitt seg for å komme fra en interesseorganisasjon i Norge¹⁰, på oppdrag for å avdekke kritikkverdige handlinger begått av Shell. Etter besøket var det ingen som hørte fra disse personene, og det var vanskelig å spore opp kontaktinformasjon til dem. Det verserte derfor rykter om at disse personene egentlig representerte Shell, Statoil eller myndighetene. Skepsisen mot meg som person avtok heldigvis etter en dag eller to, men denne skepsisen farget nok mine forventninger om hva jeg ville finne når jeg reiste dit i forbindelse med dette forskningsprosjektet. Jeg så da for meg at de jeg ville intervjuer ville komme til å uttrykke at de ikke følte seg trygge overfor politi og myndigheter. Under mine intervjuer var allikevel ikke dette noe informantene ga spesielt uttrykk for. Frykten deres var mer forbundet med gassrørledningen (mer om dette i neste kapittel). Dette kan være fordi jeg spurte informantene om de *føler* seg trygge, i presens, og ikke om de har *følt* seg utrygge overfor politi og myndigheter i løpet av konflikten (som nevnt hadde situasjonen i Rossport roet seg en del da jeg foretok intervjuene).

Under mitt opphold observerte jeg også at folk ikke låste dørene sine. Portvakten som fulgte meg og presenterte meg for en av mine informanter låste heller ikke sin sykkel, hverken når vi ankom informantens hjem, eller når vi kom tilbake til ungdomsherberget. Jeg nevnte mine observasjoner for ham om at folk ikke låser dørene sine og at han ikke låser sykkelen. Dette var vanlig i Rossport, ifølge ham, og han reflekterte ikke noe videre over det, som om det var en stor selvfølge. At dette overrasket meg kan nok skyldes at jeg, som resultat av konflikten, og hvordan politiet hadde håndtert det hele, mer eller mindre ubevisst forventet at folk var mer redde for tyveri og innbrudd.

Første gang jeg var i Rossport ble det blant annet arrangert et møte om kampanjen mot Shells gassprosjekt og det virket som at det var mange aktiviteter på gang i forbindelse med kampanjen. Jeg forventet derfor mer eller mindre ubevisst at det kom til å være et høyt aktivitetsnivå i forbindelse med kampanjen da jeg reiste dit i tilknytning til dette

---

¹⁰ Dessverre husker jeg ikke navnet på denne organisasjonen.

forskningsprosjektet, da Shells gassprosjekt enda ikke var i drift (som nevnt i innledningen startet ikke Shell å pumpe gass før i 2015). Det kom derfor som en overraskelse på meg at dette ikke var tilfelle, og dette er også noe av grunnen til at mitt opphold i Rossport ikke ble et tradisjonelt feltarbeid.

KAPITTEL 3 - PROTEST

3.1 FRA UENIGHET TIL PROTEST

Mario Diani definerer sosiale bevegelser som distinkt sosiale prosesser, som består av mekanismer hvor aktørene deltar i kollektiv handling, hvor de er i en konflikt med klart identifiserbare motstandere, er koblet til hverandre gjennom tette, uformelle nettverk, og hvor de deler en distinkt kollektiv identitet (Della Porta og Diani 2006: 20). Studier av protester og protestbevegelser brukes av McAdam, Tarrow og Tilly under samlebetegnelsen *contentious politics*, oversatt her til omstridt politikk (McAdam, Tarrow og Tilly 2004). Omstridt politikk defineres av forfatterne som:

(...) episodic, public, collective interaction among makers of claims and their objects when (a) at least one government is a claimant, an object of claims, or a party to the claims and (b) the claims would, if realized, affect the interests of at least one of the claimants (McAdam m.fl. 2004: 5).

For det første ekskluderes politikk som ikke er *episodisk*, altså, som er varig og rutinemessig, fra betegnelsen, for eksempel er ikke stortingsvalg omstridt politikk. For det andre er omstridt politikk *offentlig* - krav og disputer innad i organisasjoner faller dermed utenfor denne betegnelsen. Kort sagt handler omstridt politikk om kollektiv politisk kamp. Individuelle krav eller klager fra en innbygger innbefattes derfor ikke. Videre er myndighetene involvert, enten som forhandler, den som kommer med krav, eller som at de selv er mål for kravet. Hensikten ved etableringen av samlebetegnelsen *omstridt politikk* har vært for å vise hvordan ulike former for kontroverser, være seg sosiale bevegelser, revolusjoner, streiker, nasjonalisme, demokratisering, har sitt opphav i like mekanismer og prosesser, med den troen at man kan lære mer om slike hendelser om man sammenligner deres dynamikker enn å se på hver enkelt hendelse alene (McAdam m.fl. 2004: 4-5). Så langt er samlebetegnelsen beskrivende for konflikten i Rosspport. Som tidligere beskrevet ble myndighetene etter hvert involvert i konflikten i Rosspport da lokalbefolkningen ikke fikk gehør for sine bekymringer om miljøet, det har vært et stort kollektivt og offentlig oppbud mot Shells gassprosjekt, og for de involverte partene har ikke dette vært politikk som har vært rutinepreget.

I dette kapittelet vil jeg drøfte hvorfor informantene har protestert mot Shell to Seas gassprosjekt. Hva er deres bekymringer og motivasjoner? Jeg vil drøfte deres forståelse av problemet i forbindelse med rammeteori, og deres motivasjoner i forbindelse med verdier og identitet. Når et menneske observerer en hendelse, forsøker vedkommende å forstå hva som skjer gjennom fortolkningsskjemaer eller rammer. Slike rammer eller rammeverk tillater brukeren av disse til å lokalisere, oppfatte, identifisere og sette merkelapper på ting som skjer i deres liv og i verden for øvrig (Goffman 1986: 21, Snow m.fl. 1986: 464).

Fra et aktørperspektiv er både rasjonelle og emosjonelle forklaringer nødvendig i denne analysen. Deres motivasjoner kan forklare hvorfor en av informantene i 2008 gikk til det drastiske steget å sultestreike. Det er også nødvendig med et strukturelt perspektiv da strukturer både muliggjør og begrenser aktørenes handlingsrom. I denne forbindelse er Kitschelts (1986) teori om åpne og lukkede systemer og hvordan dette virker inn på bruken av enten assimilerende eller konfronterende midler relevant (mer om dette senere i kapittelet). Under min analyse av konflikten i Rossport, County Mayo har jeg observert at informantene benyttet seg av mer konfronterende midler i en periode der konflikten var på sitt mest tilspissede. Jeg drøfter derfor de ulike protestmidlene i en slik rekkefølge: fra de mer assimilerende og milde protestformene, til de mer konfronterende og harde protestformene. Dette perspektivet er et dynamisk-relasjonelt perspektiv der informantene har forholdt seg til myndighetenes og politiets håndtering av konflikten. Jeg vil til slutt og drøfte det å bli frarøvet noe man mener å ha krav på, og betydningen dette har for å protestere.

3.1.1. En kort historie om studien av sosiale bevegelser

Det har ifølge Richard Dunphy eksistert mange sosiale bevegelser i Irland siden 60-tallet. Som eksempel nevner Dunphy kvinnebevegelsen, bevegelsen for frigjøringen av homofile og lesbiske, diverse grupper som har protestert mot marginaliseringen av det irske språk, miljøbevegelser og bevegelser mot atomkraftverk og borgerrettsbevegelsen. Han viser til en rapport fra 2007 fra tankesmien TASC, som hevder at irer viser et høyere engasjement i uformelle, sosiale nettverk og lokal aktivisme enn i England (Dunphy 2017: 269). Shell to Sea kommer altså i godt selskap i en republikk som har sett sin andel av omstridt politikk, for ikke

å nevne kampene for uavhengighet fra Storbritannia. Men hvorfor protesterer man? Hva gjør sosial protest mulig? Dette har akademikere diskutert i en årrekke. Jeg vil her redegjøre for hovedtrekkene i studier av sosiale bevegelser. Jeg vier spesielt stor plass til betydningen emosjoner kan ha for sosiale bevegelser da Jaspers (2011) teorier om dette trenger litt mer forklaring.

Mens noen sosialpsykologer tidligere hadde hevdet at sosiale bevegelser var som en smittsom sykdom blant mer eller mindre irrasjonelle mennesker uten klare mål eller strategiske grep for å nå disse målene, tok flere teoretikere på 60-tallet til orde for et mer rasjonelt perspektiv på sosiale bevegelser. Donk med flere ser dette i sammenheng med borgerrettsbevegelsens fremmarsj på 60-tallet hvor folk fra middelklassen, både intellektuelle og andre profesjonelle tok til gatene i protest, noe som ledet flere til et mer realistisk og positivt syn på sosiale bevegelser- de var altså rasjonelle mennesker de og (Donk m.fl. 2005: 7).

I løpet av 60-tallet fikk *teorien om rasjonelle valg* fotfeste innen akademia. Teorien om rasjonelle valg gjeninnsatte aktøren i sentrum i en periode hvor sosiale strukturer og kollektivistiske perspektiver rådet innen akademia. Grunntanken var at aktørers handlinger var bevisste, kalkulerte handlinger (Aakvaag 2008: 97-98). Elster sier følgende om rasjonelle valg: «Rational choice is instrumental: it is guided by the outcome of action. Actions are valued and chosen not for themselves, but as more or less efficient means to a further end» (Elster 1989: 22). Teorien om rasjonelle valg kunne bedre forklare hvorfor noen protesterer, mens andre ikke gjør det. Spesielt så man på *tilgjengeligheten av ressurser og politiske muligheter* som forklaringer på sosiale bevegelsers mobilisering (Stekelenburg og Klandermans 2013: 889). Ressursmobiliseringsperspektivet¹¹, er et eksempel på førstnevnte, hvor teorien er at sosiale bevegelsers fremvekst og tilbakefall kan forklares gjennom deres evne til å samle og bruke ressurser som penger og deltakernes tid, engasjement og kunnskap (McCarthy og Zald 1977, Donk med flere 2005: 6-7). Perspektivet er dog mangelfullt da det underspiller forhold utenfor sosiale bevegelsers kontroll. Et perspektiv som drøfter mulighetene for sosial mobilisering i et politisk landskap, er *political opportunity structure*, her oversatt til politisk mulighetsstruktur. Politisk mulighetsstruktur innbefatter ifølge Herbert Kitschelt « ... specific configurations of resources, institutional arrangements and historical

---

¹¹ *Resource mobilization perspective* på engelsk.

precedents for social mobilization» (Kitschelt 1986: 58). Jeg kommer tilbake til dette konseptet noe senere. Et annet perspektiv som også ser på de politiske mulighetene en bevegelse har, er *politisk prosess-perspektivet*. Til forskjell fra politisk mulighetsstruktur vektlegger man her hvordan sosiale bevegelser interagerer med et stadig skiftende politisk miljø (McAdam m.fl. 2004: 15-16, Donk m.fl. 2005: 8).

På 80-tallet ble det mer og mer klart at det ikke var tilstrekkelig å forklare sosiale bevegelser og deres aktører som rasjonelle. Hvorfor folk protesterte måtte også sees på med tanke på deres identitet, i dette henseende fokuserte man hovedsakelig på betydningen av identitet for kollektiv handling (Stekelenburg og Klandermans 2013: 889-890).

Identitet, er ifølge Richard Jenkins, vår forståelse av hvem vi er og hvem andre er. I det sosiale rom sammenligner vi oss med andre, og definerer oss, og de andre, ut fra likheter og forskjeller. Identiteten er et resultat av enighet og uenighet, og identiteter er under stadig endring - det er en prosess av forhandlinger med omverdenen og hvor man plasserer seg selv i denne (Jenkins 2008: 16-18). Flere skiller mellom personlig og sosial identitet (se f.eks. Stekelenburg og Klandermans 2013: 890), men dette skillet er ikke reelt, ifølge Jenkins, da «(...) all human identities are, by definition, social identities. Identifying ourselves, or others, is a matter of meaning, and meaning always involves interaction: agreement and disagreement, convention and innovation, communication and negotiation» (Jenkins 2008: 17). Det er mer riktig å omtale sosial identitet som kollektiv identitet, ifølge Ashmore, Deaux og McLaughlin-Volpe, og skriver dette om kollektiv identitet: «Collective identification is first and foremost a statement about categorical membership. A collective identity is one that is shared with a group of others who have (or are believed to have) some characteristic(s) in common (...)» (Ashmore, Deaux og McLaughlin-Volpe 2004: 81). Stekelenburg og Klandermans viser til flere empiriske studier hvor man har observert at jo mer mennesker identifiserer seg med en gruppe, dess mer villig er de til å protestere på vegne av den gruppen (Stekelenburg og Klandermans 2013: 889-892).

Inntil starten av 90-tallet fantes det knapt studier av sosiale bevegelser som fokuserte på betydningen emosjoner hadde for sosiale bevegelser (Jasper 2011: 286, Goodwin 1997: 53). Ifølge James M. Jasper har studier av emosjoner i forbindelse med protest og sosiale bevegelser siden 90-tallet eksplodert i omfang. Jasper ønsker med sin artikkel *Emotions and Social Movements: Twenty Years of Theory and Research* å formidle hvordan emosjoner kan

påvirke eller påvirkes av handlinger på helt forskjellige måter, og at emosjoner interagerer med hverandre (Jasper 2011: 285). Emosjoner er tilstede ved enhver fase under en protest - de motiverer den enkelte deltaker, emosjoner brukes til å overtale og er med på å forme sosiale bevegelsers mål. Selv om emosjoner i dag har fått større plass i studier av sosiale bevegelser, råder det en dualistisk tankegang blant akademikere som ifølge Jasper er begrensende for å forstå hvordan emosjoner spiller inn på sosiale bevegelser og deres aktørers handlinger. Dualismen han sikter til er rasjonalitet versus følelser, hvor man på samme måte som man skiller mellom kropp og sinn, individet og det sosiale, forsøker å skille mellom tanker og følelser, som overskygger muligheten for at begge deler påvirker hverandre (Jasper 2011: 286). Som han skriver: «We need to recognize that feeling and thinking are parallel, interacting processes of evaluating and interacting with our worlds, composed of similar neurological building blocks» (Jasper 2011: 286). Videre er hans inntrykk at språket vårt begrenser vår forståelse av det brede spekteret av følelser mennesker kan ha. For eksempel kan det å være sint beskrive følelsen man får når man opplever eller hører om noe man ser på som moralsk forkastelig, noe Jasper kaller *moralske emosjoner*. Men sinne kan også beskrive følelsen man kan få om en katt klatrer oppover leggen på en, noe Jasper kaller *reflekseemosjoner*. Førstnevnte krever gjerne en større tankeprosess før man tyr til handling, Jasper bruker her kvinnebevegelsen som eksempel: kvinner måtte anerkjenne at de var offer for en systematisk undertrykkelse over århundrer, samtidig som de måtte vende skylden utover, og ikke innover, og vise omverdenen at de var sterke og villige til å kjempe for sine rettigheter. Sistnevnte er følelser som oppstår raskt, på refleks, hvor man gjerne handler med en gang, som å umiddelbart fjerne katten fra leggen (Jasper 2011: 287, 297). Alle handlinger er derfor ikke rasjonelle i den forstand at de er kalkulererte, noen ganger handler vi rett og slett på refleks da vi ikke har tid til å tenke igjennom mulige konsekvenser for handlingen. Emosjoner kan både være midler for en sosial bevegelse, og det kan også være et mål i seg selv (Jasper 2011). Som middel kan emosjoner brukes til å rekruttere folk til en protestbevegelse, til å overtale utenforstående og til å engasjere og disiplinere aksjonister i en protestbevegelse (Jasper 2011: 292). F.eks. kan man rekruttere mennesker til en protestbevegelse gjennom å fremkalle det Jasper kaller moralske sjokk (moral shocks på engelsk), hvilket han definerer som «(...) The vertiginous feeling that results when an event or information shows that the world is not what one had expected, which can sometimes lead to articulation or rethinking of moral principles» (Jasper 2011: 289). Hensikten er å sjokkere

publikum til handling ved å spille på deres moralske verdier og produsere en følelse av angst når folk ser at verden ikke er helt slik de trodde (Jasper 2011: 292). Grupper står sterkere når deltagerne i gruppen har samme emosjonelle reaksjoner til hendelser og når de føler lojalitet til de andre i gruppen (Jasper 2011: 294). Selv negative emosjoner kan engasjere deltagerne til å fortsette å kjempe. For eksempel kan frykt og angst øke følelsen av samhold (Eyerman 2005: 43), og sinne er ofte den typiske emosjonen man assosierer en protest med (Stekelenburg og Klandermans 2013: 893). Noen ganger må deltagerne disiplineres til å fortsette kampen, og Goodwin og Pfaff viser til flere eksempler hvor man har spilt på følelsen av skam for å overtale deltagere til å fortsette å delta. Den potensielle skammen ved å ikke delta, «feige ut», kan oppleves som en for stor kostnad for individet å bære (Goodwin og Pfaff 2001: 295-298).

Perspektivene jeg her har presentert skildrer bare hovedtrekkene i studiene av sosiale bevegelser, men jeg ser dem alle som nyttige verktøy i å forstå kampanjen Shell to Seas mål, motivasjoner og midler¹². I dette kapittelet vil jeg benytte meg av de ulike perspektivenes fordeler da både strukturelle, rasjonelle og emosjonelle forklaringer på hver sin måte kan gi en bedre forståelse av protesten.

3.2 MOTIVASJONSFAKTORER

For å få en bedre forståelse av protesten mot Shell og hvorfor noen har vært villig til å gå så langt som å sultestreike, er det relevant å se på hva som motiverer informantene. Jeg vil her drøfte informantenes grunner til å protestere mot Shells gassprosjekt, men også drøfte uttalelser som har kommet underveis i intervjuene i sammenheng med teorier om identitet og sted. Drøftingen her vil altså både beskrive informantenes forståelse av kampanjen og andre teorier knyttet til identitet og sted. Relevant for informantenes forståelse av hva problemet med Shells gassprosjekt er, er rammeteori. Rammer organiserer verden for oss, og de veileder

---

¹² Ressursmobiliseringsperspektivet er tillagt liten vekt i min oppgave, men det er åpenbart at Shell to Sea ikke kunne funnet sted uten ressurser, blant annet i form av mennesker.

oss i hvordan vi skal handle (Snow m. flere 1986: 464). Hvordan rammer informantene inn sine bekymringer og hvordan kan deres motivasjoner forstås?

3.2.1 Miljø, helse og sikkerhet som motivasjon

«Mark» er bekymret for eventuell forurensning tilknyttet det planlagte raffineriet til Shell:

«Mark»: So there's [these] oil company or gas companies goin' to come along... They're goin' to put this plant up and running, and I know from construction, and I know from building in towns and cities that if you said to me ' Will there be more or less pollution?' If you didn't have this plant, there'd be less pollution (...) so there's gonna be more pollution (...)

«Dawn» og «Pat» er også bekymret for miljø og helse, og begge nevner spesielt en bekymring for at vannforsyningene til lokalområdet kan bli forurenset. «Mark» er også bekymret for at liv kan gå tapt:

The problem is they have 8 km of a pipe, and it's raw gas. There's no smell on the gas (...) I know from construction myself, you can have all the regulations in the world that you like. But you cannot regulate for a human that won't do his job right (...) If something goes wrong here, it's just down the bay beside us, they'll never find us. We'll be just gone.

I en rapport fra An Bord Pleanála vises det til at Shell (omtalt i rapporten som SEPIL) har bekreftet at naturgassen som skal føres gjennom gassrørledningen ikke er blitt tilført substanser som gjør at man eventuelt kan lukte en lekkasje. Shell hadde så vist til at en gasslekkasje under det planlagte trykket ville lage en høy lyd (Wright 2009: 8). «Duncan» uttrykker sin bekymring for en eventuell gasslekkasje slik:

(...) think it was Uganda another one that blew up there in recently [sic]. And, if that happens there, and the pressure isn't as high as it was here ... you'd fear for your safety, because when it blows up, they say that you only have 30, 30 seconds to get yourself to safety, alright? They supposedly built a bunker or a barn there, in their place down there in the refinery, we are supposed to get to. In 30 seconds, half a

minute ... what would you have done? Would you have found your keys to your car?
... I've probably wouldn't have my shoes on. I'd be evaporated in 30 seconds, that's
what would've happen to me.

«Duncan viser til en lignende hendelse¹³ når han uttrykker sin bekymring for en potensiell eksplosjon, og mediernes rolle i dette er nok ikke uten betydning. Mediene har rapportert om flere slike eksplosjoner de senere årene, f.eks. i Nigeria (Thoresen 2006), i Jakarta (Bonner og Suhartono 2006) og i Mexico (Ellingwood 2010) - for å nevne noen eksempler. Fokuset på døde, som mediene ofte har, har nok bidratt til denne frykten, samtidig som en gassrørledning gjennom et nabolag også representerer en *faktisk* risiko - f.eks. viste rapporten til An Bord Pleanala til hvordan designet til ventilen ved Glengad (der gassrørledningen fra vann kobles med gassrørledningen på land) utgjorde en risiko for beboerne i nærheten ved en eventuell lekkasje (Wright 2009: 87-88).

Bekymringer og frykt for liv og helse ser ut til å være en motiverende faktor for flere av informantene i å protestere mot Shells gassprosjekt. Slik jeg ser det, er dette både rasjonelle og emosjonelle reaksjoner på Shells planer. Som tidligere nevnt kan emosjoner og tanker ifølge Jasper (2011) påvirke hverandre, men det er vanskelig å si hva som kom først, eller hvordan bekymringer og frykt har påvirket/blitt påvirket av rasjonelle vurderinger. En av informantene hevder han snakker for alle når han sier at de aldri var imot prosjektet - så lenge det ble gjort riktig:

It was always about health and safety, it was about the way it was been done, we were never against the project, and we're still not against the project. If it's done safely, there's no problem.

Vedkommende startet etterhvert sin egen gruppe¹⁴. Følgende uttalelse vitner om at han allikevel ikke snakker for alle når han sier at de aldri var imot prosjektet til Shell:

---

¹³ Jeg har ikke lyktes å finne noen kilde som bekrefter at en gassrørledning har eksplodert i Uganda i nyere tid, men det kan være «Duncan» sikter til en tankbil som eksploderte i juni 2013, som resulterte i 29 døde. Se <https://globalnews.ca/news/682626/29-killed-in-gas-tanker-explosion-near-ugandan-capital-scores-badly-burned/>

¹⁴ Kallenavnet på vedkommende og navnet på gruppen er her utelatt av hensyn til anonymitet (se også underkapittel 2.5.2).

So, what was happening, I was trying to set up a group, because we had Shell to Sea, and we had lots of different interests, different groups were coming together, and the original message was been lost, you see. There were people here who didn't like multinationals, for example, they were anti-globalization (...) They had this ideology, you know, 'I don't like big business, I'm a socialist' (...) I say it's time that we, that the community took control again of the protests which started here (...) and to send a message out to the people outside, to tell them that it was about health and safety, and nothing else (...) So, we were never against the project, that's very important, alright?

Hvorfor informantene protesterer imot Shells gassprosjekt, reflekteres i målene til kampanjen til Shell to Sea. Ifølge shelltosea.com er målene for kampanjen tredelt. For det første ønsker de at «Any exploitation of the Corrib gas field be done in a safe way that will not expose the local community in Erris to unnecessary health, safety and environmental risks» (Campaign Aims u.å.). Bekymringer for miljø, helse og sikkerhet er noe nesten samtlige av mine informanter har nevnt som årsaker til hvorfor de protesterer imot Shells gassprosjekt. Videre er det, ifølge nettsiden, et mål at staten endrer på avtalen de har inngått med Shell; en avtale de kaller «the Great Oil and Gas Giveaway» hvor staten ikke innehar noen aksjer i prosjektet¹⁵ (Campaign Aims u.å.). Det kan være dette målet som har fått «Alan» til å delvis bryte ut av gruppen og starte sin egen kampanje, idet han henviser til andre i gruppen som var sosialister imot globalisering. At deltakerne har felles mål, felles forståelse (rammer) av hva de jobber for/imot, er en av komponentene for at deltagerne identifiserer seg med gruppen. Som McAdam med flere skriver: «Movements frame specific grievances within general collective action frames which dignify claims, connect them to others, and help to produce a collective identity among claimants» (McAdam m.fl. 2004: 41). Det siste offisielle målet til Shell to Sea er som følger: «To seek justice for the human rights abuses suffered by Shell to Sea campaigners due to their opposition to Shell's proposed inland refinery» (Campaign Aims u.å.). Det siste målet var så klart ikke et mål opprinnelig.

Ved slutten av det 20. århundre beskriver Dieter Rucht hvordan miljøbevegelser, som han definerer etter deres formål - å forhindre utnyttelsen og/eller ødeleggelsen av naturens ressurser, har hatt en eksplosiv vekst siden slutten av 60-tallet (Rucht 1999: 205). I de senere

---

¹⁵ Mine informanter nevner ikke dette som en årsak til hvorfor de protesterer, men dette kan være fordi jeg spurte hvorfor de protesterer imot Shells gassprosjekt, og ikke hva kampanjens mål er.

år har man dog ifølge Della Porta og Diani sett at sosial ulikhet er tilbake på agendaen blant sosiale bevegelser (Della Porta og Diani 2006: vii-viii). Som de kaller det har «(...) mobilizations by the dispossessed» fått økt oppmerksomhet (Della Porta og Diani 2006: viii). Basert på informantenes bekymringer om liv og helse og kampanjens mål (spesielt det siste), tyder det på at kampanjen mot Shell ikke bare omhandler miljøet. Problemet ved Shells gassprosjekt er i tillegg til å være potensielt skadelig for miljøet rammet inn som et problem for helse og liv. Jeg ser det også slik at det at det hele skjer så nærme der de bor, må være av relevans for deres motivasjon. Derfor vil jeg nå drøfte denne relevansen i med tanke på identitet og sted.

3.2.2 Identitet og sted som motivasjon

«Mark»: I have no law (...) all my human rights, they took them away from me (...)
The home that we built for the last, whatever, 10 or 20 years, they have taken that away from me.

Jones viser til en pressekonferanse i 2007 hvor en representant fra Shell to Sea skal ha sagt «We are gathered here this morning to mark the one-year anniversary of the illegally conducted occupation of our community, carried out by our own state forces on behalf of Shell and their so-called Corrib gas partners» (Jones 2008: 163). Uttalelsen vitner ifølge Jones om et krav om råderett over et territorium, og for å beskytte det «rurale liv» fra beleiring av andre (Jones 2008: 163). Syv år senere, under mitt opphold i Rossport, er denne invasjonen utenfra fortsatt et narrativ blant flere av informantene. «Duncan» ser slik på Shells aktiviteter i nærområdet:

«Duncan»: The fear is (...) that somebody was trying to come in to your land, or come in to your home place... It'd be like me comin' in to your home, and tellin' you that you couldn't do this, you couldn't go on to turn on your television, or that you couldn't go down the street and visit your long friend below, that you know for 10 or 15 years, because his family is against what you stand for.

For «Duncan» er denne «invasjonen» ensbetydende med tap av frihet og et splittet lokalsamfunn. «Dawn» forteller om bakgrunnen for hennes engasjement for kampanjen:

«Dawn»: My involvement with the campaign began out of love of the place that is here (...) It wasn't right for the place. I distinguish between the place and its people. A place sustains people. But people can go, I mean, even if you live to be a hundred, you know, you're only there for a very short time, in terms of continuation of place. And this is an ancient landscape and it has had an organic continuum... for 6 to 7000 years, and it was that assault on place that first of all got me.

Kjærligheten for stedet er altså ikke forenlig med Shells aktiviteter, ifølge «Dawn», som beskriver Shells aktiviteter som et angrep på stedet. Uttalelsen tyder på en romantisk forestilling av hvordan det «alltid» har vært i Mayo. Woods (1998) viser til hvordan innbyggere i Somerset i England på 90-tallet demonstrerte mot myndighetenes planer om bygging av boliger. For de lokale var den fortsatte utbyggingen i strid med det Woods kaller «den rurale idyll», representert av fred, privatliv, dyreliv og «natureskjønn utsikt» (Woods 1998: 18-20). I *Deconstructing Rural Protest: the emergence of a new social movement* viser Woods til flere eksempler hvor interessegrupper i blant annet USA, Frankrike og Storbritannia tilsynelatende kjemper for å beskytte rurale interesser, og han spør seg om man er vitne til fremveksten av en ny sosial bevegelse (Woods 2003). Han viser f.eks. til gruppen *Citizens for the Preservation of a Rural Lifestyle* som beskriver seg som å være “dedicated to protecting our God given rights as rural Texans from the misplaced intrusions of Urban Sprawl” (Woods 2003: 316). Han finner det allikevel problematisk å identifisere en felles rural identitet da kjerneinteressene til deltagerne i gruppene han diskuterer varierer: For noen er det jordbruk, for andre er det jakt, og for andre er grunnen til at de deltar motstand mot utvikling (Woods 2003: 316). Det er likevel tydelig at flere av aksjonistene i kampanjen mot Shell to Sea identifiserer seg med lokalområdet. «Mark» kommer med følgende metafor når han beskriver Shell og myndighetenes håndtering av konflikten:

«Mark»: Like, let's say you had a business, whatever it was, let's say you're paintin' houses or whatever. And somebody allowed you to go in and say, 'You paint the house any way you want, paint the windows, paint the doors (...) The owner of the house is gonna say nothing to you, because he's afraid of us'. That's what our government done

to us, they said ' Just go in, and do whatever you like, and we send down a police force to help you'.

Denne følelsen av at noen tar seg inn i sitt eget hjem som flere av aksjonistene beskriver, er dog ikke unik - eller unaturlig. Seamon beskriver hvor viktig hjemmet er for mennesker. Etter en rekke gruppeintervjuer med folk som han har bedt om å reflektere over sitt forhold til den geografiske verden, kommer han frem til at hjemmet har ulike funksjoner for individet. Kropp og sted henger sammen, og et hjem gjør at et individ kan orientere seg i hverdagen. Videre er hjemmet et sted man føler en viss kontroll over, et sted man har et privatliv, hvor man kan være seg selv, og et sted man kan hvile ut og samle krefter (Seamon 1979: 18, 78-85). Hva som defineres som et hjem kan være så mangt, ifølge Tuan, og er ikke begrenset til et fysisk sted: «A useful point of departure for understanding home may be not its material manifestation, but rather a concept: home is a unit of space organized mentally and materially to satisfy a people's real and perceived basic biosocial needs and beyond that, their higher aesthetic-political aspirations» (Tuan 1991: 102).

Et hjem kan også forstås som noe mer enn huset man bor i. Et hjem kan også være området man bor i. Uttalelsene til «Dawn», «Duncan» og «Mark» gir støtte til Jones' tolkninger om et behov for råderett over lokalområdet blant Shell to Seas deltagere, og at de ser på Shell som en fiende som kommer utenfra for å beleire området, for å beleire deres hjem. Flere av de nevnte forfatterne drøfter konflikten som en territoriell disputt og setter eksotiske merkelapper som «rural identitet» og «rural idyll» som forklaringer på konflikten. Ifølge Manuel Castells er dog ikke en slik tilknytning til sted unikt - heller ikke i en globalisert verden:

« (...) the more the world becomes global, the more people feel local (...) People identify themselves primarily with their locality. Territorial identity is a fundamental anchor of belonging that is not even lost in the rapid process of generalized urbanization we are now experiencing» (Castells 2010: xxiii).

Castells viser til Pippa Norris som har analysert data fra World Values Survey som eksempel (Castells 2010: 335). World Values Survey består av intervjuer med innbyggere fra 70 nasjoner verden over, fra både demokratiske stater og mindre demokratiske stater, og på spørsmålet «which geographic groups do you belong to first of all?», svarer 47% av respondentene det lokale eller regionale (Norris 2000: 159-161). Denne tilknytningen til sted,

og følgelig et behov for å føle noe råderett over stedet, kan derfor være mer universelt enn det Jones' gir inntrykk av.

3.3 PROTESTMIDLER

Som tidligere nevnt skal jeg i dette kapittelet drøfte de ulike protestmidlene som ble benyttet i aksjonen mot Shell. Protestmidlene man har til rådighet omtales ofte som det *repertoaret* man har for kollektiv handling, noe som Charles Tilly har definert som «(...) [a] whole set of means [a group] has for making claims of different types on different individuals or groups» (Tilly 1986: 4). Repertoaret har ikke forandret seg stort siden den franske revolusjonen: boikotter, barrikader, underskriftskampanjer og demonstrasjoner er fortsatt hyppig brukt den dag i dag, men det har også kommet nye til. Blant annet har internett gjort det lettere å mobilisere, og rekkevidden til en protest er oftere nasjonal eller global, der den tidligere oftest var lokal (Della Porta og Diani 2006: 169-170).

Dette repertoaret er også blitt definert som «(...) sites of contestation in which bodies, symbols, identities, practices, and discourses are used to pursue or prevent changes in institutionalized power relations» (Taylor og van Dyke 2004: 268). Med denne definisjonen understrekes det at ikke bare boikotter, barrikader og demonstrasjoner er midler, men at også samfunnsorganer¹⁶, symboler, identiteter, praksiser og diskurser kan *brukes* som midler i protesten. Hvilke av disse ulike midlene en protestbevegelse tar i bruk, avhenger av mange forhold, både interne i bevegelsen og eksterne. Jeg beskrev innledningsvis kort politisk mulighetsstruktur som et eksempel på sistnevnte. Perspektivet sikter til graden av åpenhet i det politiske system (Della Porta og Diani 2006: 16). Denne graden av åpenhet i et politisk system vil ha innvirkning på om en protestbevegelse benytter seg av *assimilerende strategier* eller *konfronterende strategier*:

(...) when political systems are open and weak, they invite assimilative strategies; movements attempt to work through established institutions because political

---

¹⁶ Jeg forstår ordet *bodies* som samfunnsorganer.

opportunity structures offer multiple points of access. In contrast, when political systems are closed and have considerable capacities to ward off threats to the implementation of policies, movements are likely to adopt confrontational, disruptive strategies orchestrated outside established policy channels (Kitschelt 1986: 66).

Assimilerende strategier kan ifølge Kitschelt være lobbyisme, underskriftskampanjer eller å gå til sak¹⁷ mot motparten. Konfronterende strategier kan være offentlige demonstrasjoner, okkupering av en vei eller en fabrikk og andre former for sivil ulydighet (Kitschelt 1986: 67). Della Porta og Diani ser ut til å være enige i teorien til Kitschelt: «The greater the opportunities of access to the decision-making system, the more social movements tend to adopt moderate strategies and institutional channels» (Della Porta og Diani 2006: 222). Teorien til Kitschelt har som utgangspunkt at aktørene er rasjonelle (Donk m.fl. 2005: 8). Det er nok derfor Kitschelt kaller bruk av de ulike midlene for strategier. Grunntanken baserer seg altså på at de midlene aktørene i en bevegelse benytter seg av, er planlagte strategier basert på kalkulerte avveininger av hva som er effektivt. Som tidligere nevnt, handler man iblant på ren refleks, og jeg vil derfor bruke ordet midler istedenfor strategier.

Under kampanjen mot Shells gassprosjekt har det blitt benyttet både assimilerende og konfronterende midler, og det viser seg at i starten av kampanjen ble det i større grad benyttet assimilerende midler, mens da konflikten tilspisset seg, ble det i større grad brukt konfronterende midler. Denne dynamikken er i seg selv noe som fortjener mer drøfting (se avslutningskapittelet), men først vil jeg drøfte hvilke assimilerende og konfronterende midler aksjonistene benyttet seg av og hvorfor de benyttet seg av disse midlene¹⁸.

De følgende midlene som drøftes her er ikke en uttømmende liste av alle midlene som har blitt brukt i kampanjen mot Shell, eller alle midler som har blitt brukt av informantene. Midlene jeg kommer til å ta for meg er valgt fordi de trolig har hatt mer betydning for informantene enn andre midler/verktøy, da det er disse de oppgir på spørsmål om hvilke midler de har brukt, og det er disse de har hatt en del å si noe om.

---

¹⁷ Fra engelsk «litigation».

¹⁸ Som nevnt i metodekapittelet var det vanskelig å få svar fra informantene på hvorfor de gjorde som de gjorde, så jeg presenterer her mine tolkninger på hvorfor.

3.3.1 Assimilerende protestmidler

Jeg vil først ta for meg de assimilerende midlene som har vært benyttet av informantene.

3.3.1.1 Å bruke media

Bruken av kommunikasjonsmedier har, ifølge Peters, alltid vært et ledd i sosiale bevegelses organisering og mobilisering, og har vært benyttet som en måte å nå ut til massene. I et historisk perspektiv har ansikt til ansikt samtaler spilt størst rolle. Med utviklingen har trykte medier som aviser, løpesedler, plakater og senere også telefonen, kopimaskinen og faksmaskinen blitt benyttet som ledd i sosiale bevegelses organisering og mobilisering (Peters 2015: 180-181). Fremveksten av internett har banet vei for *nye medier* - definert som kommunikasjonsteknologier gjennom internett, herunder også sosiale medier som f.eks. Youtube, Facebook og Twitter (Peters 2015: 191, se fotnote). Forholdet mellom nye medier og sosiale bevegelser har de siste årene fått større fokus i forskningslitteraturen. Peters spør om det i dag i det hele tatt gir mening å studere sosiale bevegelser og deres praksiser, kommunikasjon- og mobiliseringsmetoder uten å se dette i lys av mediene. Det har vært stor uenighet om hvilken betydning nye medier har hatt for demokratisering og sosial endring (Peters 2015: 179-180). Christensen skiller mellom teknologi-utopistene på den ene siden, og teknologi-skeptikerne på den andre. Teknologi-utopistene ser på de nye mediene som et steg mot et mer demokratisert samfunn og fremhever det frigjørende ved sosiale medier. Skeptikerne hevder at internett i denne sammenheng i beste fall er uten betydning og i verste fall lurer oss til å tro at bruken av de nye mediene alene fører til sosial endring, med det argumentet at virtuelle sosiale nettverk er flyktige og ikke vil føre til varig endring (Christensen 2011: 156, Peters 2015: 179). Allikevel åpner nye medier fra et politisk mulighetsstruktur-perspektiv nye dører for sosiale bevegelser: nye medier¹⁹ gjør det lettere for sosiale bevegelser å koordinere aktiviteter og å reagere raskt på eksterne trusler (Donk

---

¹⁹ Donk med flere (2005) bruker samlebetegnelsen IKT, men i denne konteksten ser jeg det som det samme.

med flere 2005: 9). F.eks. har flere vist til sosiale mediers betydning i å mobilisere massene i forbindelse med den Arabiske Vår (Christensen 2011, Jurgenson 2012) og demonstrasjonene i Moldova i kjølvannet av valget i 2009 (Mungiu-Pippidi og Munteanu 2009). I tillegg til at nye medier kan brukes til å mobilisere og koordinere, kan massemediene også brukes av aktivister, f.eks. ved å tiltrekke seg mediens oppmerksomhet under en demonstrasjon, og nye medier åpner opp for at sosiale bevegelser kan fremstille seg selv og sine egne narrativer i sosiale medier. Disse tre mulighetene, massemediens fremstilling av protest og sosiale bevegelser, sosiale bevegelsers selvrepresentasjoner, og nye medier som et verktøy i å koordinere og mobilisere innbefatter det Bart Cammaerts, med henvisning til politisk mulighetsstruktur, kaller *mediert mulighetsstruktur*²⁰ (Cammaerts 2012).

Både tradisjonelle og nye medier har vært brukt av informantene under deres kampanje. Kitschelt sier ikke noe om bruken av media som et middel i sin fremstilling av politisk mulighetsstruktur, noe som er naturlig da medier ikke var like tilgjengelige for den gjengse borger da han kom med sin teori på 80-tallet. Etter min oppfatning kan det å bruke medier både være et assimilerende og et konfronterende middel, da det kommer an på hvordan man bruker dem. Hvor grensen går, er derimot vanskelig å definere, men jeg anser det å generelt bruke mediene som et middel for å bli informert om hva som skjer og et middel til å koordinere med andre aksjonister som assimilerende midler. Å bruke mediene for å konfrontere den andre part anser jeg som konfronterende midler. Å bruke mediene med den hensikt å argumentere for sin sak, for å rekruttere utenforstående faller litt i mellom de to skillene, men da det er mer riktig å definere de som assimilerende enn konfronterende, jeg vil fremstille eksempler på dette i dette underkapittelet. Som tidligere nevnt har aksjonistene i forbindelse med kampanjen opprettet en nettside, shelltosea.com. Forsiden preges av en slags nyhetsstrøm med lenker til relaterte nyhetssaker eller annen aktuell informasjon om kampanjen eller Shells gassprosjekt. På spørsmål om hvor informantene henvender seg for informasjon om f.eks. en protest eller annen relevant informasjon for kampanjen, er allikevel ikke shelltosea.com det første de tenker på. F.eks. svarer «Mark» momentant:

«Mark»: Somebody would ring me.

---

²⁰ *Mediation opportunity structure* på engelsk.

Dette kan være fordi man fortere kan oppdateres gjennom en telefonsamtale enn gjennom f.eks. en nettside, eller at man har hatt behov for å samle folk raskt til f.eks. en demonstrasjon. Men, sier han videre:

«Mark»: (...) we also have a website, and it's called Shell to Sea. And when the protest was going on, you just dug into that, or somebody [would] send you a text (...) But, you were so close to it ... You knew exactly what was happening.

Den yngste av de intervjuede aksjonistene kommer med samme poeng:

«Duncan»: You don't have to go and seek information, because you see the information all the time, their compound is just down the road there (...) There are two main ways here for me, and that would be seeing it, seeing it happen on the roads and that, and hearing about it through word of the mouth of other people, friends and the family.

Selv om dette såvel kan være et uttrykk for hvor inngripende Shells prosjekt har vært på det lokale miljøet, kan det også tolkes som et uttrykk for at man er «der det skjer». Behovet for nye medier vil være mindre i tilfeller der man bare trenger å gå et lite stykke for å oppdatere seg om siste nytt, eksempelvis å snakke med andre lokale ansikt til ansikt. «Pat» viser til shelltosea.com om man ønsker å lese om påstandene om at politiet ble bestukket:

(...) If you look on the website now, the Shell to Sea website, you'll see ... They [et av entreprenørfirmaene som jobbet for Shell] had been buying booze for the cops as a bribe.

Selv om «Duncan» har vært så geografisk nære det hele, forteller han videre at han også bruker nye medier, blant annet kampanjens nettside, shelltosea.com. Han har faktisk opprettet en egen nettside, som han fortsatt jobber med sammen med sin far (av hensyn til anonymitet er henvisning til nettsiden utelatt):

As part of the project that we had to do in a course, I built a web site along my father. It was mainly about getting justice for the community (...) there's links to different

events that happened (...) and there's videos of people being thrown to drains, gardai²¹ abuse, and people's cars being taken from them (...) [It is meant] as a contact page that you can get in contact with myself or dad, to say organize an event that'd be related to the campaign and such. **Sitat renskrevet**

Nettsiden er ment å være informerende, men den kan også brukes til å mobilisere, sier han videre. Videoene «Duncan» viser til kan også brukes til å rekruttere og overtale andre. I denne forbindelse er rammeteori relevant. Forståelsesrammer kan også brukes av sosiale bevegelser, hvor aktørene i en bevegelse rammer inn²² sine argumenter på en måte som vil kunne overtale den generelle befolkning om deres sak. F.eks. vil abortmotstandere gjerne karakterisere abort som drapet av et ufødt barn og presentere lite hyggelige bilder av aborterte fostre. Tilhengere av abort vil gjerne fokusere på kvinnens rett til å bestemme over sitt eget liv og sin egen kropp (Mika 2006: 917, 919-920). Jasper og Poulsen viser til hvordan dyrerettighetsbevegelsen i USA på 80-tallet brukte bilder av misbrukte dyr for å rekruttere aktivister. Disse bildene var et effektivt rekrutteringsmiddel blant dem som anså at dyr har en verdi på linje med mennesker (Jasper og Poulsen 1995). Målene for kampanjen til Shell slik de er beskrevet på Shell to Seas nettsider, er som tidligere nevnt rammet inn som blant annet å oppnå rettferdighet, og «Duncan» beskriver nettsiden han har opprettet med sin far på samme måte. «Pat» forteller at han har filmet mye av demonstrasjonene, for å dokumentere:

I have distributed 20 DVDs of exactly what's going on. To make sure people know.
And, in that, I have done (...) I have done the reputation of the police a lot of harm.

Hendelsene som «Pat» har filmet, og videoene som «Duncan» viser til, kan være et mektig middel i deres kampanje. I 1991 ble Rodney King, etter en kort biljakt, stoppet av politiet for å kjøre for fort, og banket opp av flere politibetjenter. Politibetjentene var uvitende om at hendelsen ble filmet av en privatperson, som senere solgte videotapen til en lokal tv-stasjon. Videoen ble raskt kringkastet i mediene (Jacobs 1996: 1239). Donk med flere bruker dette som eksempel på videoens makt da kringkastingen av videoen kulminerte i et stort opprør i Los Angeles (Donk m.fl. 2005: 133). De senere årene er det flere eksempler å ta av hvor

---

²¹ Tjenestemenn i politiet omtales gjerne som «garda» (entall) eller «gardai» (flertall) (Conway og Walsh 2011: 350, se fotnote 4).

²² Gjerne kalt «framing» på engelsk (se f.eks. Mika 2006: 919).

videoer som dokumenterer politimenns vold mot ubevæpnede afro-amerikanere har florert i mediene (se f.eks. Benzaquen, Cave og Oliver 2017). Flere av hendelsene skapte store opprør i USA, og det at hendelsene ble filmet har blitt tillagt stor betydning. F.eks. annonserte borgermesteren i North Charleston, USA, at alle politimenn skulle bli utstyrt med kamera på kroppen dagen etter at *The Charleston Post* publiserte videoen som viser Walter L. Scott bli skutt i ryggen av en politimann idet han forsøker å løpe (Bowers 2015). I dag, med utbredelsen av kameraer, kan én aktivist med et kamera potensielt utgjøre like stor forskjell som en hel gruppe: «(...) Suddenly everybody is a potential reporter» (Donk m.fl. 2005: 133).

Med referanse til Foucaults *Panopticon* lanserer Mathiesen begrepet *Synopticon*. I tillegg til Foucaults observasjoner om at vi som samfunn beveger oss mot et overvåkningssamfunn, hvor de få ser og overvåker de mange, ser Mathiesen en parallell utvikling som det motsatte av Panopticon (Mathiesen 1997). Denne parallelle utviklingen kaller han Synopticon, et system som tilrettelegger for «(...) the many to see and contemplate the few» (Mathiesen 1997: 219). Med referanse til Mathiesen kaller Cammaerts dette for sousveillance: med et håndholdt kamera kan borgere overvåke overvåkeren, og er ofte brukt som et motmaktmiddel i demonstrasjoner for å dokumentere politivold (Cammaerts 2012: 127).

Den 11.juni 2007 markerer et mørkt kapittel for politiet i Rossport da rundt 20 demonstranter, i tillegg til to polititjenestemenn, ble skadet under en demonstrasjon ved en brygge. Noen av Shells entreprenører forsøkte å ta seg inn på bryggen, som var privat eiendom, noe grunneieren motsatte seg (Siggins 2010b). «Pat» beskriver hendelsesforløpet:

In 2007 Shell wanted to do a survey of the bay. Now, for the survey, they wanted to put a porter cabin at the pier (...) It's a small container, you'll see it on building sites (...) But the problem they had is, both the pier, and the road leading down to it is the property of [en privatperson, vedkommendes navn er her utelatt av personvern hensyn]. They arrived there with some police. [The landowner] informed them that this was private property and they didn't have consent to go there.

Shell ville altså plassere en brakke på bryggen som del av noen undersøkelser de skulle gjøre av bukten. Grunneieren opplyste om at dette var privat eiendom og at de ikke hadde tillatelse til å være der. Dette fikk ikke gehør, og grunneieren tok noen telefoner til venner i lokalområdet for å komme han til unnsetning. Etter en stund møtte flere folk opp for å

protestere. Veien som førte ned til bryggen var sperret med en port med en hengelås på. «Pat» beskriver hvordan politiet med makt tok seg inn på området:

[The police] cut the chain that the [landowner] had on the gate (...) and forced their way through.

Med hjelp av en gravemaskin, presset de seg frem. Grunneieren ringte så til sin advokat som tok kontakt med distriktssjefen i politiet, men ifølge «Pat» ville han ikke snakke med advokaten til grunneieren. «Pat» forteller om sin reaksjon på politiets maktbruk:

I wanted to crack skulls (...) because the police showed no regard for young or old, men or women (...) and neither... Shells' employees, driving the excavator (...) So, you can imagine, just picture yourself... You want to stand there just videoing these thugs in uniform, how would *you* feel? Would you not like to take up a rock and crack a skull? Or pick up some weapon? That's what I felt like doing, but I didn't. But I have the evidence. The video camera has been my weapon.

M: M-mm. That was your rock?

«Pat»: Yeah.

«Pat» forteller videre at han er villig til å gå langt for å beskytte sitt våpen:

«Pat»: (...) if you have the camera, you have to be willing to, if necessary, to take blows, to take an assault to save the camera. The camera is more important, what the camera may have caught is too important to allow them to break it. So, what they do on occasions is, they might come after me, and I might get a few punches, or a few kicks in the hope that I'll, that they'll get the camera off me, [but] they never have (...) And, if necessary, to protect the camera, I will attack them. If I had to.

Kameraet oppfattes, som Donk med flere, av «Pat» som et effektivt middel, og flere av informantene nevner her sosiale medier som et nyttig verktøy for å bli informert, informere og ofte med den hensikt, som jeg kan forstå, for å overtale og eventuelt rekruttere gjennom bruk av grafiske videoer. Slike grafiske videoer kan fremkalle det Jasper (2011) kaller moralske sjokk hos et publikum. Cammaerts skriver at Youtube er hyppig brukt av demonstranter som et middel i å fremlegge sine egne visuelle narrativer, og et raskt søk på «shell to sea» på

Youtube gir omtrent 2 010 treff²³ (Cammaerts 2012: 127). Cammaerts ønsker likevel å understreke at selv om han kaller sitt konsept *mediert mulighetsstruktur*, kan medier og kommunikasjonsteknologi også være begrensende for sosiale bevegelser og deres aktører. F.eks. viser han til Noam Chomsky når han sier at det er godt dokumentert at mediene gjerne favoriserer rammene/narrativene til den økonomiske og politiske elite (Cammaerts 2012: 118, 123). Jeg vil komme tilbake til dette i noen avsluttende kommentarer.

3.3.2 Konfronterende protestmidler

Jeg har så langt drøftet de assimilerende midlene mine informanter har benyttet seg i kampanjen mot Shells gassprosjekt. Jeg vil videre drøfte de mer konfronterende strategiene informantene har brukt. Som tidligere nevnt, er det av spesiell interesse i denne forbindelse å drøfte hvorfor «Dawn» gikk til det drastiske steget å sultestreike.

3.3.2.1 Organisere eller delta i en demonstrasjon

Å delta i en demonstrasjon er som nevnt gjerne ansett av Kitschelt som et konfronterende middel. Det har vært arrangert flere demonstrasjoner i forbindelse med Shells gassprosjekt, ikke bare i County Mayo. Arrestasjonen av The Rossport 5 førte til demonstrasjoner i Dublin, Derry og Belfast i tillegg til demonstrasjoner i County Mayo (Jones 2008: 160). Offentlige demonstrasjoner kan for bevegelser ha som funksjon å synliggjøre seg, da «(...) public space is where dissent becomes visible» (Mitchell og Staeheli 2005: 798, også sitert i Cammaerts 2012: 121). Det er allikevel slik at demonstrasjoner i dag er så hyppige at de har blitt normalisert (Mitchell og Staeheli 2005: 799, Oliver og Maney 2000: 467). En studie av forekomsten av demonstrasjoner i Irland tyder på at demonstrasjoner ikke er en sjeldenhet i Irland heller, hvor det ble registrert 400 demonstrasjoner fra 1995-1998²⁴ (Peillon 2001: 95,

---

²³ Søkedito 13.10.17.

²⁴ Jeg antar at det er en skrivefeil når han skriver fra 1995-1980 på side 97.

97, 108). Oliver og Maney ser det slik at demonstrasjoner heller har en symbolsk verdi enn at de forstyrrer den offentlige ro og orden (Oliver og Maney 2000: 468). Å arrangere sammenkomster for deltagerne i en bevegelse kan gjennom det kollektive forsterke eller endre følelser en har om noe og styrke gruppesolidariteten, hvorav en av de mest effektive måtene å gjøre dette på er gjennom konfrontasjoner med motstandere (Collins 2001: 29, 31). Denne følelsen av solidaritet og felleskap var noe «Duncan» fikk føle på da han var 13 og deltok i en demonstrasjon i Dublin, sammen med venner og familie. På spørsmål om hva han følte under demonstrasjonen, svarer han:

I suppose excitement, really, because all the people that where around me, and for me at that time in life it was more fun than anything else, I didn't know the seriousness of the action that we were doing, protesting like. All I seen is my friend there beside me, we were just chanting with the rest of the group, like.

Med bakgrunn i normaliseringen av demonstrasjoner ser Cammaerts det slik at det i dag skal mer til for at en demonstrasjon får mediernes oppmerksomhet, noe som kan resultere i voldsbruk for å tiltrekke oppmerksomhet. Han viser til gruppen *Black Bloc* som eksempel på en gruppe aktivister som gjerne bruker metoder for å fremprovosere bruk av vold blant politiet (Cammaerts 2012: 122). En annen demonstrasjon som har fått en del medieoppmerksomhet blir av flere av informantene omtalt som *The Baton Charge*. Uten å spekulere i om demonstrantene forsøkte å fremprovosere vold fra politiets sidet, beskriver flere av informantene at politiet brukte batonger på folkemengden. Jeg vil diskutere dette nærmere i neste kapittel. Uttalelsen fra «Duncan» kan forstås som en følelse av felleskap, følelse av solidaritet, men det er også fristende å spekulere i om demonstrasjonene har hatt en effekt på løslatelsen av The Rosspport 5. I månedene som fulgte fengslingen av de fem fikk Shell mye negativ omtale i mediene (Killian 2010: 715, Siggins 2015), og som tidligere nevnt trakk Shell siktelsen mot de 5 etter drøyt 3 måneder.

3.3.2.2 Å bruke media som konfronterende middel

Media har tidligere blitt drøftet som et assimilerende middel, men media kan også brukes mer konfronterende. Hvorvidt man betegner det å bruke media som assimilerende eller

konfronterende kommer an på hvilken hensikt man har. I eksempelet som følger, og meldingen som ytres fra avsender, er formen på budskapet av en mer konfronterende art. «Mark» forteller om da han gikk til den lokale radiostasjonen som reaksjon på sikkerhetsselskapets aktiviteter i nabolaget:

I went to the radio, because I felt that it was all I could do. And I made it perfectly clear that Shell's security was [going] through the village, taking down number plates, intimidating people in cars (...) And I told the minister for justice and the chief of police : «Anywhere that you have a country, where you allow a private security firm to behave like a police service, you don't have a country. You don't have law. And if things doesn't change, we would have to be responsible for our own security». And when you say that here in this country, everybody knows what you mean.

Meldingen til justisministeren kan forstås som et rop om hjelp, men også som en advarsel- om han ikke gjør noe med dette, så vil de gjøre det selv. Denne trusselen kan også forstås som et forsøk på å fremkalle et moralsk sjokk hos lytterne. Dette er også en måte å ramme inn en historie i et spesielt narrativ: «Mark» informerer lytterne om et Irland i oppløsning, på vei mot lovløshet. Narrativet kan sann sett være effektivt da det kan fremkalle et moralsk sjokk hos lytterne og få dem til å engasjere seg. I denne sammenheng er dette et konfronterende middel mer enn et assimilerende. Allikevel er dette kanskje den mildeste formen for konfronterende middel brukt av de intervjuede aksjonistene, da graden av skade den påfører mennesker og eiendom er minimal, i hvert fall direkte.

3.3.2.3 Å få hørt sin sak i retten

Et annet middel man kan ta i bruk, er å prøve sin sak for retten - å ty til rettslige metoder. Dette er også kalt *legalstrategier*, hvor (sosiale) bevegelser, pressgrupper og organisasjoners bruker rettslige tiltak som et ledd i å nå sine politiske mål (Mathiesen 1992: 153). Ifølge Chris Hilson har relasjonen mellom protest og domstolene omtrent blitt ignorert i forskning om sosiale bevegelser. Hilson beskriver hvordan advokater ofte ser på lover for å opprettholde offentlig orden som begrensende for protest, med andre ord sett på lov og rett fra et ovenfra og ned-perspektiv. Som en videreutvikling til teorien om politisk mulighetsstruktur, etablerer

han derfor begrepet *rettslig mulighet*²⁵, som sikter til domstolene som en mulighet for protestbevegelser. Ifølge Hilson er legalstrategier dog ikke det man først tyr til. Som eksempel viser han til miljøbevegelsen i England på 90-tallet i en sak som omhandlet bygging av veier. De forsøkte seg først med lobby-kampanjer, men da de ikke ble hørt av den politiske eliten, førte dette til at miljøbevegelsen tok saken til retten (Hilson 2002: 239, 242, 245, 250). Jeg vet ikke om jeg er helt enig med Kitschelt i at å gå rettens vei er en assimilerende strategi, og ikke en konfronterende, da å gå rettens vei innebærer at man har en uenighet med en annen part, og må møte vedkommende i retten for en avgjørelse. Uansett er denne rettslige muligheten brukt mer konfronterende av «Mark»:

«Mark»: [So] I go protesting, right? You're a policeman, you come down, and then you say «Right, okey, if you don't go away... I'll give you a chance now, [but] if you don't go away, we'll arrest ya. And you'll be charged with... whatever it is. Well, that's me... It's there... Because they're gonna charge ya, they're going to bring you in front of a court. And, you can argue why you've done what you've done, and the judge [will] then say, «Well, fine them» (...) or (...) whatever it is (...) So then you get a chance to appeal to a different court, and you get due process and law, whatever it is (...) You know, you're fighting the system, you'd be a fool if you think you're gonna win. But the important thing is, the ordinary people hear what their government is doing to you. And they might think «well, if they're doing it to him, maybe they'll do it to us as well».

«Mark» ser retten som en arena for å kjempe for sin sak, med den hensikt at folk skal få høre hva myndighetene gjør, noe jeg anser for å være konfronterende. Han ser videre rettsapparatet som en mulighet å få prøve sin sak for retten, snarere enn en begrensning. Uttalelsen til «Mark» tyder på at dette er et rasjonelt, taktisk valg av «Mark» for å bli hørt. I forbindelse med sin studie av kampanjer i Frankrike og England mot genmodifiserte avlinger, observerte Doherty og Hayes at domstolene ofte ble brukt taktisk av aktivister, hvor aktivistene foretok ulovlige handlinger med det formålet å bli siktet og bli stilt for retten (Doherty og Hayes 2014). Oppfatningen blant aktivistene var at retten fungerte som en arena for å legitimere sin kampsak(er), styrke kollektiv identitet og støtte (Doherty og Hayes 2014: 22-23).

---

²⁵ Her oversatt fra *legal opportunity*.

3.3.2.4 Blokade

Sommeren 2005 startet flere en blokade av området der raffineriet til Shell holdt på å bli bygget. Ifølge «Pat» var dette en reaksjon på fengslingen av *The RosSPORT 5*:

«Pat»: When they put The RosSPORT 5 to jail, when Shell got the 5 committed to jail in 2005, the community got together, and we shut down the refinery site (...) And we kept it shut for about, I don't know, 15-16 months.

Å benytte seg av dette middelet kan forstås som samlende for aksjonistene, noe uttalelsen til «Dawn» også kan tyde på: «People were there all the time. But it was light-hearted, peaceful». Ifølge politiets distriktssjef²⁶, Joe Gannon, var det ikke så fredelig, og ifølge ham blokkerte aksjonister inngangen til området i halvannet år: «The site was closed and people weren't allowed in or out. People going in there were interrogated, depending on what their role was as to whether they got in» (Ward 2006: 4). Blokaden kan nok bedre forstås med en hensikt om å hindre eller forsinke Shell i deres arbeid, og en blokade kan sånn sett være et effektivt middel. En slik blokade ser jeg som en videreutvikling av barrikadene, en metode som Traugott sporer tilbake til 1500-tallets Frankrike. Ifølge Traugott ble barrikade brukt i politisk øyemed første gang i 1588 i Paris, hvor de ble brukt for å splitte opp kongens garde i forbindelse med et besøk av hertugen av Guise, et besøk man hadde forventet ville skape opprør. Under det ikke overraskende opprøret brukte innbyggere kjetting og høy for å blokkere for garden. Disse barrikadene viste seg å være en suksess og etter konfrontasjoner med innbyggerne, hvor flere menn fra kongens garde ble drept, måtte garden og kongen trekke seg tilbake. Denne suksesshistorien førte til at barrikader senere ble brukt som middel, både nasjonalt og internasjonalt. Selv etter at myndighetene fra 1830 ved bruk av kanoner lett kunne rive ned disse barrikadene, ble barrikader brukt. Traugott konkluderer derfor med at barrikadene ikke bare hadde instrumentell verdi, men også symbolsk verdi. (Traugott 1993: 313-317). Forskjellen her er at barrikadene har bestått av mennesker, og ikke kjetting og høy.

---

²⁶ Oversatt fra *superintendent*. I Irland er superintendent ansvarlig for et distrikt. Se http://www.citizensinformation.ie/en/justice/law_enforcement/garda_siochana_national_police_force.htm

Deltagere i kampanjen mot Shell har flere ganger blokkert for Shells arbeid på denne måten. F.eks. forteller «Dawn» om en episode med en gravemaskin:

«Dawn»: I just sitted, and, in fact, it's a feature of anything and everything I have done all through this, there has been nothing contrived about it, that particular day in -02, I didn't go out to say "I am going to sit on this digger". It happened because, earlier, [the guy operating the digger] had given an assurance that he wouldn't move any further (...) [But later] there he was, still moving, so I literally just went down and sat out (...) I was there overnight.

Hun forteller i en bisetning at hun lyktes med å stoppe gravemaskinen helt frem til neste dag. «Mark» beskriver hvordan han og en venn den 22. april 2009 stoppet en av lastebilene til Shell i flere timer. Lastebilen skulle frakte materiell til et gjerde som skulle brukes ved Glengad, området der offshore-ledningen skulle skjøtes med gassrørledningen på land. «Mark» beskriver hvordan han og en venn stoppet en av lastebilene til Shell i flere timer.:

So there was this lorry. So, we knew ... [if we] got under it, that we'd stop work for the whole day (...) So we were there for maybe 6 or 7 hours under it."

Historiene til «Dawn» og «Mark» vitner om at de oppfatter sine handlinger som effektive i å forsinke Shell i deres arbeid, men som nevnt kan slike handlinger også ha symbolsk effekt. Spesielt sistnevnte eksempel gir assosiasjoner til det ikoniske bildet av den ukjente mannen kalt «Tank man» som under studentopprøret i 1989 stilte seg foran en rekke tanks på Den Himmelske Freds Plass og hindret dem i å kjøre videre (Breslin og Taylor 2008: 60).

3.3.2.4. Med kroppen som våpen- sultestreik

Som tidligere nevnt, beskrev Herbert Kitschelt (1986) hvordan et mindre åpent politisk system fører til mer konfronterende protestmidler. En av de mer konfronterende måtene å protestere på, er å sultestreike. Sultestreik er definert av Bokmålsordboka som «det å nekte å ta til seg føde i protest mot noe, for å påkalle oppmerksomhet og lignende» (Bokmålsordboka u.å.). Som dette underkapittelet viser, er dette gjerne en form for protest som innsatte benytter seg av, men sultestreik kan også benyttes av dem utenfor fengselets vegger. «Dawn», en av

deltakerne i kampanjen mot Shell, gikk til dette steget. Og hun er ikke alene om det; under en streik blant tekstilarbeidere i Ahmedabad i 1918, ble Mahatma Gandhi invitert til å komme og megle med eierne av tekstilfabrikken. Da dette ikke lyktes, startet han en sultestreik (Chakrabarty 2006: 6). I protest mot utbyggingen av Alta-Vassdraget startet flere samer en sultestreik foran Stortinget i 1979, noe som også skapte stor oppmerksomhet (Semb 2001: 189, 208).

Man kan spore sultestreik helt tilbake til et før-kristelig Irland, hvor disputer mellom privatpersoner ble sett på som et privat anliggende. En metode for å få tilbake gjeld var å «faste» ved vedkommendes eiendom - man sultestreiket inntil man fikk tilbake det som var sitt, og ofte fikk skyldneren gjennom dette uønsket oppmerksomhet. Dette var en taktikk ofte brukt av de maktesløse ovenfor de mektige, og det var sjelden den sultestreichende døde som resultat. Hvis skyldneren tillot den streikende å dø på sin eiendom, var han/hun juridisk ansvarlig for å kompensere den dødes etterkommere, i tillegg fulgte det med tidens overtro en frykt for at vedkommende kunne bli hjemsøkt (Sweeney 1993: 421-422). Sultestreik kunne med andre ord være en effektiv metode for å få sine krav igjennom - om andre alternativer ikke var tilstede. Med kristendommens inntog i Irland ble fasting etter hvert et symbolsk rituale, og selvoppgivelse ble en del av den irske identitet (Sweeney 1993: 422-423). I starten av det 20. århundre, med en økt misnøye blant irer over Irlands tilknytning til England fikk gamle gæliske tradisjoner ny kraft, og i poesien ble det skrevet mye om Cúchulainn, legenden som ofret sitt liv for at hans kompanjonger kunne flykte fra fienden. James Connolly, som senere ble en sentral skikkelse i påskeopprøret i 1916, sultestreichet i åtte dager i 1913 som en protest mot at han ble fengslet for å oppfordre folk til å delta i en demonstrasjon som ikke var godkjent av myndighetene. I oktober og november 1923 deltok kanskje så mange som 8000²⁷ politiske fanger i en sultestreik i protest mot den anglo-irske traktat. Suffragettene var de første i Irland til å sultestreich i politisk øyemed (Sweeney 1993: 421-424). F.eks. i 1912 startet fire medlemmer av *Irish Women's Franchise League* en sultestreik i fengsel som en reaksjon på fengslingen av Mary Leigh og Gladys Evans. Leigh og Evans var to britiske suffragetter som ble fengslet for å ha kastet en øks etter den britiske statsministeren som var på besøk i Dublin (McAuliffe 2016: 8. avsnitt). Under konflikten i Nord-Irland døde 10 fanger

---

²⁷ Estimaten av antall streikende varierte mellom 2000 og 8000, noe Healy tror skyldes at mange deltok bare deler av den til sammen 41 dager lange streiken (Healy 1982: 214).

som følge av en rekke sultestreiker i perioden 1980-81. Fangene var republikanere som var straffet for terrorisme. Fangene ønsket anerkjennelse for sine politiske motiver, og kjempet for å få status som politiske fanger med spesielle privilegier; som blant annet å styre sin egen fritid og ikke bli tvunget til å gå i fengselsuniform (Dingley og Mollica 2007: 463, 471).

Sommeren 2008 står friskt i minne hos «Dawn». Dette var sommeren hvor Solitaire, skipet som holdt på med å legge gassrørledningen under vann, kom inn i Broadhaven Bay. For å stoppe dette, truet «Dawn» med å sultestreike. Hun fortalte ingen om at hun skulle sultestreike, andre enn AllSeas, som er eierne av Solitaire (Solitaire u.å). Her kom hun også med sitt ultimatum til dem:

«Dawn»: I did tell AllSeas, the owners of the Solitarie, I let them know, and I assumed that they would let Shell know. I have never had any dealings with Shell whatsoever, I don't contact them about anything (...) But I did tell AllSeas that *if* their vessel came inside Broadhaven Bay, once it came there, I would begin a hunger strike. And I would continue it until either I died or the vessel left Irish territorial waters. And it was a very simple thing. There was no grey area in it. And grey areas, you see, can be problematic, but this was quite simply, [if] the vessel would have come in, I'd begin a hunger strike, which I'd continue to one or either two... ends.

Tiltaket er drastisk da hun holder sitt eget liv som gissel. Dingley og Mollica sammenligner sultestreikeren med en soldat med det argumentet at begge er villige til å risikere sine liv (Dingley og Mollica 2007: 459). Men der soldaten risikerer å dø, går sultestreikeren ifølge Dingley og Mollica enda lenger: «But with hunger strikers or suicide bombers this is taken to the ultimate level of certain death, challenging the existence of life itself» (Dingley og Mollica 2007: 460). Ifølge Dingley og Mollica er det altså ikke lenger snakk om en risiko for å dø, og de sidestiller en som sultestreiker med en selvmordsbomber. Men selv om en som sultestreiker er villig til å dø for saken sin, betyr ikke dette at de møter en sikker død - dette måtte bety at alle som har sultestreiket har dødd, og «Dawn» lever fortsatt i dag til å fortelle sin historie. Dingley og Mollica sidestiller sultestreik og selvmord. I sin analyse av selvmord som protestform, ekskluderer derimot Biggs sultestreik fra selvmord. Ifølge han er de færreste villige til å ofre livet sitt for saken, og han viser til streiken i 1923 som kun endte i to dødsfall, resten trakk seg (Biggs 2013: se fotnote 1). De som er villige til å ofre sine liv, bruker da trusselen om dette for å forhandle. En som begår selvmord i protest er ikke ute etter å

forhandle. Et kjent eksempel på sistnevnte er når den vietnamesiske munken Quang Duc i 1963 satte fyr på seg selv i protest mot myndighetene (Biggs 2013: 7-8, 16). Selvmord og sultestreik som protestform er derfor ikke det samme da resultatet for førstnevnte er gitt - vedkommende kommer til å dø; de færreste sultestreikere ønsker dette resultatet. Gannon skriver:

(...) no hungerstriker aims at death. Quite the contrary; he desires to live. He aims at escaping from unjust detention, and, to do this is willing to run the risk of death - a very different frame of mind. And even if he carries the protest to its fatal conclusion, he is still not seeking death, of which he has no desire, not even as a means. His object is to bring the pressure of public opinion to bear upon an unjust aggressor to secure his release, and advance a cause for which he might face certain death in the field. There is nothing here of the mentality of suicide, whose object is to escape from a life that has grown hateful to him (Gannon 1920: 450).

Hvorvidt «Dawn» faktisk var villig til å ofre sitt eget liv eller ei sier hun ikke noe om, og et absolutt svar på dette har jeg heldigvis ikke. Når nyhetene om at Solitaire hadde kommet inn i bukta, reagerte hun spontant:

I was sitting in my car; on the particular day we knew at this stage it had begun to move. And the chief was out in his boat and when he told me that ... he had seen sight of it, and it was then in the Bay. So I said» right», I locked the car, and that was it.

Hun forteller hvorfor hun tok dette steget:

«Dawn»: (...) it happened because Shell ... they were playing what I call Psy-ops, they were trying to psyche people out of it. All through the summer of 2008 they had their pipe-laying vessel, the Solitaire, it had come into Donegal. It was moored, I suppose about a hundred miles up the coast (...) and the media [wrote] about this massive ship - the largest pipe-laying vessel in the world, and (...) it was emphasis on its size and its massiveness (...) And I do believe that the intention was to (...) keep our nerves frayed (...) to make you feel powerless, you couldn't do anything (...) So, the notion of hunger strike just, well, I didn't sit down and say «I'm going to go on hunger strike», but the thought did come to me, and I considered it.

Liam McCloskey, en av de fengslede republikanerne som deltok i sultestreikene i Nord-Irland i 1980-81 følte ikke at han hadde andre alternativer: «It was a situation of desperation and desperate men will do desperate actions» (Dingley og Mollica 2007: 470). De innsattes kampanje for å få politisk status hadde pågått i 4 år før de tydde til sultestreik (Dingley og Mollica 2007: 464). Dingley og Mollica sammenligner soldater i krig med sultestreikerer. Både soldaten og sultestreikerer bruker sin egen kropp som et redskap, som et våpen i deres kamp (Dingley og Mollica 2007: 459-460). Å bruke kroppen som et våpen kan på denne måten forstås som en måte å ta noe av makten tilbake på- dette gjelder vel spesielt i et fengsel hvor individets frihet er sterkt redusert. «Mark» deler følelsen av maktesløshet, og er villig til å gjøre det samme om han blir fengslet: «If they put me to jail, I'll go on a hunger strike (...) It's all I have! I have nothing else». For «Dawn» blir det ikke tilstrekkelig å forklare sultestreiken alene ved at hun følte hun ikke hadde noe annet valg eller at hun ville vise at hun i det minste bestemmer over sin egen kropp. Hun var ikke i fengsel; hun var fri til å bevege seg som hun ville og styre sin egen hverdag. «Dawn» reflekterer tilbake til avgjørelsen om å sultestreike:

It is part of Irish history, Thomas Ashe back in the twenties (...) There is a history of it, and for whatever reason that's what came into my mind.»

Thomas Ashe var en av påskeopprørets ledere som i 1917 ble arrestert for å holde en opprørsk tale. I fengselet startet han en sultestreik, men døde da han ble tvangsforet. Dette skapte mye oppmerksomhet, og hans begravelse ble fulgt av flere titalls tusen mennesker i det kisten ble fraktet gjennom Dublins gater (McAuliffe 2017). Sweeney beskriver Ashe som en martyr: « (...) the long tradition and irrefutable power of hunger striking produced another martyr for the Irish pantheon of heroes» (Sweeney 1993: 426). Biggs viser til statistikk og argumenterer for at munken som satte fyr på seg selv i 1963, en hendelse som fikk mye medieomtale, var trendsettende (i mangel på et bedre ord) når det gjaldt å begå selvmord i politisk øyemed (Biggs 2013). Det kan derfor være at «Dawn» ønsket å følge i fotsporene til de irske historiske heltene som ofret så mye for landet. John Nixon, en av overlevende fra sultestreiken i 1980-81 svarer følgende når han blir spurt om han kan se seg selv som en potensiell selvmordsbomber: «I don't like the term suicide. It implies a desire to die. I think the use of the body as a weapon is not a form of suicide, it is a sacrifice» (Dingley og Mollica 2007: 473). Sultestreik er en protestform med potensielt store kostnader for individet, og

perspektivet på sultestreik som et offer har klart religiøse undertoner - slik Jesus ofret seg ved å bli korsfestet. Men selv om de involvert i sultestreikene I 1980-81 alle var katolikker, hevder McCloskey og Nixon at motivene for å sultestreike ikke var evig liv, altså ikke religiøse (Dingley og Mollica 2007: 472). Dingley og Mollica argumenterer for at denne offerviljen minner andre i lokalsamfunnet om betydningen av saken: «Martyrs strengthen the communal sense via their sacrifice for the community and they provide a rallying symbol that operates on an emotional level, suffering and passion, rather than one of rational, calculated gain» (Dingley og Mollica 2007: 466). Selv om de streikende i Nord-Irland i 1980-81 ikke lyktes med å få status som politiske fanger, var det allikevel en symbolsk seier, og deres sak fikk mye støtte utenfor fengslenes vegger (Dingley og Mollica 2007: 465-466). Denne symbolske seieren kan også inspirere andre til å gjøre det samme.

Å ofre seg kan derfor ha stor symbolsk effekt og inspirere andre til å gjøre det samme, selv om den som sultestreiker ikke får igjennom kravene sine. For «Dawn» viste dog denne offerviljen seg å ha resultater utover det symbolske. Etter at hun hadde sultestreiket i 10 dager, fjernet Solitaire seg fra irske farvann. Den offisielle årsaken til dette var at fartøyet hadde behov for reparasjoner (RTE 2008).

3.4 OPPSUMMERENDE DISKUSJON

I dette kapittelet har jeg drøftet uttalelser fra informantene i forbindelse med identitet og sted for å forstå deres motivasjoner for å protestere mot Shells gassprosjekt, og for å bedre forstå hvorfor noen vil gå så langt som å legge seg under en lastebil eller sultestreike som en del av denne protesten. «Mark» og «Dawn» har risikert, om ikke sitt eget liv, sin egen kropp idet de har brukt disse som våpen, for å bruke Dingley og Mollicas (2007) metafor. Begge har også kommet med uttalelser som tydelig viser deres tilknytning til sted. Basert på dette, samt Castells (2010) påstand om at territoriell identitet er fundamentalt for tilhørighet, og Seamons (1979) refleksjoner om hjemmets betydning etter gruppeintervjuer, anser jeg identitet og sted som sterke motivasjonsfaktorer for å protestere. Jenkins viser til Goldstein og Rayner (1994) når han spør seg, som dem, om det faktisk er mulig å skille identitet og interesser, da hva man vil ha er formet av ens identitet, men også identitet formes av det man vil ha (Jenkins 2008: 7-

8). Det er allikevel en fundamental forskjell mellom noe som truer ens identitet, og noe som ikke gjør det, ifølge Goldstein og Rayner: «I may negotiate over the various roles I am required to play - how much time I spend as mother, teacher, friend - so long as those roles do not constitute my complete identity; but to abandon *involuntarily* who I authentically am is to commit a kind of spiritual suicide (Goldstein og Rayner 1994: 368). Å skulle oppgi dette er nok ikke et alternativ for «Dawn», da hun sier: «I never subscribed to what I call victimhood. You know, I'm not a victim, I'm a resister, and a fighter."

Disse interessene og identitet ser jeg nært knyttet til det Jasper (2011) kaller moralske emosjoner og moralske sjokk, da det å være vitne til noe som strider mot det man tror på, ens egen moralkodeks, innebærer å reflektere over hvem man er og hva man står for. Som jeg skjønner Jasper, er dette en prosess av tanker og emosjoner som kan føre til nye holdninger og som potensielt kan føre til handling. Like vanskelig som å skille interesser og identitet, er det altså vanskelig å skille emosjoner og identitet når det gjelder betydningen de har for motivasjon. «Dawn» beskriver hvordan hun «bare gjorde» ting, uten å tenke, som på ren refleks, i tråd med Jaspers tanker om refleksemosjoner. Selv om det kan diskuteres hvorvidt dette bare var en ren refleks, tyder det på at emosjoner kan være en sterk motivator for handling, og også påvirke handlingene til aktørene.

Sentralt for klassiske studier av sosiale bevegelser og protest er teorier om deprivasjon, det vil si å bli frarøvet for noe. Spesielt har teorien om relativ deprivasjon stått sterkt i klassiske studier (Stekelenburg og Klandermans 2013: 887). Relativ deprivasjon oppstår når man sammenligner seg med andre, ønsker det de har, ser at man selv ikke har det, og får en følelse av å være frarøvet noe man «burde» ha. Man trenger ifølge Runciman ikke å *faktisk* være deprivert noe²⁸ (Runciman 1966: 10-11). I løpet av 70-tallet tok flere til orde for å tone ned betydningen av deprivasjon for å forklare protest. Man observerte at selv om det fantes depriverte mennesker overalt, var det ikke slik at de alle organiserte seg for å rette opp i dette (Stekelenburg og Klandermans 2013: 888-889). Blant annet anså McCarthy og Zald

---

²⁸ Relativ deprivasjon har ikke bare vært brukt for å forklare sosiale bevegelsers fremvekst, men også for å forklare kriminalitet. Med referanse til Durkheims teori om anomie, det vil si lovløshet, drøfter Merton hvordan sosiale strukturer kan føre til anomi og avvikende atferd i et samfunn preget av konkurranse mellom individer, hvor ikke alle har de samme ressursene tilgjengelig (Merton 1968).

deprivasjon som sekundært i dannelsen av sosiale bevegelser og viste til Turner og Killian som skrev: «(...) there is always enough discontent in any society to supply the grass-roots support for a movement (...)» (Turner og Killian 1972, sitert i McCarthy og Zald 1977: 1215). Som tidligere nevnt, fokuserte derfor blant annet McCarthy og Zald på hvordan tilgjengeligheten av ressurser gjør det mulig for folk å protestere mot slike deprivasjoner. Betydningen av deprivasjon for mobilisering har siden 70-tallet hatt liten plass i studier av sosiale bevegelser (Della Porta og Diani 2006: 250, se fotnote). Frykten for å bli fratatt noe, om det er noe materielt, relatert til ens identitet eller verdier, relativt eller ei, må ha betydning for hvor langt man er villig til å gå for å unngå dette tapet, eventuelt kreve det tapte tilbake. Jeg mener altså ikke at deprivasjon er det eneste som må til for at folk organiserer seg i protest, men at hvilken verdi den enkelte tillegger det (potensielt) tapte, materielt eller ei, vil ha innvirkning på hvor langt vedkommende er villig til å gå. Informantene beskriver tap eller potensielt tap av et levesett og identitet (den rurale idyll), tap av frihet og det tapte hjem (som i «Marks» metafor om malejobben). «Mark» formulerer det dramatisk slik: «It was a matter of life or death here, really. You know, your way of life was goin' to be taken away from ya».

David S. Meyer kritiserer Kitschelts (1986) politiske mulighetsstruktur for å være en for enkel modell for å forklare utviklingen av en protestbevegelse over tid, da den ikke tar innover seg alle de faktorene som spiller inn på mobiliseringen av en bevegelse (Meyer 2004: 131). Jeg har her drøftet flere slike faktorer som jeg mener har hatt betydning for mobilisering og valg av midler blant deltagerne i kampanjen Shell to Sea. Meyer viser til flere studier hvor man har vurdert politiske muligheters betydning for mobilisering og bruk av protestmidler. Resultatene fra studiene er sprikende, og Meyer viser til problemet med å studere politiske muligheter som en faktor idet man da også må bestemme hva som innbefatter politiske muligheter, og at det er forskjellige meninger om dette blant akademikere. Meyer skriver videre at hvordan en stat reagerer på en bevegelses handlinger vil ha innvirkning på hvordan andre i ettertid fremmer sine krav, og han argumenterer derfor for at man har et mer dynamisk perspektiv på sosiale bevegelsers mobilisering og bruk av strategier (Meyer 2004: 131-133). Jeg har her presentert informantenes motivasjoner og bruk av midler som første ledd i et slikt dynamisk perspektiv. I neste kapittel vil jeg ta for meg politiet og til dels myndighetenes bruk av repressive midler som neste ledd. Som et tredje og siste ledd vil jeg avslutningsvis drøfte bruken av denne dynamikken mellom informantene og hovedsakelig politiet, men også til dels myndighetene.

KAPITTEL 4: POLITISK REPRESJON

4.2 REPRESSIVE KONTROLLMETODER

I all hovedsak skal de ulike kontrollmetodene politiet har tatt i bruk være fokus her, men da fengslingen av *The Rossport 5* er av en slik spesiell art, vil denne drøftes også her. Represjon er som nevnt innledningsvis blitt definert som « (...) efforts to suppress either contentious acts or groups and organizations responsible for them» (McAdam m.fl. 2004: 69). Represjon innebærer gjerne at man undertrykker, men det er også andre former som søker å påvirke utfallet av noe, for eksempel av en protest. Donk med flere, uten å gå i dybden på disse, beskriver andre strategier politiske institusjoner kan rette mot sosiale bevegelser, herunder fasiliterende, assimilierende, samarbeidende, konfronterende og polariserende (Donk m. flere 2005: 8). Politiet har nok benyttet seg av andre midler enn de repressive (som vi vil se senere i dette kapitlet), men fokuset her er hovedsakelig de repressive midlene politi og rettsapparatet har brukt

4.2.2 Legal represjon

I forrige kapittel ble det beskrevet hvordan retten kan brukes av sosiale bevegelser som et middel for å nå sine mål. Men retten kan også brukes av motparten. Jeg vil her drøfte hvordan retten har blitt brukt, ikke bare for å hindre motstand mot Shells gassprosjekt, men også hvordan retten har blitt brukt for å undertrykke denne motstanden. Denne formen for undertrykking kalles gjerne *legal represjon*. Jeg vil her bruke definisjonen til Rune Ellefsen, hvor han definerer legal represjon som «(...) repression based on law and exerted by criminal justice actors» (Ellefsen 2016a: 444).

Som nevnt innledningsvis ble fem innbyggere, omtalt som RosSPORT 5 i mediene, den 29. juni 2005 dømt for sivil forakt for retten på ubestemt tid inntil de erklærte for dommeren at de i fremtiden ville føye seg etter rettskjennelsen som forbød de i å forstyrre Shell i sitt arbeid. De fem ble løslatt etter 94 dager etter at høyesterettsdommer Finnegan P. godkjente Shells søknad om at rettskjennelsen ble opphevet (*Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors* [2006] IEHC 108). Grunnlaget for søknaden var som nevnt (se innledningen) at Shell ikke jobbet på gassrørledningen for øyeblikket, og derfor anså rettskjennelsen som unødvendig. Men som også tidligere nevnt, førte fengslingen til flere demonstrasjoner rundt om i landet, og Shell fikk mye negativ omtale i mediene. En kan spørre seg om dette ikke var et trekk fra Shell for å bedre sitt omdømme. De fem måtte allikevel møte for retten igjen da de ikke ville unnskyldes seg for deres forakt for retten²⁹ eller erklære at de ville rette seg etter rettskjennelser i fremtiden (The Irish Times 2005). «Alan» er en av de fem som ble fengslet. Han forteller om hvorfor han ble fengslet, og hvorfor han ikke kunne komme med en slik erklæring:

(...) They [Shells arbeidere] tried to come in, and we prevented them again. We knew what this [would] mean, so we were summoned to the High Court in Dublin, and they gave us an opportunity to purge (...) We were in contempt of court then, so we'd have to purge our contempt (...) And we couldn't do that, because if we did that we'd have to go back home and just watch them carry on with their work. I mean, we wouldn't be allowed to, we couldn't interfere with them. So, they could cause all kinds of trouble, [and] you'd be like a slave in your own house (...) You know, we'd be giving up our right to protest, and we'd be giving up our right to protect our house and our families and our homes, and our community, so we said no.

Jeg drøftet i forrige kapittel hva slags betydning det å potensielt, faktisk eller relativt bli fratatt noe, har for protest. Gresham M. Sykes beskriver i *The society of captives* de ulike pinslene som en fange utsettes for i fengsel (Sykes 1958). Den mest åpenbare av disse pinslene er *berøvelsen av frihet*. Med frihet sikter Sykes her til både bevegelsesfrihet, og friheten til å inngå og opprettholde sosiale bånd. I fengsel står man ikke lenger fritt til å selv velge i hvilken grad man har kontakt med venner og familie (Sykes 1958: 65, se også Mathiesen 2007: 199). Videre berøves man *materielle tjenester og goder*, «(...) not just the

---

²⁹ Denne erklæringen omtales på engelsk som «to purge contempt» (Cassidy 2005: 12).

necessities of life but also the amenities: cigarettes and liquor as well as calories, interesting foods as well as sheer bulk (...)» (Sykes 1958: 68). Den innsatte må leve et nokså spartansk liv, noe som kan være smertefullt. Videre berøves den innsatte fra *heteroseksuelle forhold*, fra *autonomi* eller selvstendighet, og fra *trygghet* idet man er buret inne med andre fanger som i mange tilfeller kan ha en voldelig atferd (Sykes 1958: 68-78, Mathiesen 2007: 199-200). «Alan» er altså villig til å bli frarøvet alt dette. Han sier at alternativet ville være å være en slave i sitt eget hus. Han velger derfor det tradisjonelle fengselet, enn å føle seg som fengslet i sitt eget hus. Han sier videre at han, om han skulle ha unnskyldt seg ovenfor dommeren og erklært sin forakt for retten, ville han ha gitt opp sin rett til å beskytte sitt hjem og sin familie. I forbindelse med sin studie av innsatte i Oslo fengsel, drøfter Thomas Ugelvik (2014) hvordan og hvorfor fengslede fedre med etnisk minoritetsbakgrunn gjerne beskriver seg selv som ansvarlige fedre, som er villige til å gjøre alt for sine barn. Fedrene ser på seg selv som overlegne fedre sammenlignet med «typiske norske» fedre. Ugelvik drøfter hvordan dette narrativet kan forstås i forhold til ulike maskulinitetsidealer, og ser det slik at disse fedrene alle har bakgrunn fra kulturer hvor ære er et viktig mannsideal (Ugelvik 2014: 159-165). Fengselet frarøver mannen fra å fremvise sin maskulinitet, hvor Sykes' pinsler «(...) are all experienced as challenging for men as men in a specific cultural and symbolic context where the hegemonic ideal is that men are supposed to be autonomous and assertive heterosexually active tough guys, independently wealthy and able to make their personal mark on their surroundings» (Ugelvik 2014: 165). Narrativer om nordmenns lave standard som foreldre kan forstås som en måte å hevde seg på, som en måte å ta tilbake noe av sin autonomi og maskulinitet (Ugelvik 2014: 165). Både uttalelsen og handlingen (å ikke unnskyldte seg ovenfor retten) til «Alan» kan forstås som en måte å definere seg selv som en mann med ære, gode, rette verdier, som er villig til å gå langt for å beskytte sin familie og det han tror på. Å bli respektert, ansett som en mann av ære, er en sterk motivator for handling. Jasper viser til Honneth (1995) idet han skriver: «Reputation is one of the most common human motives: concern for due honor, pride, and recognition of one's basic humanity» (Jasper 2011: 289).

Som nevnt innledningsvis, er dommen for sivil forakt for retten fengsel på ubestemt tid. Dette er normal praksis, ifølge en rapport fra *The Law Reform Commission of Ireland*:

Where a person states that he or she will not comply with a court order, the law of civil contempt operates by committing him or her to prison, not for a definite term but for

an indefinite or uncertain period, because it is subject to the condition that the person will be released when, and only when, he or she agrees to comply with the court order (The Law Reform Commission of Ireland 2016: 11).

Fengsling på ubestemt tid er ikke helt uvanlig. Jeg vil her derfor sette fengslingen av The Rosspport 5 i kontekst og sammenligne denne ordningen i Irland med forvaring her i Norge, og en tidligere ordning i England og Wales for å vurdere hvor legitimt det er å fengsle noen på ubestemt tid med mindre, eller inntil de erklærer sin undertrykkelse ovenfor retten. Fra 2003 til 2012 ble fengsling på ubestemt tid brukt i England og Wales mot mennesker man anså som farlige for allmenheten. En person dømt på ubestemt tid måtte møte for en kommisjon for å bli vurdert om han/hun kunne slippes ut i samfunnet (Wilkinson 2014, Ashworth og Zedner 2014: 158).

I en domsavgjørelse i forbindelse med en sak om tre innsattes soningsforhold, erklærte Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg i 2012 fengsling på ubestemt tid som tilfeldig, da de innsatte ikke ble tilbudt noen muligheter til å bli rehabilitert. Domstolen erklærte derfor ordningen som ulovlig, og praksisen opphørte i England og Wales kort tid etter (Travis 2012, Ashworth og Zedner 2014: 159). I teorien skulle de som ble dømt til fengsel på ubestemt tid i England og Wales tilbys rehabiliteringsprogram, men dette hadde i stor grad feilet (Ashworth og Zedner 2014: 159). I Norge har vi forvaring som er nesten det samme. Berit Johnsen beskriver forvaring slik:

Forvaring regnes som en tidsubestemt straff som kan idømmes lovbrøyttere som finnes skyldig i å ha begått – eller forsøkt å begå – en alvorlig voldsforbrytelse, seksualforbrytelse, frihetsberøvelse, ildspåsettelse eller en annen alvorlig forbrytelse som har krenket andres liv, helse eller frihet, eller utsatt disse rettsgodene for fare» (Johnsen 2013: 386).

Her gis det en tidsramme på inntil 21 års forvaring, men i teorien kan den dømte bli sittende fengslet livet ut om vedkommende anses som en fare for samfunnet. Til forskjell fra den tidligere ordningen i England og Wales, er det i norsk rett slik at påtalemyndigheten må bringe saken inn for retten med begjæring om forlenget forvaring innen den gitte tidsrammen løper ut (Johnsen 2013: 386). Det er altså påtalemyndigheten som må bevise at den dømte fortsatt er en fare for samfunnet, mens i England og Wales lå bevisbyrden på den innsatte. Både den

tidligere ordningen om fengsling på ubestemt tid i Storbritannia ble brukt, og forvaring brukes her i Norge, på personer man anser som en fare for samfunnet. Dette betegnes gjerne som uskadeliggjøring, hvor lovbryteren sperres inne der han/hun ikke kan skade andre (Mathiesen 2007: 126). Dette er, til forskjell fra et tradisjonelt straffesystem hvor grunnlaget for straff er handlinger som er begått, basert på en vurdering av hva vedkommende *kan* komme til å gjøre i fremtiden (Mathiesen 2007: 128). Denne tankegangen, og manglende rehabilitering for de innsatte for ordningen i England og Wales er et symptomatisk trekk ved det Feeley og Simon omtalte som *den nye pønologien*, som kort kan oppsummeres slik: «The new penology is neither about punishing nor about rehabilitating individuals. It is about identifying and managing unruly groups» (Feeley og Simon 1992: 455). Det kan kanskje hevdes at «Alan» og de fire andre var «uregjerlige» da de ikke fulgte rettskjennelsen, men var det rimelig at de skulle sitte i fengsel helt frem til de unnskyldte seg for dommeren for sin oppførsel og erklærte at de kom til å rette seg etter fremtidige rettskjennelser?

Fengsel på ubestemt tid har i de andre eksemplene jeg har nevnt blitt brukt mot mennesker som anses som farlige for resten av samfunnet. Hensikten med de andre eksemplene jeg har nevnt har vært uskadeliggjøring, og det er klart at fengslingen av The Rossport 5 har hindret dem i å gjøre noe skade for Shells arbeid. Det er derfor også et spørsmål om hva hensikten ved dommen mot The Rossport 5 har vært, noe som jeg nå vil drøfte.

4.2.2.1 Tvang eller straff?

The Law Reform Commission of Ireland skriver følgende om hensikten ved fengsling i forbindelse med sivil forakt for retten:

The purpose of imprisonment in civil contempt is not punitive, but rather coercive: to coerce or compel the person to comply with the court order. Unlike criminal contempt, which deals with past behaviour, civil contempt addresses behaviour that has a future element: the continuing refusal to comply with a court order (The Law Reform Commission of Ireland 2016: 12).

Til forskjell fra forvaring, regnes altså ikke dette som en straff, men som et tvangsmiddel. Grant Lamond innleder sin artikkel *The Coerciveness of Law* med å skrive følgende om loven:

Law is regarded as coercive because there is provision for and the means by which it can be, and regularly is, enforced-by the courts, by the police, by sheriffs and bailiffs, by debt collectors, by wheel clampers. This often results in people complying with the law when they would not otherwise do (Lamond 2000: 39).

Ashworth og Zedner tolker Lamond og tvang slik: «The law uses coercion when it prescribes a sanction that is intended to impose sufficient pressure on a person to force or make that person act in a certain way» (Ashworth og Zedner 2014: 6). Kostnadene for den enkelte ved å ikke følge loven er altså ment å være tilstrekkelige til at vedkommende ikke bryter den, det foreligger en trussel om konsekvenser for vedkommende om han/hun ikke følger loven. I dette ligger det en allmennpreventiv tankegang at trusler om straff skal virke både avskrekkende og moraldannende (Mathiesen 2007: 87). Men tvangsmidler kan også brukes individualpreventivt, som ved varetektsfengsling (Horn 2011: 49).

Er så fengslingen av *The RosSPORT 5* kun et tvangsmiddel, og ikke ment som en straff, slik *The Law Reform Commission of Ireland* hevder i sin rapport at dommer basert på forakt for retten er? Som nevnt måtte «Alan» og de fire andre møte for retten igjen, da de ikke erklærte at de ville rette seg etter fremtidige rettskjennelser. I den endelige domsavsigelsen i saken mot *The RosSPORT 5* uttalte høyesterettsdommer Finnegan P. seg følgende om hensikten med dommen: «(...) committal for contempt is primarily coercive (...)» (*Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors* [2006] IEHC 108: Konklusjon, 1. avsnitt). Han så det likevel slik at det kan være nødvendig å straffe i de tilfeller hvor «(...) there has been serious misconduct. In such circumstances it can be engaged in order to vindicate the authority of the Court» (*Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors* [2006] IEHC 108: Konklusjon, 3. Avsnitt). Rettsaken mot «Alan» kan sees på som en kamp om å ikke tape ansikt, hvor «Alan» ikke kan bøye seg for retten, idet det innebærer tap av ære, muligheten til å beskytte sitt hjem og sin familie, mens retten må straffe for å opprettholde sin autoritet. Finnegan P. argumenterer for alvorlighetsgraden av både handlinger utført av de fem, og potensielle fremtidige handlinger:

It would be wrong for the Court to shirk its responsibility to the Oireachtas and the Executive or to tolerate a continuing determination on the part of the contemnors to

persevere by the threat of violence to obstruct the development of the Rossport Gas Field. It is appropriate to take into account the consequences of their actions, namely the losses which on the Affidavits before the Court the Plaintiff has incurred as a result of the contemnors actions, the loss of employment in the area and the loss to the local and[,] I am told[,] the national economy (*Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors* [2006] IEHC 108: Konklusjon, 6. Avsnitt).

Det kan tyde på at høyesterettsdommeren bruker både begåtte handlinger, og handlinger som enda ikke er begått som argument for å straffe de fem, selv om han konkluderer med: «However I consider the period of 94 days spent in custody while coercive in intent to contain a sufficient punitive element and I do not propose imposing on them a further penalty» (*Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors* [2006] IEHC 108: Konklusjon, 7. Avsnitt).

Fengslingen av de fem har, til tross for *The Law Reform Commission of Irelands* beskrivelse av sivil forakt for retten, både vært et tvangsmiddel, og en straff. Kan fengslingen av de fem forsvares som tvangsmiddel? Kan det forsvares som straff? La oss sammenligne fengslingen av de fem med varetektsfengsling her i Norge. Tingrettsdommer Ørnulf Øyen viser til *forholdsmessighetskravet* i straffeprosessloven § 170 a, som regulerer om en mistenkt kan varetektsfengsles eller ikke. Det må altså finnes gode argumenter for at vedkommende kan settes i varetekt, som f.eks. at man anser det som fare for at vedkommende kan forspille bevis, eller at mistanken for at vedkommende har gjort det han eller hun er mistenkt eller siktet for, er sterk (Øyen 2010: 245-246). Sånn sett kan det argumenteres for at fengslingen av «Alan» og de fem står i forhold til risikoen for at om de ville bli satt fri, ville de fortsatt å forstyrre Shell i sitt arbeid, siden de fem nektet å erklære at de *ikke* ville gjøre dette. De fem ble så løslatt da de ikke kunne forstyrre Shell i sitt arbeid med gassrørledningen, siden det ikke ble foretatt noe arbeid på denne ved tidspunktet. Men så regnes også dommen mot de fem som en straff, ifølge høyesterettsdommer Finnegan P. Som tidligere nevnt, anså høyesterettsdommeren 94 dager i fengsel som tilstrekkelig straff. Og det kan nok argumenteres for at denne straffen stod i forhold til skaden de fem hadde påført, om en skal følge grunnlaget til dommeren, som sitert over, om at de fem hadde påført samfunnet store kostnader. Men det at de ble løslatt etter 94 dager er også litt tilfeldig. Hva om Shell ikke hadde søkt om å få rettskjennelsen opphevet? Hva om de fem aldri hadde unnskyldt seg

ovenfor retten og erklært at de ville følge rettskjennelser i fremtiden? Som tidligere nevnt, henviste «Alan» til sin rett til å protestere. Han ser heller ikke på seg selv som en kriminell:

(...) It was worse than [for] a criminal, because a criminal would (...) [be] sentenced to 5 years or 3 years whatever it is, but we were there indefinitely. And it was out of the judges' hand now, so we were there as long as we wanted to be there. In other words, we could get out in the morning if we wanted to.

At «Alan» ikke ser på seg selv som en kriminell, kan også skyldes at det i irsk rett skilles mellom sivil forakt for retten, og kriminell forakt for retten, hvorpå sistnevnte gjerne innebærer:

(...) conduct that deliberately disrupts or obstructs court proceedings (...) making or publishing untrue allegations about a court or judge that would undermine public confidence in the judiciary (...) publishing prejudicial material about pending court proceedings that would interfere with the administration of justice (The Law Reform Commission of Ireland 2016: 11).

Kriminell forakt for retten er altså å forstyrre rettsprosessen, mens sivil forakt er å ikke følge rettskjennelser. Kommisjonen viser dog til flere rettsaker hvor det har vært vanskelig å skille de to (The Law Reform Commission of Ireland 2016: 16-17). Det at «Alan» viste til sin rett til å protestere, at det trolig var et spørsmål om ære, og det at han ikke ser på seg selv som en kriminell, kunne resultere i at han ble sittende inne lenge. Man kan derfor spørre seg om dommen mot ham, og eventuelt de andre om de ble sittende inne like lenge, står i forhold til hva de hadde gjort, og eventuelt hva de ville gjøre. Til motsetning som ved forvaring ville det være urimelig å påstå at de fem er en fare mot samfunnet.

«Alan» beskriver denne dommen som verre enn å bli dømt til 5 års fengsel. Denne uvissheten om hvor lenge man må sitte inne, kan nok tære på psyken. Varetektsfanger Finstad og Gjetvik intervjuet, opplevde ofte varetektsfengsling som verre enn ubetinget dom (Finstad og Gjetvik 1980: 107). En forklaring på dette, kan ifølge Finstad og Gjetvik være at de ikke vet hvor lenge de må sitte inne: «Varetekt innebærer en knugende *uvisshet*. Riktignok kan varetektsfangen i likhet med sin kollega soningsfangen telle dager- men han/hun kan ikke telle dem *ned* (Finstad og Gjetvik 1980: 107).

4.2.2.2 Loven/bestemmelsen om pengeinnsamling

Under fengslingen av *The Rossport Five* ble ei jente nektet å samle inn penger til kampanjen mot Shell og til de berørte familiene, med den grunn at midlene kunne brukes til illegale aktiviteter:

«Alan»: If we go back to 2005, when we were in jail, there was one local girl, she went to run the marathon. The marathon, you know, the race (...) And she wanted to run to raise the money for the families and all this, you see (...) And you have to get a permit, a permission from the superintendent, before you can collect the money (...) But he refused it, because it could be used for illegal activities.

Forbudet mot å samle inn penger uten tillatelse er regulert i *Street and House To House Collections Act, 1962*, hvor det i seksjon 3(1) står «A person shall not hold or be concerned in the holding of a collection (in this Act referred to as an unauthorised collection) in respect of which no collection permit is in force (...)» (*Street and House To House Collections Act*, seksjon 3(1)).

Det er altså ikke tillatt å samle inn penger uten spesifikk tillatelse. Seksjon 9 regulerer tilfeller der en slik tillatelse ikke skal gis. Blant annet står det:

A Chief Superintendent shall not grant a collection permit for any collection in respect of which he is of opinion that (...) (b) the proceeds of the collection or any portion thereof would be for the benefit of an object which is unlawful or contrary to public morality or for the benefit of an organisation membership of which is unlawful, (c) the proceeds of the collection or any portion thereof would be used in such a manner as to encourage, either directly or indirectly, the commission of an unlawful act (...) (*Street and House To House Collections Act*, seksjon 9, b- c).

«Alan» refererer altså til bokstav b og c i bestemmelsen når han forteller at jenta ikke fikk tillatelse til å samle inn penger på grunnlag av at midlene kunne brukes til ulovlige aktiviteter. Denne lovbestemmelsen er problematisk av flere grunner. For det første; basert på handlinger

fra enkeltpersoner, i dette tilfellet de fem som viste forakt for retten og ble følgelig fengslet, rammes altså personer som har mer eller mindre løse tilknytninger til disse personene. At eksisterende lovgivning brukes mot protestbevegelser er i en del tilfeller så klart helt legitimt, men å anta at pengene denne jenta ønsket å samle inn skal brukes til noe kriminelt vil være synonymt med å kalle kampanjen mot Shell som en kriminell virksomhet. I 2011 i Østerrike ble 13 dyrevernere siktet for mafiavirksomhet, hvor anti-mafialoven ble brukt som rettslig grunnlag, en lov som opprinnelig ble opprettet for å bekjempe menneskehandel og mafiavirksomhet, og man ser en økende tendens til at lovverk, spesielt terrorlover, åpner for kriminalisering av alt fra ulike former for «bistand» til alvorlig kriminalitet (Ellefsen 2014: 7-10). I Irland har bestemmelsen som regulerer pengeinnsamlinger blitt brukt til å nekte en innsamling til støtte for det politiske partiet *Anti-Austerity Alliance*, på grunnlag av at medlemmer fra partiet tidligere hadde deltatt i en demonstrasjon som førte til arrestasjoner av noen av partiets medlemmer. Divisjonssjefen i politiet skal ha avslått søknaden om å samle inn penger med referanse til bokstav c i *Street and House To House Collections Act, 1962* (McGreevy 2015).

Det politiske partiet, som i år har byttet navn til *Solidarity – People Before Profit*, har flere representanter valgt inn i Representantenes Hus³⁰, idet som populært kalles TDs³¹. Ifølge Paul Murphy, en av de folkevalgte representantene, kjemper partiet blant annet for sosiale bevegelser (Leahy 2017). Ifølge Paul Murphy tar ikke partiet imot pengestøtte fra det han kaller «big business»: «Instead we rely on donations and support from people in working class communities who we represent and fight alongside against austerity» (Brophy 2015). Bestemmelsen *Street and House To House Collections Act, 1962*, spesielt med dens spesifiseringer av hva det er forbudt å samle inn penger til kan derfor i verste grad skade demokratiet – både når det gjelder å hindre sosiale bevegelser i å samle inn penger til deres kampanje, men den kan også brukes til å hindre politiske partier i å motta økonomisk støtte. Da både sosiale bevegelser og politiske partier er avhengig av økonomisk støtte, kan bestemmelser som *Street and House To House Collections Act, 1962* hemme deres virke, og ramme kritiske røster i samfunnet.

---

³⁰ På gaelisk kalt Dáil Éireann. Se <https://www.oireachtas.ie/parliament/about/>

³¹ Se også <http://www.oireachtas.ie/parliament/tdssenators/>

Det er ikke kjent på hvilket grunnlag divisjonssjefen mente at eventuelle innsamlede penger kunne brukes til illegale aktiviteter, men det at politiet kan stoppe en innsamlingsaksjon basert på skjønnsmessige vurderinger om eventuelle fremtidige ulovlige aktiviteter tyder på en kriminalpolitikk som går i retning av å være mer proaktiv enn reaktiv (jf. Zedner 2004, Lomell 2012).

4.2.3 Politivold

Den 10. November 2006 arrangerte Shell to Sea en demonstrasjon. Valg av dato var ikke tilfeldig; 19 år tidligere på samme dag ble Ken Saro-Wiwa, sammen med åtte andre aktivister hengt av det nigerianske militærregimet på bakgrunn av anklager om delaktighet i drap under et opprør. Hengingen skapte sterke reaksjoner verden rundt. Ken Saro-Wiwa var lederen av bevegelsen *Survival of the Ogoni People*, en bevegelse som anklaget Shell for skader på miljøet i Ogoni i Nigeria (Encyclopædia Britannica u.å, BBC 2016). «Dawn» kan fortelle om et stort oppbud denne dagen. Hun er også overbevist om at det ikke var tilfeldig at politiet brukte batong på denne dagen som markerte hengingen av ni aktivister:

There was massive support from all over the country, and people would travel from Cork, Galway, Dublin, Belfast, you know, leave very early in the morning and come here. And, I believe the decision was deliberately taken to have a baton charge by the police on that day. And the baton charge was, while not killing anybody; very deliberately done to frighten people.

Hun forteller at hennes egen nevø fikk gjennomgå:

I know my own nephew was there on that day, and it was actually his 15th birthday. He would have been there in the morning before he went on to school. And that's what he got for his 15th birthday, batons across the legs.

Waddington beskriver hvordan politiets bruk av batong mot en folkemengde fort kan gå ut av kontroll:

The reason why baton charges are difficult to control is known colloquially in the Metropolitan Police as “the red mist”. This refers to a potential cocktail of

psychological conditions which diminishes any person's self-control, and from which the police are not exempt. Baton charges require officers to act aggressively in conditions of relative anonymity (...) they may be wearing protective clothing with visors to obscure their facial features; and they will almost certainly be acting, not as individuals, but as a group. The target of their actions will not be other individuals, but an equally anonymous collective – “the crowd”, “Them” – who will have insulted and physically attacked “Us” – the police. Officers' anger and frustration will thus have been aroused, and a baton charge will allow retaliation in conditions which minimize individual responsibility. The violence that the police employ in response is seen, certainly by the police themselves, as justified – upholding the law – a feeling that inhibits restraint (Waddington 1991: 177–8 sitert i Della Porta og Fillieule 2004: 234).

Denne gruppementaliteten er ikke et ukjent fenomen, hvor dette skillet mellom «oss» og «dem» i verste fall kan føre til dehumanisering av utgruppen (jf. Bauman 1989). Dette vil igjen føre til at det er lettere å ty til vold ovenfor «de andre». «Sean» deltok også i demonstrasjonen denne dagen. På spørsmål om han husker noen demonstrasjon han deltok i, beskriver han sine egne erfaringer denne dagen:

The big one in 2006 was the November the 10th. [That's the] one where the baton charge was (...) And I got hit in the knees and assaulted by cops that day (...) the gard³² kneed me in the thigh (...) and then threw me into a ditch.

At denne demonstrasjonen fortsatt er friskt i minne hos «Sean» er ikke vanskelig å forstå når han forteller videre:

I was the first one in the line, and then there were two more girls behind me, and there's the cop, [who] assaulted me, and then just grabbed one of the girls and just flung her in to barbed wire, she hit the barbed wire there, in the stomach, and fell over the wire, down in to a ditch, maybe a drop off, I don't know, 5 or 6 feet. And I just thought it was really dangerous (...) And to do that... you don't know if that woman could be pregnant.

---

³² Som nevnt tidligere betyr dette politimann i Irland.

På bakgrunn av sin studie av politimenn ved politiavdelingen i Laconia, USA, samt fire andre studier av politiet, definerer William Ker Muir fire politityper eller arbeidsstiler: unnvikeren, forhandleren, håndheveren, og den profesjonelle. Muir viser til Webers «modne mann» idet han utvikler disse fire polititypene. «Den modne mann» er den idealtypiske politiker, det er en mann som ikke lar seg bukke under av de ulike dilemma en politiker står ovenfor. Den idealtypiske politiker har både engasjementet³³ og perspektivet som trengs for å ikke bukke under, for å ikke la seg korrumpere, for ikke å bli kynisk gjennom sitt embede. At en politiker har (det rette) engasjementet betyr ifølge Weber at vedkommende er villig til å ta i bruk harde midler i den gode saks tjeneste (Muir 1977: 6-12, 49-58, 291-296, Finstad 2003: 158-159). At politikeren har perspektivet innebærer at han eller hun ser de store linjene, at vedkommende har «(...) an inner understanding of the motives of men, a sense of life's rythms of cause and effect (...)» (Muir 1977: 51).

Muir bruker så disse to dydene til å definere de fire polititypene. Den *profesjonelle* politibetjenten har både engasjementet og perspektivet idet han eller hun er forsont med å iblant ty til fysisk makt, samtidig som vedkommende ser det moralske ansvaret en har, og bare bruker fysisk makt der det er nødvendig. *Håndheveren* har engasjementet, men mangler perspektivet. Håndheveren har troen på fysisk makt som et effektivt middel, men ser gjerne verden som svart-hvitt, mennesker som snille eller slemme. Vedkommende mangler evnen til å «se» andre mennesker, og har gjerne et kynisk syn på verden. *Forhandleren* har perspektivet, men mangler engasjementet. Vedkommende har gjerne moralske kvaler ved å bruke fysisk makt, selv der det er nødvendig, og ser gjerne på seg selv som en forebygger. *Unnvikeren* mangler både engasjement og perspektiv (Muir 1977: 54-57, Finstad 2003: 158-159).

I forrige kapittel kunne «Mark» fortelle hvordan han og en venn hindret Shell i sitt arbeid da de la seg under en lastebil som skulle frakte materiell til et gjerde som skulle bygges ved Glengad. De to mente at Shell ikke hadde fått tillatelse til å bygge dette gjerdet. De var under lastebilen i flere timer, hvorpå politiet etterhvert ankom stedet. Politiet forsøkte først å overtale de to mennene til å komme ut fra under lastebilen ved å snakke med dem:

---

³³ Oversatt av Finstad (2003: 159) fra det engelske ordet *passion*.

«Mark»: Eventually the guards came (...) and they said «Look, you have to come out». And we said «Okay, Sam (...) We will come out, if you show us a copy of the planning that gives Shell permission to do this work.» Because we knew they had no plan for that section of the job (...) And we said «And if you don't have a copy, we don't have to come out, because the work is illegal.» We knew that from construction and all that. Time went on, and they said they'll go away and get the copy.

Her minner politiet om forhandleren, idet de går inn i forhandlinger med to under lastebilen. Dette er også omtalt som en strategi hvor man går inn *lavt* i møte med publikum, man har en diplomatisk tilnærming. Å gå inn *høyt* er en mer autorativ og konfronterende strategi. Lavt og høyt sikter i denne forbindelse til hvorvidt man tyr til tvangsmidler eller ikke (Sollund 2008b: 128). Etter en stund kom politiet tilbake, denne gangen med flere menn. Nå var politiet ikke like forsiktige:

They did everything they could to us (...) And their officer in charge said «Take off his boots, and we'll break his toes».

Her kan man se at politiet har skiftet taktikk, og går ikke lenger inn lavt. Uttalelsen fra den ansvarshavende om å brette tær minner mer om Muirs *håndhever*, som uten moralske skrupler er villig til å bruke vold. Og denne uttalelsen var visst ikke bare en trussel, ifølge «Mark». Han puster dypt inn før han forteller videre:

My friend was beside me (...) They got a sharp stone... and they started cuttin' into his ankle with the stone.

Meg: That was the police officers?

[Vedkommende bare nikker]

Etter hvert klarte politiet å dra ut «Mark» fra tilholdsstedet under lastebilen:

(...) When they got me on the ground, they kicked me and they hit my head off the ground, and, you know, whatever they could do to ya. I was all black and blue.

4.2.4 Ingen arrestasjoner

Flere av de intervjuede beskriver hvordan politiet opererte med det de kaller en «no-arrest policy», hvilket innebærer at politiet ikke skulle arrestere noen under demonstrasjoner. Dette bekreftes av politiets distriktssjef, Joe Gannon: «There were no arrests. That was part of our strategy; we did not want to facilitate anyone down there with a route to martyrdom. That has been the policy ever since» (Ward 2006: 10). I forrige kapittel ble det beskrevet hvordan «Mark» kunne bruke retten som arena for å tale sin sak ved å få seg selv arrestert og siktet for noe. Fra politiets perspektiv kan derfor denne strategien ha vært effektiv i å hindre slike forsøk. Men, som vi vil se, har denne strategien fått andre konsekvenser.

En utsending fra FN reiste i 2012 til Irland for å observere forhold knyttet til menneskerettigheter, og kunne rapportere om flere kritikkverdige forhold i hvordan aksjonen mot Shells gassprosjekt hadde blitt håndtert av politiet (FN 2013). I rapporten omtales politiets strategi om å ikke foreta arrestasjoner som en feilslått strategi:

While the Special Rapporteur takes note that the explicit no-arrest policy by the police has been used as a way to reduce tension, she received information indicating that this may have led to the excessive and disproportionate use of force against protestors (FN 2013: 14).

Selv om hensikten altså var å redusere tensjon, har den, ifølge rapporten, ført til overdreven maktbruk. Beskrivelser fra flere av dem jeg har intervjuet tyder på det samme – at en slik strategi har ført til mer bruk av fysisk makt. Ifølge «Pat» fører en slik strategi til at politiet har få andre muligheter enn å bruke fysisk makt:

When you take away (...) their ability to arrest (...) the only powers left to them is the boot and the baton. Which they used (...) Because they decided that they were having a no arrest-policy, in other words, if you were blocking the road, they weren't going to plead with you in the normal manner. They weren't going to arrest you or charge you, or whatever. They were simply going to put the boot in. Beat you up, throw you into a ditch!

«Alan» deler dette perspektivet:

[When] there's no arrest, it can only mean one thing, you see. You're going to deal with the people in another way (...) The normal law, protection of the law was set aside (...) They could do what they like."

Med få alternative sanksjoner enn vold, står politiet igjen med lite alternativer med en slik strategi. Liv Finstad spør seg om det finnes ulike politityper, eller om det bare er snakk om ulike situasjoner, da for eksempel den profesjonelle kan miste engasjement og perspektiv etter hvert, og bare telle ned dagene til sin pensjon (Finstad 2003: 160). Sollund beskriver hvordan politiet etterhvert kan oppleve mental tretthet i sitt arbeid, og bli kyniske. Hun ser dette å gjelde spesielt for de politibetjentene som best kan beskrives som håndhevere, hvor en rutinepreget hverdag, uten mye «action» kan føre til mindre tålmodighet i møte med publikum (Sollund 2008b). Sollund viser også til Choong (1997), og Crank (2004) når hun beskriver at mange politibetjenter ser på sitt arbeid som en nesten håpløs kamp mot kriminalitet og kaos, noe som kan føre til overdreven maktbruk i møte med sine «motstandere» (Sollund 2008b: 128).

Det kan være at politiet under disse demonstrasjonene jeg har beskrevet opplevde en slik mental tretthet. Hendelsene beskrevet her, skjedde alle etter blokaden av Shells raffineri. Som nevnt i forrige kapittel klarte aksjonister å blokkere inngangen til raffineriet i halvannet år. Joe Gannon, nylig overflyttet til distriktet, hadde fulgt med på konflikten i mediene, og følte at nok var nok: «I felt that it was time to take the ground back; as is my responsibility as the district officer» (Ward 2006: 4). Den 26. september 2006 dro han og fire andre betjenter til raffineriet for å snakke med aksjonistene, og forklarte de som var der at ingen hadde råderett over området, og at de derfor måtte fjerne seg. Joe Gannon anerkjente allikevel deres rett til å protestere: «I also told them that they had constitutional rights to lawful protest and that I would protect these rights. In the interests of health and safety and the peaceful accommodation of everyone, and that was my aim» (Ward 2006: 5). Joe Gannon spurte så hva aksjonistenes intensjoner var, og ga de 10 minutter til å bestemme seg hva de ville gjøre. Etter 10 minutter var det ingen av aksjonistene som kom bort til han, og han adresserte derfor igjen aksjonistene: «(...) I told them that I was going to take Garda action to remove them» (Ward 2006: 5). De neste ukene ble en spesialgruppe tilkalt, kalt *The protest removal group*, og så mye som 150 politifolk fra andre distrikter ble hentet inn for å bistå. Den 3. oktober 2006, klokken 3 på natten, kom politiet tilbake for å fjerne aksjonistene og bilene som stod i veien.

De hadde med seg en traktor som skulle taue vekk biler som stod i veien. Eierne av bilene ble først bedt om å fjerne disse, men dette var de motvillige til å gjøre (Ward 2006: 5, 7). «Dawn» var selv tilstede denne natten:

That night, that was when the State moved in (...) We had cars and bands and things in front of the gate (...) And they brought in a local, another Quisling, with a tractor to pull away the cars from in front of the gate (...). You had a completely menacing presence of cops. And there was menace in the air. So they moved the cars away, they moved us away, we didn't resist. They took us, lifted us, and corralled us inside these kinds of crowd control-barriers.

Ifølge Joe Gannon ble alle spurt om de kunne flytte seg og stille seg bak innhengningen, men at de ikke ville flytte seg. Han sier videre: «They wouldn't budge, so I gave the order for the Gardaí to move them back behind the barriers. They all dropped – on command from one of them – and sat down and all linked hands and arms» (Ward 2006: 10). Denne spesialgruppen ble så sendt inn for å løse opp denne kjeden, mens «(...) teams of 'lifters' who had been trained over the preceding days, lifted the protesters out and carried them across to the area cordoned off behind the barriers, taking about 30 minutes to remove around 80 protesters» (Ward 2006: 10). Advarslene fra Joe Gannon gir assosiasjoner til Muirs profesjonelle politimann, som er villig til å ty til fysisk makt om nødvendig, og kun da. Den etterfølgende aksjonen den 3.oktober virker heller ikke problematisk i denne forstand, da det ble ansett som nødvendig å fjerne aksjonistene, og politiet brukte innøvde løfteteknikker enn f.eks. batong. Videre, om det stemmer at politiet måtte bære 80 demonstranter vekk, høres dette ut som en utmattende jobb. Om det også stemmer at de måtte øve på dette i forkant, tyder det på at det ikke var første gang noe slikt hadde skjedd. En slik hverdag kan ha ført til mental tretthet og kynisme (jf. Sollund 2008b). Dette kan derfor ha ført til at politiet gradvis har blitt mer utålmodige i sitt møte med demonstrantene. De har gått fra å gå inn lavt, til å gå inn høyt, fra den profesjonelle, til håndheveren. Mens det under aksjonen ved raffineriet later til at politiet tydde til nødvendig makt, er det vanskelig å argumentere for at bruken av batong, dytte folk mot piggrådgerder, eller rett og slett banke de opp er nødvendig. I forrige kapittel ble det vist til en demonstrasjon ved en brygge, hvor rundt 20 demonstranter, i tillegg til to polititjenestemenn, ble skadet. Jeg vil nå i neste kapittel drøfte handlingsrommet til informantene med et dynamisk perspektiv.

KAPITTEL 5- MED HANDLINGROM FOR PROTEST?

Dette avsluttende kapittelet søker å skissere konsekvensene for konflikten generelt, og konsekvensene av politiets og til dels rettsapparatets håndtering av den. Jeg vil her også drøfte kampanjedeltagernes bruk av midler sett i sammenheng med politiets og rettsapparatets bruk av hovedsakelig repressive midler, og drøfte hvorvidt en av partenes handlinger påvirker den andre partens handlinger. Jeg vil altså drøfte den dynamiske interaksjonen mellom disse partene.

5.1 SAMARBEID MELLOM SIKKERHETSELSESKAPET OG POLITIET?

Flere av mine informanter hevder at politiet har samarbeidet med Shell, f.eks. forteller «Dawn» at hun har sett personell fra sikkerhetsselskapet IRMS i samtale med politiet, hvorpå personellet etter hennes oppfatning har instruert politiet. Politiet i Irland går under navnet Garda Síochána, som betyr «guardians of the peace» (Conway og Walsh 2011: 244, se fotnote 4). «Dawn» skiller mellom Garda og politi generelt:

And I call them cops, those who were working here. I reserve the title Gard or Gardai for those who still have integrity. And I make that distinction because I haven't lost touch with the State, and I'm anxious to emphasize that. I will not be made an enemy of the State by a State which is actually the enemy of its people. So, the cops who were here, were essentially acting as corporate police (...) They were not fulfilling what they're supposed to be doing, which is being guardians of the peace.

«Dawn» er ikke den eneste som hevder at politiet oppfører seg som «corporate police»:

«Pat»: I have no respect for them whatsoever (...) They have proven beyond a shed of a doubt that they're willing to turn a blind eye to any crime Shell wishes to commit, they're willing to assist Shell in committing any crime Shell wishes.

På spørsmål om hvorvidt «Duncan» ville gått til politiet om han følte seg truet av noen eller noe, svarer han:

No, you can't do that here, because police are, or the gards ... They are along with Shell (...) they're basically brought up by Shell, they have their own private police force (...)

Med de store økonomiske interessene som det har vært i Shells gassprosjekt, kan en spørre seg i hvilken grad politiet har fylt sin rolle. Det ble blant annet estimert at gassen fra Corrib ville kunne dekke 60% av Irlands behov (Vulliamy 2011). Clifford Shearing har liten tro på at staten kan ivareta borgernes sikkerhet, da han er overbevist om at «(...) 'the sovereignty of big business over globalizing regulation [and indeed all governance] will continue to dominate' and that 'the weapons of the weak' are so easily overwhelmed» (Shearing 2006: 28).

Forskere som studerer sosiale bevegelser og represjonen av disse har i det siste begynt å anerkjenne at private aktører i noen tilfeller i samarbeid med, statlige aktører utøver represjon. Ellefsen viser blant annet til Peterson og Wahlströms (2015) konsept om «governance of domestic dissent» (Ellefsen 2016(b): 3), her oversatt til *styring av innenlands dissens*. Jeg skal ikke gå inn i detalj om begrepet da det er omfattende, men *styring av innenlands dissens* innebærer blant annet at både statlige aktører, private aktører og det de kaller sivile aktører (f.eks. mektige motbevegelser) kan utøve represjon (Peterson og Wahlström 2015: 637). Represjon er ifølge Peterson og Wahlström «... both governmental and nongovernmental regulatory action exercised against collective actors challenging the existing relations of power (Peterson og Wahlström 2015: 636). Med dette tar Ellefsen til orde for også å studere ikke-statlige aktørers rolle i represjonen av SHAC-kampanjen, en bevegelse som kjempet for å stoppe kirurgiske eksperimenter på levende forsøksdyr, og som møtte stor motstand, ikke bare fra myndighetene. Med et dynamisk perspektiv drøfter så Ellefsen bevegelsens protestmidler over tid, og ser dette i forhold til de repressive midlene de andre aktørene bruker for å slå ned på SHAC (Ellefsen 2016b). Jeg vil her gjøre det samme, og sammenligne mine funn med Ellefsens funn.

5.2 MAKT OG MOTMAKT- ET DYNAMISK PERSPEKTIV

Det er skrevet en del i faglitteraturen om sosiale bevegelser om det som kalles *protest waves*, *protest cycles* eller *waves of contention* (Della Porta og Diani 2006, Tarrow 2012). En protest, som en bølge, når et intensivert punkt, før den avtar i styrke. En protest følger en syklus som innebærer

(...) a phase of heightened conflict and contention across the social system that includes: a rapid diffusion of collective action from more mobilized to less mobilized sectors; a quickened pace of innovation in the forms of contention; new or transformed collective action frames; a combination of organized and unorganized participation; and sequences of intensified interactions between challengers and authorities which can end in reform, repression and sometimes revolution» (Tarrow 1994: 153).

Jeg nevnte innledningsvis at situasjonen i Rossport har roet seg ned nå. For å bruke metaforen om bølgen, er Rossport nå nede i en bølgedal. «Mark» mente dette skyldtes at det nå var «no police» i Rossport. Selv om dette nok var en overdrivelse, er det klart hvem «Mark» ser som ansvarlige for uroen som har preget Rossport under konflikten, ihvertfall for deler av den. Han utdyper videre hvorfor det nå er roligere:

The police and security and the government said «We're pushing these people too far, something's gonna happen. So, we step back». And they stepped back, and we stepped back. So, that has happened [wether] people want to admit it or not, that has happened.

Dette dynamiske forholdet mellom partene, hvor ethvert trekk en part gjør, fører til et mottrekk, virker ganske logisk. Der den ene parten velger å ta en pause ved å trekke seg tilbake, kan dette medføre at den andre parten gjør det samme. For å bruke enda en metafor, ser McAdam (1983) på denne interaksjonen som et sjakkspill, hvor spillerne hele tiden prøver å utmanøvrere hverandre for å komme nærmere målet. McAdam beskriver hvordan dette spillet fører til innovative taktikker da man hele tiden må finne nye veier for å slå ut motstanderen (McAdam 1983: 736). Siden jeg er sjakkspiller selv, vet jeg at man iblant kan velge å kopiere motstanderens trekk, om man ikke ser noen bedre alternativer. F.eks. beskriver «Mark» en episode hvor politiet kom på døra hans og ville stille han noen spørsmål. «Mark» svarte «ingen problem», og inviterte de med inn. Politiet sa de hadde hastverk, og at de ikke trengte å komme inn. «Mark» insisterte på at de skulle komme inn:

The chairs were here, set up. «Sit down», I said to them. [Politiet:] «We want to ask you a few questions about something». I said: «Hold on now a minute, before we talk about anything, I think you'll have tea. You'll have a cup of tea.» [Politiet:]»Oh, we're kind of in a hurry». I said: «Take your time. Look, Shell has loads of money, don't worry about it, sit down and relax. And I'll go and make tea». So, I closed the door, they didn't know what to do with me (...) and I went down to the kitchen (...) and I'd make noises with a few cups, and I had the television on, and I'd sit down (...) And I'd just sit there for 20 minutes.

Etterhvert gikk politiet. I forbindelse med denne historien forteller «Mark» videre hvordan han føler seg maktesløs:

You know, you're powerless, you're just a pawn in the game, you're just an instrument the state is using very badly, and you're not even using your own law. You're just being used; «Go out and pick him up and bring him in for 6 hours and make tea for him in the police station, and just be silly with him».

Det er tydelig at noen har kopiert den andre i dette tilfellet, uten at jeg vet hvem som har kopiert hvem. Her bruker for øvrig «Mark» selv sjakkmetaforen for å beskrive dette «spillet». Denne dynamikken med trekk og mottrekk vil kunne føre til at dette «spillet» eskaleres:

Repertoires also emerge, and are transformed, in the course of physical and symbolic interactions. Changes take place in encounters with the authorities, in a series of reciprocal adjustments. Political violence, for example, is rarely adopted overnight or consciously. Rather, repeated clashes with police and political adversaries gradually, and almost imperceptibly, heighten extremism, leading to a justification for ever more violent forms of action (...) Those involved (particularly the police and demonstrators) interact, causing escalation through a series of vicious circles (Della Porta og Diani 2006: 184).

Jeg har i kapittel 3 beskrevet hvordan informantene har benyttet seg av ulike midler, fra de mer assimilierende midlene, til de mer konfronterende. Som nevnt i forrige kapittel, kan også politi og myndigheter benytte seg av mer milde former, **som ...** Assimilerende midler som for

eksempel å argumentere for sin sak, eller å forhandle frem avtaler, havner på den ene enden av det Rucht kaller *intensitetsspektrumet*. Dette spektrumet viser til konfliktnivå blant motstandere. På den andre enden av dette spektrumet finner man interaksjoner preget av et høyt konfliktnivå, hvor man enten er skyld i, eller offer for kraftige sammenstøt, ødeleggelse av eiendom, og til og med tap av liv (Rucht 2004: 210). Hvor på dette intensitetsspektrumet kan man si at konflikten i Rossport har vært? Har intensiteten endret seg, slik som en protestbølge? «Dawn» kunne fortelle at benyttet seg av mer tradisjonelle metoder da hun først ble kjent med de negative konsekvensene Shells gassprosjekt kunne føre til: «I researched, I wrote, I made submissions at all stages in the planning process.. and nothing worked». Dette var samme person som etter hvert sultet seg selv i protest. Jeg vil her drøfte om man kan finne en slik dynamikk mellom kampanjedeltagernes bruk av midler, og politiet, og til dels rettsapparatets, midler. Har deres handlinger påvirket hverandre? I denne forbindelse vil jeg nå presentere en tidslinje som følger hver av partenes bruk av midler over tid. Denne dynamikken er et funn, og ikke noe jeg forventet å finne under mitt opphold i Rossport. Jeg hadde derfor ikke et fokus på å spørre om *når* de benyttet seg av de ulike midlene. Det har derfor ikke vært mulig å tidfeste alle protestmidlene informantene har brukt. Informantenes bruk av medier har for eksempel vært brukt i større deler av kampanjen, om ikke hele, og denne er derfor utelatt fra tidslinjen.

1996

Enterprise Energy Ireland finner gass utenfor County Mayo, Irland.

2001

Den 3. august blir søknaden om å bygge raffineriet ved Bellanaboy godkjent av fylkesrådet i Mayo.

2002

I mai godkjenner ministeren for marine- og naturressurser, Frank Fahey, at gassrørledningen kan legges på privat eiendom ved ekspropriering. Dette fører til protester fra lokalbefolkningen, og den godkjente søknaden om å bygge raffineriet blir påklaget til An Bord Pleanála. En eller annen gang dette året setter «Dawn» seg på en gravemaskin over natta.

2003

I april overstyrer An Bord Pleanála fylkesrådets beslutning om at raffineriet kan bygges, og avslår søknaden (Siggins 2010c: 415).

2004

Shell Enterprise kjøper opp Enterprise Energy Ireland, og en ny søknad for bygging av raffineriet blir sendt. Søknaden blir denne gang godkjent av både fylkesrådet i Mayo og An Bord Pleanála.

2005

I april sikrer Shell seg en rettskjennelse som forbyr noen å hindre Shell i sitt arbeid med gassrørledningen. De fem, kjent som Rossport 5, blir den 29. juni fengslet for å hindre Shell i sitt arbeid med gassrørledningen, og for ikke å rette seg etter rettskjennelsen. I den påfølgende perioden holdes det flere demonstrasjoner rundt om i landet, med krav om å slippe de fem fri. Kampanjen Shell to Sea blir lansert. Som reaksjon på fengslingen starter også blokaden av raffineriet til Shell. Mens de fem er fengslet ønsker ei jente å løpe i et løp for å samle inn penger for venner og familie av de fem, men får avslag fra divisjonssjefen i politiet på sin søknad med det grunnlag at pengene kunne brukes til ulovlige aktiviteter. Den nye ministeren for marin- og naturressurser, Noel Dempsey, beordrer i juli en ny sikkerhetsvurdering av prosjektet til Shell, hvorpå Shell må stoppe alt arbeid med gassrørledningen i påvente av vurderingen. Shell søker om å få rettskjennelsen opphevet, noe høyesterettsdommer Finnegan P. godkjenner. De fem løslates den 30. september, etter 94 dager i fengsel.

2006

Den 26. september 2006 drar nytilsatt distriktssjef Joe Gannon sammen med fire andre politibetjenter til raffineriet som nå har vært blokkert av aksjonister i snart halvannet år. Joe Gannon anerkjenner deres rett til å protestere, men ber de fjerne seg fra området. Da aksjonistene ikke viser seg villige til dette, kaller han på forsterkninger. Spesialenheten *The protest removal group*, samt 150 politibetjenter fra rundt om i landet kommer for å bistå. Assistert av en traktor for å fjerne bilene som står i veien, kommer politiet tilbake mannsterke den 3. oktober 2006. Folk blir bedt om å fjerne bilene sine, noe de ikke gjør. Traktoren tauer så vekk bilene. Det blir satt opp en innhengning, hvor aksjonistene blir bedt om å stille seg

bak. Aksjonistene setter seg ned og danner en menneskelig «kjetting». *The protest removal group* løser opp denne «kjettingen», mens andre politibetjenter som har fått trening i å løfte, fjerner aksjonistene fra stedet. Shell to Sea arrangerer den 10. november en demonstrasjon for å markere drapet på Ken Saro-Wiwa og åtte andre aktivister. Politiet slår ned på demonstrasjonen med batonger. «Sean» er vitne til at en kvinne blir slengt over et piggrådgerde, og får selv et kne i låret.

2007

Rundt 20 demonstranter og 2 politibetjenter blir den 11.juni skadet under en demonstrasjon ved en brygge. «Pat», istedenfor å ty til vold, bruker kamera som sitt våpen som reaksjon på hendelsen.

2008

Den 9.september kommer Solitaire, skipet som holder på med å legge gassrørledningen under vann, inn i Broadhaven Bay. «Dawn» har allerede truet Allseas, eierne av Solitaire, om at hun kommer til å sultestreike om de kommer inn i bukta. Etter 10 dager fjerner Solitaire seg fra irske farvann, med den offisielle grunn at skipet hadde behov for reparasjoner. «Dawn» stopper sultestreiken i det hun får denne nyheten. Dette året engasjerer Shell sikkerhetsselskapet Integrated Risk Management Services (IRMS) for å ivareta sikkerheten til Shell.

2009

«Mark» og hans kamerat legger seg den 22. april under en lastebil som skal frakte materiell til et gjerde som skal bygges ved Glengad. Politiet ber dem om å komme ut, men de to nekter med mindre de får se tillatelsen til å bygge gjerdet. Politiet sier de skal hente tillatelsen, men når de kommer tilbake, er de fler. «Mark» blir både sparket og slått av politibetjentene.

2011

Etter flere endringer, får Shell endelig godkjenning for sin nye rute for gassrørledningen, som nå skal gå i en tunnel under Sruwaddacon Bay.

2015

I desember gir energiministeren den siste godkjenningen av Shells prosjekt i sin helhet. Shell starter å pumpe gass samme måned.

Denne fremstillingen er så klart ikke fullstendig, men den skisserer hovedtrekkene som er av betydning for denne analysen. Om man følger denne tidslinjen, ser det ut til at protesten startet med klagen på behandlingen av søknaden om å bygge raffineriet. Dette er en assimilierende strategi, og minner om Hilsons (2002) beskrivelse av miljøbevegelsen i England på 90-tallet som først forsøkte med lobbyisme i en sak som omhandlet bygging av veier (se kapittel 3). Når dette ikke fungerte, forsøkte flere av landeierne og deres familier å hindre Shell i få adgang til deres eiendommer. Her ser vi en mer konfronterende strategi. Myndighetene, herunder rettsapparatet, slo derfor hardt ned på dette. Dette førte til demonstrasjoner rundt om i landet, så vidt meg bekjent var disse fredelige. Dette førte også til at flere aksjonister blokkerte inngangen til raffineriet til Shell. Selv om de fem som ble løslatt, fortsatte denne blokaden. «Dawn» betegnet blokaden som fredelig helt til den 3. oktober 2006, hvor politiet kom inn og fjernet aksjonistene. Som nevnt i kapittel 3 er Joe Gannons versjon at arbeiderne som kom dit ble avhørt, noe som forsterker inntrykket av at dette var et mer konfronterende middel. Politiet benyttet så hardere midler, men allikevel ikke mer enn nødvendig, når de kom inn og fjernet aksjonistene den 3. oktober. Bare en drøy måned etter eskalerte det hele da politiet benyttet vold mot demonstrantene under en markering. Etter dette fortsatte volden da rundt 20 demonstranter og to politibetjenter ble skadet i juni påfølgende år i det Shells entreprenører med bistand av politiet forsøkte å få tilgang til en privat brygge. Året etter sultestreiket «Dawn» i et forsøk på å hindre Solitaire i å legge gassrørledningen i Broadhaven Bay. Samme året engasjerte Shell et sikkerhetsselskap for å ivareta deres sikkerhet. I 2009 fortsatte volden da «Mark» og hans kamerat ble banket opp. «Mark» fortalte i kapittel 3 at han gikk til radiostasjonen som reaksjon på sikkerhetsselskapets aktiviteter i nabolaget. Det er uvisst når han gjorde dette, men det må ha skjedd en gang etter 2008.

I 2011 fikk Shell godkjent sin nye rute for gassrørledningen. Denne ruten var som nevnt innledningsvis mindre kontroversiell enn de tidligere planlagte rutene, da den i større grad går utenom bebodde områder. Informantene beskriver at situasjonen i Rossport har roet seg ned etter dette. Som man kan se fra tidslinjen, ser dette ut til å stemme: av alle hendelsene

informantene mine har beskrevet, har ingen av de skjedd etter 2009, i hvert fall ikke de jeg har dato på. Ut i fra denne fremstillingen, kan man skimte en gradvis eskalering, hvor man har beveget seg fra den ene enden av intensitetsspektrumet, med mer moderate former for protest, til en andre enden, preget av voldelige sammenstøt. Det er allikevel noen unntak, for eksempel fortsatte blokaden av raffineriet i lang tid uten at politiet tydde til spesielt repressive midler. Det ser faktisk ut til at politiet ikke ville ha noe med raffineriet å gjøre, slik som Muirs unnviker. At denne blokaden, som jeg anser som et konfronterende protestmiddel, fortsatte, er nok fordi det var et effektivt middel. Og selv om det er et konfronterende middel, anses det i dag av flere som et legitimt protestmiddel (Della Porta og Diani 2006: 166).

SHAC (Stop Huntingdon Animal Cruelty) var en kampanje som hadde som hovedmål å stenge Huntingdon Life Sciences (HLS), et firma som foretok både testing og eksperimentering på dyr. Ellefsen viser hvordan kampanjen i startfasen benyttet seg av det jeg vil betegne som konfronterende protestmidler idet de både truet ansatte som jobbet for banker som hadde bånd med HLS. I denne fasen var det lite reaksjoner fra myndighetene. I neste fase begynte SHAC å angripe mindre selskaper som hadde en tilknytning til HLS. I denne fasen kom myndighetenes første respons: gjennom en rettskjennelse ble det etablert forbudssoner i nærheten av kontorene og hjemmene til ansatte i firmaer som hadde bånd med HLS. Dette resulterte i at SHAC nå gikk løs på de minste selskapene, som ikke hadde de økonomiske ressursene til å få igjennom slike rettskjennelser. I neste fase satte myndighetene i gang flere tiltak, blant annet en større politioperasjon som skulle etterforske SHAC, alle aktiviteter som hadde noe med dyrs rettigheter å gjøre skulle registreres, og politiet opprettet spesialenheten *The National Extremism Tactical Coordination Unit* som skulle jobbe mot SHAC og andre lignende kampanjer. Etter hvert ble det opprettet lover som kunne gi demonstrantene opp til fem års fengsel. Etter hvert ble noen av midlene benyttet av aktivister ganske så ekstreme, blant annet ble det hevdet at det ble brukt bilbomber ved et tilfelle. I 2014 annonserte SHAC at bevegelsen var oppløst (Ellefsen 2016b: 6-12).

Man ser her et lignende mønster som ved konflikten i Rossport, med unntak av at det i startfasen av protesten mot Shells gassprosjekt ble brukt mer assimilerende midler. Ellefsen skriver videre at det ser ut til at ingen av aktørene klarte helt å forutsi de andre aktørenes handlinger. Han bruker selv sjakk som metafor på dette spillet hvor hver spiller flytter sin «brikke» frem og tilbake (Ellefsen 2016b: 12-13). Det later uansett til at desto mer

konfronterende eller repressive midler den ene parten bruker, vil kunne føre til at motstanderen svarer med noe konfronterende eller repressivt. Som en som liker å være ute på sjøen og seile, vil jeg gjerne her komme tilbake til bølgemetaforen. Om en bølge møtes av en annen bølge, vil dette gjerne føre til at energien fra de to bølgene vil få den minste bølgen til å slukes av den største, samtidig som den største bølgen vil kunne bryte (den blir da fort krapp). En slik krapp bølge kan velte båter.

OPPSUMMERING

I denne avhandlingen har jeg sett på de ulike midlene informantene har benyttet seg av i deres protest mot Shells gassprosjekt, og hvordan politiet og rettsapparatet har benyttet seg av repressive midler for å slå ned på denne protesten. Dette har vært for å vurdere i hvilken grad informantenes handlingsrom for å protestere har blitt ivaretatt av myndighetene. Jeg har sett på informantenes motivasjoner for å protestere, og de ulike protestmidlene de har benyttet seg av. Jeg har sett på hvilken rolle politiet har hatt, med Muirs politityper som teoretisk rammeverk for å drøfte dette. Jeg har drøftet rettsapparatets rolle når det gjelder hvilke legale repressive midler som har blitt benyttet for å slå ned på protesten. I avslutningen har jeg kommet med noen observasjoner på anklager om at politiet har samarbeidet med sikkerhetsselskapet til Shell. Helt til slutt har jeg drøftet informantenes protestmidler opp mot politiet og rettsapparatets bruk av repressive midler i et dynamisk perspektiv.

Antall ord: 33297

Litteratur

An Bord Pleanála (2003): «Planning Register Reference Number: P01/900». *An Bord Pleanála*, PL 16.126073. Hentet fra:

<<http://www.pleanala.ie/documents/orders/126/D126073.pdf>>

An Bord Pleanála (2004): «Planning Register Reference Number: P03/3343». *An Bord Pleanála*, PL 16.207212. Hentet fra:

<<http://www.pleanala.ie/documents/orders/207/D207212.pdf>>

Ashmore, Richard D., Kay Deaux og Tracy McLaughlin-Volpe (2004): «An Organizing Framework for Collective Identity: Articulation and Significance of Multidimensionality». *Psychological Bulletin*, Vol. 130, No. 1.

Ashworth, Andrew og Lucia Zedner (2014): *Preventive justice*. Oxford: Oxford University Press.

Bauman, Zygmunt (1989): *Modernity and the Holocaust*. Cambridge: Polity Press.

BBC (2016): *Son of Nigeria's Ken Saro-Wiwa dies*. Hentet fra:

<<http://www.bbc.com/news/world-africa-37701902>> [Lesedato: 13.11.2017].

Becker, Howard S. (1967): «Whose Side Are We On?». *Social Problems*, Vol. 14, No. 3.

Benzaquen, Mercy, Damien Cave og Rochelle Oliver (2017): *The Raw Videos That Have Sparked Outrage Over Police Treatment of Blacks*. Hentet fra:

<<https://www.nytimes.com/interactive/2017/08/19/us/police-videos-race.html>> [Lesedato 22.10.2017]

Biggs, Michael (2013): «How repertoires evolve: The diffusion of suicide protest in the twentieth century». *Mobilization: An International Quarterly*, Vol.18, No.4.

Bokmålsordboka (u.å.) Hentet fra: <<http://ordbok.uib.no/sultestreik>> [Lesedato 06.10.2017]

Bonner, Raymond og Muktita Suhartono (2006): *Indonesia gas blast linked to volcanic mud*. Hentet fra: <<http://www.nytimes.com/2006/11/23/world/asia/23iht-blast.3642098.html>> [Lesedato 19.10.2017]

Bowers, Paul (2015): *After Walter Scott shooting, South Carolina protesters make slow progress*. Hentet fra: <<http://america.aljazeera.com/articles/2015/5/19/after-walter-scott-shooting-south-carolina-protesters-make-slow-progress.html>> [Lesedato: 22.10.2017]

Breslin, Shaun og Ian Taylor (2008): «Explaining the Rise of ‘Human Rights’ in Analyses of Sino-African Relations». *Review of African Political Economy*, Vol.35, No.115.

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press.

Cammaerts, Bart (2012): «Protest logics and the mediation opportunity structure». *European Journal of Communication*, Vol.27, No.2.

Campaign Aims (u.å.). Hentet fra: <<http://www.shelltosea.com/content/campaign-aims>> [Lesedato 22.10.2017]

Cassidy, Pamela (2005): «High-pressure deadlock». *Law Society Gazette*, Vol. 99, No. 8.

Castells, Manuel (2010): *The power of identity*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Chakrabarty, Bidyut (2006): *Social and Political Thought of Mahatma Gandhi*. New York: Routledge.

Christensen, Christian (2011): «Twitter Revolutions? Addressing Social Media and Dissent». *The Communication Review*, Vol. 14, No.3.

Clarke, Tia (2017): *Gas Network Ireland has restored gas supplies in the Galway and Mayo regions*. Hentet fra: <<https://www.thesun.ie/news/1574563/gas-networks-ireland-are-working-to-restore-services-in-the-galway-and-mayo-regions-in-next-24-hours/>> [Lesedato 25.10.2017]

Collins, Randall (2001): Social movements and the focus of emotional attention. I: *Passionate Politics*. Jeff Goodwin, James M. Jasper og Francesca Polletta (red.). Chicago: University of Chicago Press

Conway, Vicky og Dermot P. J. Walsh (2011): «Current developments in police governance and accountability in Ireland». *Crime, Law and Social Change*, Vol.55, No.2.

Corbin, Juliet M. og Anselm Strauss (2008): *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. London: Sage.

Della Porta, Donatella og Olivier Fillieule (2004): *Policing Social Protest. I: The Blackwell Companion to Social Movements*. D. Snow, S.A. Soule og H. Kriesi (red.). Oxford: Blackwell.

Della Porta, Donatella og Mario Diani (2006): *Social Movements: An Introduction*. Blackwell Publishing.

Dingley, James og Marcello Mollica (2007): «The Human Body as a Terrorist Weapon: Hunger Strikes and Suicide Bombers». *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 30, No.6.

Doherty, Brian og Graeme Hayes (2014): «Having Your Day in Court: Judicial Opportunity and Tactical Choice in Anti-GMO Campaigns in France and the United Kingdom». *Comparative Political Studies*, Vol. 47, No. 1.

Donk, Wim van de, Brian D. Loader, Paul G. Nixon og Dieter Rucht (2005): *Introduction: Social movements and ICTs. I: Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. Wim van de Donk, Brian D. Loader, Paul G. Nixon og Dieter Rucht (red.) Taylor & Francis e-Library: Taylor & Francis.

Dunphy, Richard (2017): «Beyond Nationalism? The Anti-Austerity Social Movement in Ireland: Between Domestic Constraints and Lessons from Abroad». *Journal of Civil Society*, Vol.13, No.3.

Ellefsen, Rune (2014): *Politisk mobilisering og represjon: Kontroll av grønne protestbevegelser. I: Motmæle: en antologi til Kjersti Ericsson, Cecilie Høigård og Guri Larsen*. Liv Finstad & Heidi Mork Lomell (red.). Oslo: Novus Forlag.

Ellefsen, Rune (2016a): «Judicial opportunities and the death of SHAC: legal repression along a cycle of contention». *Social Movement Studies*, Vol. 15, No. 5.

Ellefsen, Rune (2016b): «Relational dynamics of protest and protest policing: strategic interaction and the coevolution of targeting strategies». *Policing and Society*, 2016.

Ellingwood, Ken (2010): *27 die in oil pipeline explosion in Mexico*. Hentet fra:
<<http://articles.latimes.com/2010/dec/20/world/la-fg-1220-mexico-oil-explosion-20101220>>
[Lesedato 19.10.2017]

Elster, Jon (1989): *Nuts and bolts for the social sciences*. Cambridge: Cambridge University Press.

Encyclopædia Britannica (u.å.): *Ken Saro-Wiwa*. Hentet fra:
<<https://global.britannica.com/biography/Ken-Saro-Wiwa>> [Lesedato 13.11.2017].

Eyerman, Ron (2005): How social movements move: emotions and social movements. I: *Emotions and Social Movements*. Helena Flam og Debra King (red.). New York og London: Routledge.

Fangen, Katrine (2010): *Deltagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.

Feeley, Malcolm M., Jonathan Simon (1992): «The New Penology: Notes on the Emerging Strategy of Corrections and Its Implications». *Criminology*, Vol.30, No.4.

Finstad, Liv og Anne Lise Gjetvik (1980): *Varetektsfanger forteller*. Oslo: Universitetsforlaget.

Finstad, Liv (2003): *Politiblikket*. Oslo: Pax forlag.

FN (2013): *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, Margaret Sekaggya*. Hentet fra:
<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A-HRC-22-47-Add-3_en.pdf> [Lesedato 13.04.2017]

Foucault, Michel (1972): *The archaeology of knowledge and the discourse on language*. New York: Pantheon Books.

Gannon, P. J. (1920): «The Ethical Aspect of the Hunger Strike». *Studies: An Irish Quarterly Review*, Vol. 9, No. 35.

Goffman, Erving (1986): *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern University Press.

Goldstein, Jonah og Jeremy Rayner (1994): «The Politics of Identity in Late Modern Society». *Theory and Society*, Vol. 23, No. 3.

Goodwin, Jeff (1997): «The libidinal constitution of a high-risk social movement». *American Sociological Review*. Vol. 62.

Goodwin Jeff og Steven Pfaff (2001): Emotion work in high-risk social movements: managing fear in the U.S. and East German civil rights movements. I: *Passionate Politics*. Jeff Goodwin, James M. Jasper og Francesca Polletta (red.). Chicago: University of Chicago Press

Harding, Sandra (1995): « 'Strong Objectivity': A Response to the New Objectivity Question». *Synthese*, Vol. 104, No. 3.

Healy, James (1982): «The Civil War Hunger-Strike: October 1923». *Studies: An Irish Quarterly Review*, Vol. 71, No. 283.

Helman, Cristopher (2012): *The World's Biggest Oil Companies*. Hentet fra: <<https://www.forbes.com/sites/christopherhelman/2012/07/16/the-worlds-25-biggest-oil-companies/#1aacb3e060ca>> [Lesedato 25.10.2017]

Hilson, Chris (2002): «New social movements: the role of legal opportunity». *Journal of European Public Policy*, Vol.9, No. 2.

Horn, Thomas (2011): «Varetekt som risikoøvelse». *Kritisk Juss*, Vol. 37.

Irvine, Annie, Paul Drew og Roy Sainsbury (2012): «'Am I not answering your questions properly?' Clarification, adequacy and responsiveness in semi-structured telephone and face-to-face interviews». *Qualitative Research*, Vol. 13, No. 1.

Jacobs, Ronald N. (1996): «Civil Society and Crisis: Culture, Discourse, and the Rodney King Beating». *American Journal of Sociology*, Vol. 101, No. 5.

- Jasper, James M. og Jane D. Poulsen (1995): «Recruiting Strangers and Friends: Moral Shocks and Social Networks in Animal Rights and Anti-Nuclear Protests». *Social Problems*, Vol. 42, No. 4.
- Jasper, James M. (2011): «Emotions and Social Movements: Twenty Years of Theory and Research». *Annual Review of Sociology*. Vol. 37.
- Jenkins, Richard (2008): *Social identity*. New York og Oxon: Routledge. Taylor & Francis e-Library: Taylor & Francis.
- Johnsen, Berit (2013): «Elleve år med forvaring: Løslatelser – praksis og rettspraksis – og tilbakefall». *Lov og rett*, Vol. 52, No. 6.
- Jones, Deiniol (2008): «Solidarity and public participation: the role of the Aarhus Convention in containing environmentally induced social conflict». *Global Change, Peace & Security*, Vol. 20, No.2.
- Jurgenson, Nathan (2012): «When Atoms Meet Bits: Social Media, the Mobile Web and Augmented Revolution». *Future Internet*, Vol.4, No.1.
- Kalleberg, Ragnvald, Raino Malnes og Fredrik Engelstad (2009): *Samfunnsvitenskapenes oppgaver, arbeidsmåter og grunnlagsproblemer*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Killian, Sheila (2010): «No accounting for these people»: Shell in Ireland and accounting Language». *Critical Perspectives on Accounting*, Vol.21, No. 8.
- Kitschelt, Herbert (1986): «Political Opportunity Structures and Political Protest: Anti-Nuclear Movements in Four Democracies». *British Journal of Political Science*, Vol. 16, No. 1. Hentet fra: < <http://www.jstor.org/stable/193981>> [Lesedato: 01.05.2015]
- Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2015): *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Lamond, Grant (2000): «The Coerciveness of Law». *Oxford Journal of Legal Studies*, Vol. 20, No. 1.
- LeCompte, Margaret D., og Judith Preissle Goetz (1982): "Problems of reliability and validity in ethnographic research." *Review of educational research* Vol. 52, No. 1.

Lomell, Heidi Mork (2012): Punishing the uncommitted crime: prevention, pre-emption, precaution and the transformation of criminal law. I: *Justice and Security in the 21st Century: Risks, Rights and the Rule of Law*. Barbara Hudson og Synnøve Ugelvik (red.). London og New York: Routledge.

Lynch, Michael (2000): «Against reflexivity as an academic virtue and source of privileged knowledge». *Theory, Culture & Society*, Vol. 17, No.3.

Mathiesen, Thomas (1992): *Retten i samfunnet : en innføring i retts sosiologi*. Oslo: Pax forlag.

Mathiesen, Thomas (1997): «The viewer society: Michel Foucault's Panopticon' revisited». *Theoretical Criminology*, Vol.1, No.2.

Mathiesen, Thomas (2007): *Kan fengsel forsvares?* Oslo: Pax forlag.

McAdam, Doug (1983): «Tactical Innovation and the Pace of Insurgency». *American Sociological Review*, Vol. 48, No. 6.

McAdam, Doug, Sidney Tarrow og Charles Tilly (2004): *Dynamics of Contention*. Cambridge: Cambridge University Press.

McAuliffe, Mary (2016): *Women, suffrage and class*. Hentet fra: <<http://www.independent.ie/irish-news/1916/the-rising-explained/women-suffrage-and-class-34413651.html>> [Lesedato 04.10.2017]

McAuliffe, Mary (2017): *Carrying a cross for Ireland: Thomas Ashe in profile*. Hentet fra: <<http://www.rte.ie/centuryireland/index.php/articles/carrying-a-cross-for-ireland-thomas-ashe-in-profile>> [Lesedato 05.10.2017]

McCarthy, John D. og Mayer N. Zald (1977): «Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory». *American Journal of Sociology*, Vol. 82, No. 6.

McGreevy, Ronan (2015): *Anti Austerity Alliance denied collection permit due to protests*. <<http://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/anti-austerity-alliance-denied-collection-permit-due-to-protests-1.2347380>> [Lesedato 13.04.2017].

McNamara, Martin (2014): *Guildford Four: An innocent man's letters from jail*. Hentet fra: <<http://www.bbc.com/news/uk-29429010>> [Lesedato 25.10.2017]

Merton, Robert K. (1968): *Social theory and social structure*. New York: The free press.

Meyer, David S. (2004): «Protest and Political Opportunities». *Annual Review of Sociology*, Vol. 30.

Mika, Marie (2006): «Framing the Issue: Religion, Secular Ethics and the Case of Animal Rights Mobilization». *Social Forces*, Vol. 85, No. 2.

Mitchell, Don og Lynn A. Staeheli (2005): «Permitting Protest: Parsing the Fine Geography of Dissent in America». *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol 29, No.4.

Muir, William Ker (1977): *Police: Streetcorner politicians*. Chicago og London: The University of Chicago Press.

Mungiu-Pippidi, Alina og Igor Munteanu (2009): «Moldova's "Twitter Revolution"». *Journal of Democracy*, Vol.20, No. 3.

Norris, Pippa (2000): «Global Governance and Cosmopolitan Citizens». I: *Governance in a Globalizing World*. Joseph S. Nye Jr. og John D. Donahue (red.). Washington, DC: Brookings Institution.

Novick, Gina (2008): «Is There a Bias Against Telephone Interviews in Qualitative Research?». *Research in Nursing & Health*, Vol.31, No.4.

Oates, Jennifer (2015): «Use of Skype in interviews: the impact of the medium in a study of mental health nurses». *Nurse Researcher*, Vol. 22, No. 4.

Oliver, Pamela E. og Gregory M. Maney (2000): «Political Processes and Local Newspaper Coverage of Protest Events: From Selection Bias to Triadic Interactions». *American Journal of Sociology*, Vol. 106, No. 2.

Peillon, Michel (2001): «The constitution of protest as sign in contemporary Ireland». *Irish Political Studies*, Vol. 16.

Peters, Rikke Alberg (2015): «Twitter-revolutioner og fejlslagne protestbevægelser- Om sociale bevægelser, nye medier og social forandring». *Slagmark- Tidsskrift for idéhistorie*, Nr. 71.

Revised Route Map. Hentet fra: <http://www.shell.ie/about-us/projects-and-sites/corrib-gas-project/corrib-gas-development/the-corrib-gas-pipeline/_jcr_content/par/tabbedcontent/tab_1799953314/textimage.stream/1475581381589/f1220b54cdcc6e44a2d72333c612875514ffbeea6e29374ac1a758db0406e026/map-2010.pdf> [Lesedato 25.10.2017].

RTE (2005): *Dempsey to order review of Corrib pipeline*. Hentet fra: <<https://www.rte.ie/news/2005/0713/65370-mayo/>> [Lesedato 12.11.2017].

RTE (2008): *Mayo woman ends hunger strike*. Hentet fra: <<http://www.rte.ie/news/2008/0919/108257-corrib/>> [Lesedato 12.11.2017].

Rucht, Dieter (1999): The Impact of Environmental Movements in Western Societies. I: *How social movements matter: Social movements, protest, and contention, Vol. 10*. Marco Giugni, Doug McAdam og Charles Tilly (red.). Minneapolis: University of Minnesota Press.

Rucht, Dieter (2004): Movement Allies, Adversaries, and Third Parties. I: *The Blackwell Companion to Social Movements*. D. Snow, S.A. Soule og H. Kriesi (red.). Oxford: Blackwell.

Runciman, W.G (1966): *Relative deprivation and social justice: A study of attitudes to social inequality in twentieth-century England*. London: Routledge & Keagan Paul.

Seale, Clive (1999): *The Quality of Qualitative Research*. London: Sage.

Seamon, David (1979): *A Geography of the Lifeworld: Movement, Rest & Encounter*. London: Croom Helm.

Semb, Anne Julie (2001): «How Norms Affect Policy – The Case of Sami Policy in Norway». *International Journal on Minority and Group Rights*, Vol. 8.

Shearing, Clifford (2006): Reflections on the refusal to acknowledge private governments. I: *Democracy, Society and the Governance of Security*. Jennifer Wood og Benoît Dupont (red.). Cambridge: Cambridge University Press.

Shell E & P Ireland Ltd v. McGrath & Ors [2006] IEHC 108.

Siggins, Lorna (2010a): *Security firm for Shell at Corrib site rejects 'conclusion on alleged assault'*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/security-firm-for-shell-at-corrib-site-rejects-conclusion-on-alleged-assault-1.658003>> [Lesedato 29.10.2017]

Siggins, Lorna (2010b): *Senior garda will not be disciplined over Corrib protest*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/senior-garda-will-not-be-disciplined-over-corrib-protest-1.625746>> [Lesedato: 12.11.2017].

Siggins, Lorna (2010c): *Once Upon a Time in the West: The Corrib Gas Controversy*. London: Transworld Publishers.

Siggins, Lorna (2011): *Corrib pipeline gets approval*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/corrib-pipeline-gets-approval-1.870427>> [Lesedato 28.10.2017]

Siggins, Lorna (2015): *The Corrib legacy: what the protests achieved*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/social-affairs/the-corrib-legacy-what-the-protests-achieved-1.2265708>> [Lesedato 23.10.2017].

Siggins, Lorna (2017): *Corrib gas timeline: 20 years of protests and controversy*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/corrib-gas-timeline-20-years-of-protests-and-controversy-1.3152744>> [Lesedato 28.10.2017]

Skarsaune, Erlend (2013): *Statoil stamper i irsk milliardsluk*. Hentet fra: <<https://www.aftenbladet.no/aenergi/i/6WjxL/Statoil-stamper-i-irsk-milliardsluk>> [Lesedato 24.10.2017]

Snow, David A., E. Burke Rochford, Jr., Steven K. Worden og Robert D. Benford (1986): «Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation». *American Sociological Review*, Vol. 51, No. 4.

Solitaire (u.å). Hentet fra: <<http://allseas.com/equipment/solitaire/>> [Lesedato 12.11.2017].

Sollund, Ragnhild (2008a): «Tested Neutrality: Emotional Challenges in Qualitative Interviews on Homicide and Rape». *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 9, No. 2.

Sollund, Ragnhild (2008b): «Tough Cop–Soft Cop? The Impact of Motivations and Experiences on Police Officers' Approaches to the Public». *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 9, No. 2.

Sollund, Ragnhild (2017): «Doing Green, Critical Criminology with an Auto-Ethnographic, Feminist Approach». *Critical Criminology*, Vol. 25, No. 2.

Stekelenburg, Jacquelin van og Bert Klandermans (2013): «The social psychology of protest». *Current Sociology Review*, Vol.61 (5-6).

Street and House To House Collections Act, 1962.

Sturges, Judith E. og Kathleen J. Hanrahan (2004): «Comparing telephone and face-to-face qualitative interviewing: a research note». *Qualitative Research*, Vol.4, No.1.

Sweeney, George (1993): «Irish Hunger Strikes and the Cult of Self-Sacrifice». *Journal of Contemporary History*, Vol. 28, No. 3.

Sykes, Gresham M. (1958): *The society of captives: A study of a maximum security prison*. Princeton: Princeton University Press.

Tarrow, Sidney (1994): *Power in Movement: Social Movements, Collective Action and Politics*. New York/Cambridge: Cambridge University Press.

Tarrow, Sidney (2012): *Strangers at the gates: movements and states in contentious politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Taylor, V. og van Dyke, N. (2004): 'Get up, Stand up'. Tactical Repertoires of Social Movements. I: *The Blackwell Companion to Social Movements*. D. Snow, S.A. Soule og H. Kriesi (red.). Oxford: Blackwell.

Thagaard, Tove (2009): *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

The Irish Times (2005): *'Rossport 5' set free after spending 94 days in jail*. Hentet fra: <<https://www.irishtimes.com/news/rossport-5-set-free-after-spending-94-days-in-jail-1.1182980>> [Lesedato 24.10.2017].

The Law Reform Commission of Ireland (2016): *Contempt of court and other offences and torts involving the administration of justice*. Dublin: Law Reform Commission.

Thoresen, Kamilla (2006): *260 døde i oljebrann i Nigeria*. Hentet fra: <<https://www.dagbladet.no/nyheter/260-dode-i-oljebrann-i-nigeria/66289740>> [Lesedato: 19.10.2017]

Tilly, Charles (1986): *The contentious french*. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University press.

Traugott, Mark (1993): «Barricades as Repertoire: Continuities and Discontinuities in the History of French Contention». *Social Science History*, Vol. 17, No. 2.

Travis, Alan (2012): *Strasbourg judges rule indeterminate sentences unlawful*. Hentet fra: <<https://www.theguardian.com/law/2012/sep/18/strasbourg-judges-indeterminate-sentences-unlawful>> [Lesedato 07.11.2017].

Tuan, Yi-Fu (1991): «A view of geography». *Geographical Review*, Vol.81, No.1.

Ugelvik, Thomas (2014): «Paternal pains of imprisonment: Incarcerated fathers, ethnic minority masculinity and resistance narratives». *Punishment & Society*, Vol. 16, No. 2.

Vulliamy, Ed (2011): *Shell's battle for the heart of Ireland*. Hentet fra: <<https://www.theguardian.com/world/2011/may/29/shell-ireland-corrib-gas-project>> [Lesedato 24.10.2017]

Ward, Neil (2006): «Reclaiming the streets». *Garda review*, November 2006.

Wilkinson, Laura (2014): *Indefinite detention must be ended, argue campaigners*. Hentet fra: <<http://www.independent.co.uk/news/uk/crime/indefinite-detention-must-be-ended-argue-campaigners-9256706.html>> [Lesedato 07.11.2017].

Woods, Michael (1998): «Advocating Rurality? The Repositioning of Rural Local Government». *Journal of Rural Studies*, Vol. 14, No. 1.

Woods, Michael (2003): «Deconstructing rural protest: the emergence of a new social movement». *Journal of Rural Studies*, Vol. 19, No. 3.

Wright, Nigel (2009): «SEPIIL Corrib Onshore Gas Pipeline: Oral Hearing May – June 2009: Report on Pipeline Design and Safety». *An Bord Pleanála*, Report 143. Hentet fra: <<http://www.pleanala.ie/news/ga0004/rga0004f.pdf>> [Lesedato 22.10.2017].

Zedner, Lucia (2004): *Criminal Justice*. Oxford: Oxford University Press.

Øyen, Ørnulf (2010): «Varetektsfengsling ved fare for bevisforspillelse». *Jussens Venner*, Vol.45, No. 4.

Aakvaag, Gunnar C. (2008): *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Vedlegg

Vedlegg 1

Katja Franko Aas
Institutt for kriminologi og rettssosiologi Universitetet i Oslo
Postboks 6706 St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 04.03.2014

Vår ref: 37858 / 3 / MB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 25.02.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>37858</i>	<i>Rosspport versus Shell: Demokrati og ytringsfrihet i en globalisert verden</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Katja Franko Aas</i>
<i>Student</i>	<i>Markus André Engen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 08.05.2015, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Marianne Bøe

Kontaktperson: Marianne Bøe tlf: 55 58 25 83

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Markus André Engen m.a.engen@student.jus.uio.no

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kymr.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uio.no

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes muntlig og skriftlig samtykke basert på muntlig og skriftlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Informasjonsskrivet er tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår forutsatt at følgende tilføyes:

- navn og kontaktinformasjon til veileder
- hva som skjer med innsamlede opplysninger og lydopptak ved prosjektslutt

Vi ber om at det reviderte informasjonsskrivet sendes til personvernombudet@nsd.uib.no

Det vil i prosjektet bli registrert sensitive personopplysninger om at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 b).

Innsamlede opplysninger registreres på privat pc. Personvernombudet legger til grunn at student setter seg inn i og etterfølger Universitetet i Oslo sine interne rutiner for datasikkerhet, spesielt med tanke på bruk av privat pc til oppbevaring av personidentifiserende data.

Forventet prosjektslutt er 08.05.2015. Datamaterialet anonymiseres ved at verken direkte eller indirekte personidentifiserende opplysninger fremgår. Navneliste/koblingsnøkkel, lydopptak og samtykkeerklæringer slettes, og indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.

Vedlegg 2

Enquiry about participation in the project

Rosspport versus Shell: democracy and freedom of speech in a globalised world.

Background and purpose of the project.

I am a master student at the Institute of criminology and sociology of law at the University of Oslo, Norway, and I am currently working on my master thesis called *Rosspport versus Shell: democracy and freedom of speech in a globalised world.*

The purpose of this project is to study the effects Shells activities has had on democratic rights and freedom of speech for the local community of Rosspport, and how the situation has been treated by the police. Formulated in a research question, the main objective is to study: Have democratic rights and the security of the residents of Rosspport been maintained?

This interview will be part of the data collected for my master project. If you are to participate in the interview, it will give valuable information on how Shells activities has been experienced by the residents of Rosspport.

What will participating imply?

The interview will take about an hour – an hour and a half, and there will be used a voice recorder. The questions asked will try to establish your experience with the conflict, and how

your life is today. There may also be some questions of a more emotional character, but you are free to answer these questions or not.

What happens with the information collected?

All the information about you will be treated confidentially. Your personal data will only be available for me, and they will be secured on a password protected computer. You will be anonymized, i.e. you will be given a pseudonym, so that you will not be recognizable when the project is finished and published. ***Recordings and notes from the interview will be deleted when the project is completed.*** The project will be completed in May 2015.

Participation is voluntary.

It is voluntary to participate in the study, and you can at any time withdraw from the study and cancel this consent. You do not need to give any reasons for doing so. If you withdraw your consent, all information on you will be deleted.

If you wish to parttake in this study, or if you have further questions, feel free to contact me on email m.a.engen@student.jus.uio.no, or by calling (prefix 0047) 95 24 77 56.

Best regards,

Markus André Engen

My supervisor is Katja Franko Aas, professor at the Institute of criminology and sociology of law, University of Oslo.

Contact info for supervisor:

St. Olavs plass 5

0130 Oslo

Phone: +47 22850127

Email: k.f.aas@jus.uio.no

This study is reported to NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste). NSD is the Data Protection Official for around 150 research and educational institutions, including all Norwegian universities, university colleges, health enterprises, hospitals and independent research institutions and centres of expertise.

Your consent to participate in the study.

I have received information about the study, and I am willing to participate

Name:

Date:

(Signature)

Vedlegg 3

INTERVJUGUIDE FOR INNBYGGERE I ROSSPORT.

Del 1.

1. How old are you?
2. So, tell me something about yourself, do you study, work?
3. What is your name? (Notér kjønn)

4. Are you a resident of Rossport?
5. How long have you lived in Rossport?
6. So, Rossport has always been your home/So, where do you feel home is?

Del 2.

7. Can you recall when Shell found gas in the Corrib gas field? (What was your reaction?)
8. Has anything changed since then?
9. What is your view on Shell operating in the area today?
10. How is community life in Rossport today? (Is it any different from when before Shell came?)
11. What are your family and friends opinions on Shells activities?
12. What are your main sources of information when it comes to Shells activities, protests, police activity?
13. Have you participated in any of the protests? If so, what happened, and when was it?
14. Do you feel free to say your opinion on the matter?
15. If you were to talk about Shells activities, who would you talk with?
16. Do you feel safe?
17. What is safety for you?
18. What is in your opinion the conditions/prerequisites to feel secure?
19. If you felt afraid or threatened by something or someone, who would you talk with?
20. Would you go to the police?
21. (hvis nei på forrige:) Why not? (hvis ja på forrige, spør hvorfor)
22. How is everyday life for you in Rossport?

Del 3.

23. What activities do you do except from work/study?
24. Any other questions?

RECLAIMING THE STREETS

Local people set up their own checkpoints in protest against the Corrib gas pipeline. Neil Ward reports.

NORTH MAYO
4 + GARDA REVIEW + NOVEMBER 2006

Since the 'Rossport Five' were jailed for 94 days, protesters established their own checkpoints and were deciding who was going to pass through and who wasn't. According to Superintendent Joe Gannon, district officer for Belmullet, local people took control of the streets around the Corrib pipeline in North Mayo.

It is five years since Shell bought out Enterprise Oil; the people that discovered the Corrib gas field that was declared commercial in 2001. The high profile protest in North Mayo started soon afterwards and had effectively prevented work from starting.

Superintendent Joe Gannon said, "The entrance to the site was blocked for a year and a half. Local people had a veto on who went in and out of the site; it was out of this situation that the current operation was born.

"The site was closed and people weren't allowed in or out. People going in there were interrogated, depending on what their role was as to whether they

got in. Down around Rossport as well, if there were jeeps – either Shell jeeps or innocent people going about their business – they would be surrounded by these locals and their cars; and questioned for anything up to three-quarters of an hour."

Shell have a compound where they hold some equipment and if anyone was seen entering that site then the 'bush telegraph' would soon be active and people would appear with their cars and surround the entrance and block them from coming out. "They would be questioned and verbally abused; seriously. More often than not the Gardaí would have to be called."

VETO

On 4th July 2006, Superintendent Joe Gannon was assigned to this district and came down to assess the situation and talk to people. He got a feel for the situation on the ground, though he had been following the developments over the last two years through the television and the print media. He said, "I felt that it

was time to take the ground back; as is my responsibility as the district officer.

"People have constitutional rights to go about their lawful business unhindered. People have a right to go to their place of work unimpeded and without interference. On that basis we devised our strategy."

On the 26th September, five Gardaí and the district officer went to the site and outlined people's constitutional rights and Superintendent Gannon told them it was his responsibility for the policing function in the area and that no one was going to have a 'veto over the roads' and no one was going to have selectivity as to who goes where.

"I also told them that they had constitutional rights to lawful protest and that I would protect these rights. In the interests of health and safety and the peaceful accommodation of everyone, and that was my aim," he said.

"I gave them 10 minutes to reflect on what I had said, before the workers arrived; which was the first time that this had happened in over a year and a half. This was around 07:40am in the morning; and then I invited them to inform me of what they intended to do. After 10 minutes reflection and discussion, of course no one came back to me. The next thing was that they were all at the front entrance and then the convoy of workers arrived and stopped in front of the crowd.

"I addressed them again and they weren't going to move so I told them that I was going to take Garda action to remove them. At that stage they were saying the rosary. I went around to the side to get their attention but it was quite obvious that they weren't going to move. I made the decision that it was a pointless exercise at that point in time so I turned the convoys back – as I didn't want any confrontation or injury. The convoys went home and there were great cheers and catcalls like a victory had been won."

SPECIALIST SERVICES

The following week plans were drawn up in Belmullet Garda station specialist services were called in to assist in the operation. The Protest Removal Group, which has expert training to deal with people who are obstructing the roadway – and a tactical advisor – were called in. Towing equipment was hired locally, catering facilities brought in and the assistance of 150 members from outside of the district was sought and gained. The Garda Press Office sent a representative on October 3rd.

Sergeant John Flannery IC said, "In the last month since the commencement of

"MOST OF THE TEMPORARY TRANSFERS ARE HERE FOR A MONTH; SOME ARE DOING A SECOND MONTH. THEY ARE FROM DIVISIONS ALL OVER THE COUNTRY; WESTERN, NORTHERN AND EASTERN ARE HERE. THE SOUTHERN REGION HAS STOOD DOWN"

the Shell development at Bellanaboy the Garda presence in Belmullet has been increased dramatically - so it has caused a major logistical problem for us; physically how to accommodate everyone.

"I don't know whether anything like this has happened before in the West of Ireland; never mind Belmullet. The district strength has been increased massively. There are normally 25 members in the district; it's normally a peaceful, rural district with a population of eight or nine thousand people. There are around 1,500 residents living in the town."

Garda Gerry Luby is the GRA district rep for the station. He said, "One of the main issues we have had dealing with this protest was ensuring that all members temporarily transferred here were accommodated and looked after. There were a few initial problems but everything is working well now.

"The temporary transfers are accommodated in local hotels, bed and breakfasts and some self-catering

accommodation. It's a good thing that this is happening during the summer months as all of the accommodation would be taken up by tourists."

WAR OF WORDS

Many of the protesters speak to members As Gaeilge, which they have every right to do as it's their language. But members believe that there is an underlying motive to this, in that this is also a tool of the protest. This has further dismayed the members of the station party who feel that their knowledge of the Irish language is being called into play in a high profile and volatile situation, and they are stepping up to the mark – but are not being compensated for this.

Garda Gerry Luby said, "Thankfully, the members in the station are able to reply to them As Gaeilge. Much of the business in the station is conducted in Irish; but members feel aggrieved that they are not in receipt of the Gaeltacht allowance – some 7.5%.

While Belmullet fits all of the criteria for a Gaeltacht allowance as outlined, members are denied the Gaeltacht

Superintendent Joe Gannon

Garda Greg Bourke video records events

NORTH MAYO

GARDA REVIEW + NOVEMBER 2006 + 5

allowance that other government departments within the area recognise and pay. The Department of Justice refuses to acknowledge their claim.

Gerry Luby said, "Irish is the official language of the area. If we go to court now, we must have the basic details of where the person was stopped and where the offence was committed. If that was in the Gaeltacht area it must be in Irish – the English form is not recognised.

"Through the GRA we have met various politicians, language commissioners and departments, but we seem further away from it than ever. They made the effort of changing names of towns – and yet are not recognising that Gardai are using the Irish language.

"It could be used as a barrier, if the protesters say that they are in dialogue with An Garda Síochána and they are using the language to which they are entitled but no Garda could understand them, then they would have a point."

Garda Terry Dever is himself studying for a diploma in the language, and he said, "For all official documents we must use Gaeilge because it is in the Gaeltacht catchment area. All the other Acts apply to us except the allowance; and we don't understand why we are being denied it.

"A NUMBER OF US MAKE A POINT OF ANSWERING THE PHONE IN IRISH EVERYDAY"

"A number of us make a point of answering the phone in Irish everyday. Some of the records kept in the station are in Irish. We have come face-to-face with bigger crowds than normal; and they might think that they are using the Irish language as a tool against the Gardai; if they are it is not working. We have the Irish.

"The protesters can see that the Belmullet Gardai do have the Irish language. Members have a willingness to use the language; it is beyond belief that the department will not acknowledge this."

Gerry Luby concluded, "For the last ten years members in the station have been seeking the Gaeltacht allowance. Belmullet is at the heart of a designated Gaeltacht area, and all the other government departments except the Department of Justice have recognized this and are paying their staff the allowances due."

Belmullet district has a population that is small and interconnected; and everyone

knows everyone else. It is perhaps a contributory factor to the passions aroused over the Shell development; for some it is seen as an environmental danger and to others it is a welcome economic opportunity.

Sergeant John Flannery agrees that there has been mixed reaction to the protest from the local population. He said, "Close to the actual development site there is resentment to it; (but) by and large it has been accepted because of the employment situation."

SHOWDOWN

There was a lot of activity in the station on October 2nd. Gardai were aware that the protesters knew that something was imminent; they had a number of 'watchers and spotters' on the station. A Garda briefing was held in the community hall at 4pm when all members had arrived. This lasted around an hour and a half, and it was decided that members would go in and take the ground at 3am on Tuesday, 3rd October.

Joe Gannon said, "We planned to have a traffic cordon around the area, there are three main junctions where we would put up barriers and have static security. At 11pm we had word that they (the protesters) had already congregated down there with their vehicles; that scuppered my initial plans.

"We cordoned the junctions at 3am and went down to them and asked them to move their vehicles. They refused, and we tried to reason with them for an hour and a half. I told them what we intended to do. At 5am, there was a vehicle parked across the gates so I called the owner and asked him to remove it. He refused. They had all of their vehicles locked, in gear with the handbrakes on and the wheels turned – so we couldn't lift them with the traditional winching gear.

"We had a powerful tractor with us, so we drove up to the first vehicle. The owner remonstrated with me but refused to remove it. I gave the direction to the tractor to back up; he hooked a chain onto it and pulled it down the road with

NORTH MAYO

GARDA REVIEW ♦ NOVEMBER 2006 ♦ 7

Members in Belmullet Garda station

the wheels locked and everything. I proceeded to do the same with about five more, by that stage we had opened up a channel to the gate so I lined the Gardaí up either side and created a pathway in."

A corral with barriers was set up to the side of the gate, and protesters were

"THERE WERE NO ARRESTS. THAT WAS PART OF OUR STRATEGY; WE DID NOT WANT TO FACILITATE ANYONE DOWN THERE WITH A ROUTE TO MARTYRDOM"

asked to move over there where they would be accommodated in a peaceful and lawful protest.

"They wouldn't budge, so I gave the order for the Gardaí to move them back behind the barriers. They all dropped – on command from one of them – and sat down and all linked hands and arms. At that stage I gave instruction to the protest removal group under the supervision of Sergeant Conor O'Reilly – who was also the tactical advisor."

NORTH MAYO

10 ♦ GARDA REVIEW ♦ NOVEMBER 2006

UNFASTENED

This team went in and unfastened the protesters. As they were doing that, teams of 'lifters' who had been trained over the preceding days, lifted the protesters out and carried them across to the area cordoned off behind the barriers, taking about 30 minutes to remove around 80 protesters.

The next step was to remove the rest of the cars, jeeps and vans; up to 50 in total. Registration numbers were called out by the Superintendent and their drivers were given the opportunity to move them voluntarily.

"The first one didn't so I brought in the tractor and pulled it off down the road. I did the same with each car. The second driver came out with his keys and offered to move it voluntarily – and then a whole flood of them came out, individually, accompanied by a Garda.

"One of the central figures in the protest down there sat in his van and turned the wheels the other way to the tractor, but it was so powerful it just pulled him off down the road. By 7.15am we had the whole area sterile of vehicles; cleared."

The protesters were in the corral flanked by Gardaí. At 7.50am the convoy of workers came in and had clear entry.

Sergeant John Flannery IC

They were followed by heavy trucks carrying rocks and gravel and then a series of low-loaders carrying plant machinery. The press were there in large numbers.

"There were no arrests. That was part of our strategy; we did not want to facilitate anyone down there with a route to martyrdom. That has been the policy ever since."

The succeeding days brought similar scenes, though the protest groups congregated a mile away and tried to block the convoy on the connecting road to Bangor, a route used by many of the workers. They sat down in front of traffic. Members boxed them off with a human shield of Gardaí while the workers convoy and the lorries passed.

VIDEO EVIDENCE

Superintendent Joe Gannon said, "It was fairly rough on days; and as the days passed the tensions and the aggression heightened. Ultimately we have only had one day when there was an arrest as a result of an action.

"They picked their place on the road where it is narrowest – at the old Bellanaboy Bridge. One of the central figures in the protest – not one of the Rosspart Five – bonded scum-like with his son and his son's friend and propelled the two lads forward into a sergeant who was distracted – he was looking at something else and was caught totally unawares – and he was rammed into a ditch; into a deep drain. The sergeant has suffered a broken thumb with some ligament damage; there was a lot of water in there too.

"The men marched up to the gate, there was a scuffle and another Garda was assaulted. When trying to extract the culprit another Garda was hit from behind into the eye; which became severely swollen.

"We had captured the assault on the sergeant on the video. Later that day we arrested three men over this assault and a file will be sent to the Director of Public Prosecutions."

Much of the protest is being video recorded as part of the evidence gathering process. This is a new concept in Irish policing plans. Members have been filming three to four hours of video footage per day, and now had well over 50 hours of tape by the end of October.

The thinking behind this is to keep proper records that cannot be contradicted – as part of the evidence gathering process. There is a chain of custody for these tapes and an exhibits officer to administer them. They are treated in the same way as any electronic recordings of interviews.

INTIMIDATION

Superintendent Gannon said, "It is evidence gathering; it is the sole reason. This is a new concept in Irish policing plans. The protesters have been video recording everything since day one, and then you have the outside influences, the eco-warriors, and it is always part of

"IT HAS BEEN ROUGH ON SOME DAYS AND ON OTHERS IT HAS BEEN FAIRLY COMPLIANT"

their operation to have a camera in your face – trying to agitate and get a reaction.

"They will use it to their advantage; and Indymedia have been down there from day one."

Many members who have policed the protest have reported that they have been filmed and had cameras pointed close to their faces during the operation. Several have had this type of intimidation when they have been out socialising with family or friends.

One member said, "People around here will talk to Gardaf, but are reluctant to put it onto paper. They don't want to be called to give evidence.

"There has been a co-ordinated campaign of intimidation. Protesters are organized to a certain level, but are leaderless and there is no command structure; which makes it hard to negotiate with them."

Garda Greg Bourke said, "They are totally leaderless and there is no one to reason with.

"Some are peaceful; and Gardaf do interact with the protesters – once the war stops we can converse with them and cool things down."

Members in the station have also noticed that the protesters are a mixture of local people and some genuine environmentalists up there, some Irish-based and others over from the UK. Some stayed on a camp in Rosspart throughout the winter and they are regarded as the 'genuine environmentalists'. There are other 'eco-warriors' described as 'rent-a-crowd', and they are an unknown entity to the members in Belmullet district. One member said, "When politicians arrive, the scene becomes peaceful and the eco-warriors are asked to stay away...and generally they do."

GUERRILLA TACTICS

Superintendent Joe Gannon said, "There is a lot of intimidation, a lot of it unreported through fear.

"You will have read in the national media about phone calls in the night; all of that is true. It is even happening to Gardaf. Installing fear into the local community has worked for them for the last two years but it is not going to work against the national police force.

"The week before last, we had a number of complaints from people over intimidation, there was one particular case where a man from Castlebar, totally innocent, unconnected with Shell, was going down there to visit his grandmother; he had his four-year-old son with him in the car.

"Down below in Rosspart, (as he was) driving a jeep they suspected he must have something to do with Shell so they surrounded him with the cars and interrogated him for 45 minutes. His four-year-old son was severely traumatised and distressed over it. He was shrewd enough to record some of it on his mobile phone. We have had four people in over that and we will have a file sent to the DPP.

"It has been rough on some days and on others it has been fairly compliant."

Belmullet Garda station

NORTH MAYO

GARDA REVIEW + NOVEMBER 2006 + 11

“POLICING THIS DEVELOPMENT IS THE MOST UNUSUAL THING WE HAVE HAD TO DO HERE; IT IS NEW TO MOST MEMBERS HERE”

Superintendent Joe Gannon is defiant that while the operation is still ongoing, it is one that the Gardaí are succeeding in. He said, “It is a cat and mouse game; they adopt guerrilla-type tactics and they are watching to see when I will stand down resources. It hasn’t worked for them yet but I don’t expect them to go away.

“The important thing is that since the first day that we broke the barricade and secured the entrance, the workers have been going in and out. We haven’t altered any time schedules or anything because the message that I want to send out is that I am in charge now. They are not. For the want of better words they have been ‘stood down’.

“They will no longer dictate the passage on the roads; I told them that on the 3rd October. I have differentiated our function – that of policing – from the construction work. If there are question marks over it they must pursue them through legal mechanisms and the appropriate authority is the Department of Marine, Communications and Natural Resources.”

UNUSUAL

This is the dominant task here, but normal policing in Belmullet is a very rural, very peaceful community with very little crime.

Sergeant John Flannery said, “Policing this development is the most unusual thing we have had to do here; it is new to most members here. We are coping very well and it seems to be going well from a policing point of view, we are very happy with it and we have good leadership from our district officer. Morale is excellent; everyone seems to be very happy.

“Most of the temporary transfers are here for a month; some are doing a

second month. They are from divisions all over the country; western, northern and eastern are here; the southern region has stood down.”

Garda Ciaran Denney is the GRA executive member representing the Mayo Division. He is full of praise for the way that the operation has been conducted and how it is progressing. He said, “The operation has been a tremendous success so far; it is not yet over and I foresee that it will continue for some time yet.

Everyone deserves credit for the way it has been handled. Rank-and-file members have stood their ground in the face of intimidation and have been very professional. The local members and the temporary transfers have contributed to this success.

“Garda management also deserves praise for their leadership from the front. The Superintendent has been hands-on at all times and the two Inspectors have led by example. They have not directed the operation from their offices, but have been at the coalface early in the mornings. This has been appreciated by all members.

“Chief Superintendent Tony McNamara has left no stone unturned to make sure that the operation in Bellanaboy has been a success; the welfare of members has been on the top of the agenda. Everyone here that I have talked to is happy with how it is progressing.” GR

NORTH MAYO

GARDA REVIEW + NOVEMBER 2006 + 13